

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 70 · 30. april
Sesjonen 2018–2019

Møte tirsdag den 30. april 2019 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 70):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å hindre misbruk av godtgjørelser for stortingsrepresentanter (Innst. 248 S (2018–2019), jf. Dokument 8:67 S (2018–2019))
2. Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 29. april 2019)
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om et langsiktig og helhetlig løft for Groruddalen og Oslo Sør (Innst. 244 S (2018–2019), jf. Dokument 8:240 S (2017–2018))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen om å utrede nye oppgaver til Posten for å opprettholde hyppig ombæring og gi nye tjenestetilbud til mange i distriktene (Innst. 233 S (2018–2019), jf. Dokument 8:69 S (2018–2019))
5. Referat

Presidenten: Fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe foreligger det søknad om velferdspolis for representanten Solfrid *Lerbrekk* i tiden fra og med 7. mai til og med 9. mai.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Eirik Faret *Sakariassen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil framsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:00:58]: På vegne av stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Sheida Sangtarash, Petter Eide, Lars Haltbrekken og meg sjøl vil jeg framsette et forslag om å legge til rette for at alle norske barn av foreldre med IS-tilknytning kan komme til Norge, samt sikre god barnefaglig oppfølging etter hjemkomst til Norge.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:29]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å hindre misbruk av godtgjørelser for stortingsrepresentanter (Innst. 248 S (2018–2019), jf. Dokument 8:67 S (2018–2019))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe, at det ikke blir gitt anledning til replikkordskifte, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [10:02:16]: Regelverket for godtgjørelse og utgiftsdekning for stortingsrepresentanter har blitt evaluert og endret flere ganger i løpet av de siste ti årene. En rekke særordninger har blitt innskrenket eller har bortfalt. Ordningene for stortingsrepresentantene har i stor grad nærmet seg reglene i staten. Det er viktig at innbyggerne kan ha tillit til forvaltningen av Stortingets midler.

Den 1. januar innførte presidentskapet et skjerpet krav til dokumentasjon når det gjelder tjenestereisens formål, i reiseregningen. Vi igangsatte også et ytterligere arbeid for å gjennomgå stortingsrepresentantenes tjenester og finansielle ordninger. Som følge av gjennomgangen foreslås enkelte endringer i regelverket for reiseregninger og offentlighet om gjennomførte reiser. Enkelte av disse tiltakene forutsetter endring i stortingsgodtgjørelsesloven og vil derfor bli fremmet i Stortinget som egen sak.

Representanten Moxnes' forslag omhandler på noen punkter det presidentskapet har arbeidet med. Disse forslagene ser vi i sammenheng med presidentskapets gjennomgang av regelverket. Som det fremkommer av innstillingen, har presidentskapet en annen tilnærming til flere av forslagene fra Moxnes. Det er bakgrunnen for at vi anbefaler Stortinget å avvise forslagene fra Moxnes.

Representanten Moxnes har foreslått at informasjon på overordnet nivå om stortingsrepresentantenes tjenestereiser kan tilgjengeliggjøres på Stortingets nettsider. Presidentskapet vil understreke at det er – og fortsatt skal være – full åpenhet om stortingsrepresentantenes reisekostnader når det bes om innsyn i disse. Det ligger en viktig demokratisk kontroll i full åpenhet om våre ordninger og reiseregninger, helt ned på bilagsnivå. Vi skal kunne gås etter i sømmene, og vi blir gått etter i sømmene.

Presidentskapet foreslår å offentliggjøre opplysninger om reisemål, dato, tid, formål og kostnad for delegasjons- og komitéreiser på Stortingets nettsider, slik at de blir lettere tilgjengelige.

Til forslaget om at det skal krysses av for om tjenestereiser kombineres med private formål, har presidentskapet i stedet besluttet en løsning som går ut på at representantene redegjør for kombinerte privat- og tjenestereiser i kommentarfeltet på reiseregningen, med et krav om at den enkelte alltid må redegjøre for det dersom en tjenestereise er kombinert med private forhold. Reisens formål og innhold skal i hovedsak være tjenesterelatert for at reisen skal kunne dekkes som tjenestereise.

Presidentskapet vil ikke tilrå å gjeninnføre attestering fra partigruppene, slik representanten Moxnes foreslår. Som folkevalgt er man ikke ansatt på Stortinget, men har et tillitsverv gjennom å være valgt av velgerne hvert fjerde år. Det bør fortsatt være slik at stortingsrepresentantene selv definerer sitt behov for møter og reiser for å skjønne sitt verv overfor velgerne. Presidentskapet mener en ordning hvor en ansatt i partigruppene skal ha en reell oversikt og kontroll med reisevirksomheten til hver enkelt representant, ikke er veien å gå. Det er vi som stortingsrepresentanter som må stå ansvarlig for våre reiseregninger.

Presidentskapet har også besluttet å innskrenke reglene for pendlerdiett til å gjelde representanter som etter skattereglene kan defineres som pendlere. Dette innebærer at representanter som bor i pendlerboligen med familien, i fremtiden ikke vil kunne kreve pendlerdiett.

Rødt fremmer to nye forslag i saken som handler om gransking og stikkprøvekontroller. Jeg vil vise til at presidentskapet har innført og vil innføre ytterligere tiltak som styrker kontrollen. Tiltakenes hovedinnretning er å forebygge at feil og misbruk kan skje, og gir samtidig administrasjonen et styrket grunnlag for å gjennomføre sine kontroller. Presidentskapet vil ikke utelukke at det kan være aktuelt å vurdere den typen kontrolltiltak som Rødt foreslår, men vi er opptatt av at de endringene vi allerede har foretatt, må få anledning til å virke. Presidentskapet vil komme tilbake til mulige nye kontrolltiltak etter en grundig vurdering av hvordan disse best kan målrettes og virke hensiktsmessig. Vi har bedt administrasjonen om å sette i gang et arbeid med å se på skjerpede kontrollrutiner, men presidentskapet er som sagt opptatt av tiltak som virker godt.

Mitt utgangspunkt er at stortingsrepresentanter ikke jukser. Vi opptrer samvittighetsfullt og etter beste evne i samsvar med regelverket og det systemet vi har for reiseoppgjør. Ja, det er alvorlig at Stortingets administrasjon har gått til anmeldelse av to stortingsrepresentanter det siste året for mulig misbruk, men at dette gir grunnlag for full gransking av alle representanter, er

jeg ikke enig i. Det å iverksette en full gransking av alle stortingsrepresentanter er et stort tiltak. Vi i presidentskapet er opptatt av å ha et bedre system for fremtiden, slik våre gjennomførte tiltak og tiltak i innstillingen vil bidra til. Vi vil også, som jeg allerede har nevnt, se på ytterligere kontrolltiltak.

På bakgrunn av det jeg nå har redegjort for, de endringer presidentskapet har vedtatt, og med de varslede endringer som vil bli fremmet som endringer i stortingsgodtgjørelsesloven, anbefaler jeg å støtte innstillingen, at representantforslaget ikke vedtas, og å stemme imot representanten Moxnes' forslag.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:07:28]: Når tillit blir brutt, enten ved at det jukses bevisst eller som følge av slurv, er det trist for den enkelte, og det er skadelig for politikkenes omdømme.

Som stortingsrepresentanter er vi ombudspersoner for dem som har stemt på oss, og for den delen av landet vi representerer. Velgerne forventer det beste av oss. Mitt inntrykk er at alle i denne salen er opptatt av å ha orden i egne sysaker. Det er viktig å få fram at det kun unntaksvis forekommer uregelmessigheter av den typen vi diskuterer her i dag. Det betyr likevel ikke at vi skal la være å vurdere om systemet vi har, er godt nok.

Som ombudspersoner svarer ikke stortingsrepresentanter formelt overfor verken sin egen stortingsgruppe, sitt eget gruppe styre eller sin egen partileder for den saks skyld. Vervet som stortingsrepresentant er spesielt. Det er og må fortsatt være tillitsbasert. Men jeg tror også velgerne forventer at vi som storting sørger for at vi har et system som skaper den nødvendige trygghet og tillit. På den ene siden skal vi ikke ha et kontrollregime som gjør at hver enkelt er mistenkt i utgangspunktet, og der byråkratiet tar helt overhånd. På den andre siden må vi ha et system som gjør at vi alle kan være trygge på at alt er på stell.

Jeg har forståelse for at folk stiller spørsmål etter det som har skjedd. Som sagt må vi finne en god balanse mellom kontroll og tillit. Vi må fortsatt ha et system som i all hovedsak er basert på tillit. Det er helt grunnleggende for å ivareta det som er grunnlaget for en representant: ombudsmannsrollen.

Vi ser at det er behov for mer kontroll enn hva som har vært. Jeg tror de fleste gjør det de skal, på en riktig måte, men vi trenger nok i større grad at uregelmessigheter blir oppdaget av Stortinget selv. Derfor er det prisverdig at media går representantene etter i sømmene. Her gjør media en viktig jobb. De ivaretar sitt viktige samfunnsoppdrag, men feil bør etter min oppfatning fortrinnsvis oppdages av Stortinget selv først.

Nå har presidentskapet iverksatt noen viktige og gode tiltak, og det er bra. Vi må vurdere hvordan disse

endringene virker over tid. Samtidig tror jeg, som jeg også har tatt til orde for tidligere, at det er behov for noen flere stikkprøver. Jeg vil derfor gjenta det jeg har sagt tidligere: Presidentskapet bør øke bruken av stikkprøver for å skjerpe kontrollen av reiseregninger på Stortinget. Kristelig Folkeparti stemmer derfor for det løse forslaget om dette fra Rødt, forslag nr. 4 – kun det – i tillegg til innstillingen fra presidentskapet.

Det handler ikke om full gjennomgang av alle reiseregninger, det er det viktig å understreke. Vi skal ikke legge grunnlag for en mistenkeligjøring av alle. Det vil være helt feil å gjøre det, nettopp ut fra det jeg har sagt om tillit. Ikke minst vil det være veldig byråkratisk. Men noen flere tilfeldige kontroller tror jeg vil være i alles interesse og skjerpe beredskapen og oppmerksomheten rundt det å gjøre tingene på en riktig måte.

For øvrig har jeg tillit til at presidentskapet følger opp denne saken på en god måte. Det vil være viktig for Stortingets omdømme. Men aller viktigst er det selvsagt at vi som representanter tar jobben vår på alvor også på dette området, slik at alt går rett for seg. Det regner jeg med at vi alle er enige om.

Bjørnar Moxnes (R) [10:11:20]: I oktober kom Aftenpostens første avsløring av omfattende misbruk av godtgjørelser for stortingsrepresentanter. En ble tatt for å ha fått utbetalt titusener, kanskje hundretusener, av kroner urettmessig. I 2017 ble 1 048 personer anmeldt av Nav for trykkesvindel, med et gjennomsnittlig beløp på 170 000 kr.

Det må være likhet for loven. Rødt ba derfor presidentskapet om å politianmelde denne stortingsrepresentanten, og vi ba om en full gjennomgang av Stortingets retningslinjer for reisedekning, spesielt med tanke på dokumentasjon og godkjennelse. Kun punktet om dokumentasjon ble fulgt opp med nye krav.

Få måneder etter, i januar, kom NRK med en ny avsløring av hvordan en stortingsrepresentant misbrukte reiseregningssystemet til å få dekket reise og hotell på tur i hovedsakelig private ærender. Ifølge Stortingets andre visepresident, Morten Wold, måtte de nye kravene få tid til å virke, og dessuten handlet representanten innenfor regelverket. Den nye avsløringen dannet altså grunnlag for å stramme inn og ta fram tiltak som ikke var blitt iverksatt tidligere. Derfor ble forslaget vi behandler i dag, fremmet av Rødt.

Det er en skjebnens ironi at Aftenposten kom med enda en avsløring av omfattende misbruk av reiseregningssystemet kvelden før presidentskapets innstilling i denne saken ble avgitt. Nok en representant hadde misbrukt reiseregningssystemet og fått utbetalt titusener, kanskje hundretusener, av kroner urettmessig.

Det må være likhet for loven. Rødt ba derfor igjen presidentskapet om å politianmelde representanten. Så var presidentskapet kanskje litt heldige, for selv om de avviser Rødts opprinnelige forslag, kom det innstramninger i Stortingets reiseregningssystem i innstillingen. Dermed kunne presidentskapet framstå som handlekraftige. For hver avsløring vi har fått i media, har Stortinget tatt noen museskritt i riktig retning, men innstramningene har det til felles at de neppe ville hindret de verste tilfellene vi har sett av misbruk. Det er tilfellet også i dag.

Det er derfor Rødt går inn for tiltak som tar tak i strukturene som kan øke tilliten og stanse det som tilsynelatende har vært en ukultur blant for mange representanter på Stortinget. Vi foreslår at partigruppene skal attestere representantenes tjenestereiser. Da er det ikke lenger et forhold mellom bare representanten og Stortingets administrasjon, men også eget parti. Det kan gjøres ubyråkratisk, det kan løses praktisk, og det gjør at partiene kan vurdere behovet for å legge føringer utover det som i dag er Stortingets minstekrav. Slik var det også fram til 2009. Da klarte partigruppene å håndtere dette. Det bør være fullt overkommelig også ti år senere.

Ja, vi står ansvarlig overfor befolkningen, men det trengs samtidig også kontrollmekanismer. Det mener jeg disse avsløringene er tydelige eksempler på.

Vi vil også at informasjon på overordnet nivå om tjenestereisene gjøres tilgjengelig på stortinget.no. Det blir et forhold mellom representantene og offentligheten – befolkningen – og kan gjøres med en frekvens og et detaljnivå som ikke går ut over sikkerheten til representantene. Ettersom det presiseres i innstillingen at det er full åpenhet om representantenes reisekostnader bare man ber om innsyn, bør det være en smal sak å gjennomføre dette. Vi vil også ha en granskning, slik at eventuelle gjenværende tilfeller av omfattende juks med reiseregninger kan oppdages av Stortinget selv, ikke av media. Det vil øke tilliten til Stortinget, som av forståelige grunner er svekket av disse sakene.

I tillegg ønsker vi å øke bruken av stikkprøver for å få skjerpet kontrollen av reiseregningene, noe Kristelig Folkeparti nå støtter, og som dermed kan få flertall i Stortinget hvis flere partier i løpet av dagen lander på samme syn som Kristelig Folkeparti. Vi vil ikke slå oss til ro med å la de nye kravene få tid til å virke. Vi vil ha tiltak som kan virke disiplinerende, forebyggende og tillitsbyggende, og med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Fjerde visepresident Nils T. Bjørke [10:16:39]: Det er ei viktig sak me diskuterer i dag. Det er viktig at me har eit system som gjev tillit, som representantane har lett

for å forstå, og der det er tydeleg kva som skal til. Samtidig er det nokre prinsipielle, viktige ting me må sjå på. Det er forståeleg at Raudt ser at det ikkje er vanskeleg med attestering i partigruppa deira, men her er det det formelle me er nøyddde til å sjå på. Me er faktisk valde inn her, og eg vil ikkje at ein annan – frå eit anna fylke, frå eit anna land – skal bestemma kvar eg må vera for å treffa veljarane mine og ta opp vanskelege saker i mitt distrikt. Det er det faktisk eg som er ansvarleg for å gjera ei vurdering av. Og så må me ha eit system som gjer at eg kan dokumentera kvar eg har vore, og at eg har vore på reelle oppdrag når eg har vore ute og reist. Difor meiner eg at det som presidentskapet her har kome fram til, viser at ein tek det på alvor. Det er ikkje slik at me etter kvart som det har kome fleire avsløringar, har gått vidare, ein lyt faktisk arbeida med sanne saker og gjera det på ein god måte. Me må ha dekning for det me landar på, før me kan setja i verk ting.

I denne saka meiner eg at presidentskapet har sett i gang sakene så raskt me kunne. Eg trur det på mange måtar kunne ha vore bra å setja i gang med stikkprøvekontroll, men er det det som fungerer best? Me må få lov til å sjå gjennom litt, kva det er som kan verka betre. Er det betre at ein kan gå etter med kontrollar der ein ser at det er noko som er uregelmessig, der ein er litt usikker? Det er ikkje sikkert tilfeldige stikkprøvekontrollar er det einaste saliggjerande. Eg trur det er viktig at administrasjonen og presidentskapet i fellesskap no får sjå om det er andre måtar som er meir treffsikre, der ein med dei same ressursane faktisk kan få fanga opp det som verkeleg skjer, for det er det som er viktig.

Tilliten vår toler ikkje mange slike saker, men me er nøyddde til å gjera det på ein måte som er praktisk å gjennomføra, og det er ikkje ved at ein frå gruppa skal lyta sitja og attestera det me gjer. Det vert ein papirparagraf, det gjev ikkje noko sikring for det ein gjer. Det er viktig at me vågar å gå gjennom og sjå. Eg meiner me her tek lange skritt, og så må me arbeida vidare med å finna gode løysingar, slik at me får ein kontrollfunksjon som fungerer – ikkje berre papir.

Svein Harberg (H) [10:19:29]: Det er godt at vi har denne diskusjonen, også her i salen. Det synes jeg for så vidt er helt greit fordi dette er en sak som går på vår troverdighet som stortingsrepresentanter. Jeg må innrømme at det til tider er tøft å være stortingsrepresentant nå om dagen, for vi hører mye omtale av oss selv som ikke er spesielt bra. Da må vi gripe fatt i det som kan gjøre noe med det.

Men jeg har behov for å slå fast at vi har særdeles gode regler for våre reisekostnader. Vi har særdeles gode regler for hvordan det skal innrapporteres. De er nesten 100 pst. like som for alle andre som leverer reiseregning

ger. Det er én liten forskjell, og det er at vi har ingen overordnet som godkjenner de reisene vi skal gjøre, og dermed kan attestere dem. En attestering av reise må jo være fordi man samtidig godkjenner at den reisen hadde riktig formål og var utført på riktig måte, og hvem i all verden skulle gjøre det i mitt daglige arbeid som stortingsrepresentant? Når jeg gjør en avtale med en bedrift eller en person som vil ta opp en sak med meg et sted i mitt hjemfylke, og jeg avtaler å kjøre og treffe vedkommende, ja, så er det jeg som kan vurdere det og må stå inne for de avgjørelsene jeg tar. Sånn må det være, og det er bare sånn det kan være. Derfor vil attestering av noen her på huset, samme hvem det måtte være, være en skinmanøver som ikke har noe å gjøre med å gjenopprette en tillit som eventuelt måtte være tapt.

Til dette med stikkprøver: Noen sier at vi skal begynne med stikkprøver. Det foretas jo stikkprøver hele tiden. Eller: Det som egentlig gjelder, er at alt vi gjør, skal være etterprøvbart. Det er derfor vi skal legge ved vedlegg, det er derfor vi skal oppgi referanser, det er derfor vi skal oppgi opplysninger som hvem som helst som behandler våre reiseregninger, kan gå inn og se på og sjekke ut. Det er enkelt å gjøre det, med kilometeravstander, bompenger og bilag for utlegg. Sånn er det, og sånn skal det være. Det var det som ble strammet inn, hvilke vedlegg vi skulle legge ved. Det var jo ikke en helt ny ordning. Det var en innstramming og råd om hvordan vi bedre kunne dokumentere det som allerede har gjeldt. Det synes jeg er viktig.

Jeg synes de forslagene som ligger her, har gode tanker i seg, men det er upresist å si at vi nå skal utføre flere stikkprøver. Hvordan, og av hva? Jeg sitter i brukerrådet. Der har vi diskutert dette i nesten hvert møte det siste halve året. Det er stort trykk på det. Presidentskapet arbeider med det. Vi ser på gode løsninger, for vi vil bli ettersett og etterprøvd. Jeg synes vi skal la det arbeidet gå uten å gjøre andre vedtak nå.

Bjørnar Moxnes (R) [10:22:52]: For det første er jeg glad for at Kristelig Folkeparti støtter forslaget vårt om flere stikkprøver. Jeg håper at flere partier kan ta en runde til på det forslaget. Det er noen argumenter mot det som jeg ikke synes er veldig overbevisende. Hvis Stortinget ber om flere stikkprøver, er jeg sikker på at man klarer å gjennomføre flere stikkprøver uten at man bruker flere år på å finne ut hvordan det praktisk kan gjennomføres. Er det vilje, finnes det vei, også når det gjelder stikkprøver, som er et ganske moderat forslag som kan bidra til å styrke tilliten til Stortinget i befolkningen. Det er en tillit som av forståelige grunner har fått seg noen knekker, i og med disse avsløringene, som altså mediene har kommet med, ikke Stortinget selv. Det er mediene som har sørget for at misbruk av ordningene har blitt of-

fentliggjort og kjent for befolkningen. Det har ikke Stortinget selv vært i stand til å avsløre.

Når det så gjelder spørsmålet om attesting, er det sånn at partigruppene i dag har mange funksjoner rundt representantene. Hvorfor skal det å gå gjennom og se på reiseregningene være hellig og unntatt de øvrige funksjonene som partigruppene har rundt stortingsrepresentantene? Jeg mener at man burde kunne se sin partigruppe i øynene og stå oppreist og begrunne de reisene man gjennomfører, uten noen problemer. Det vil naturligvis også bli godtatt når man har gode grunner for å ha reist, det er ingen problemer rundt det, i likhet med slik det var tidligere på Stortinget, at partigruppene hadde en funksjon for å sikre en ekstra kontrollmekanisme rundt reisene. I dag er det altså administrasjonen på Stortinget som kontrollerer og deretter utbetaler. Vi mener at man i tillegg burde ha en ekstra sikring gjennom at partigruppene kan attestere.

Brukerrådet har sagt nei til flere forslag fra administrasjonen. Det er også noe av bakgrunnen for at Rødt har tatt forslagene til behandling i salen, sånn at partiene får en grundig runde på det og kan vurdere tilslutning til de ulike forslagene.

Andre visepresident Morten Wold [10:25:53]: Det er bra at vi har denne diskusjonen. Denne saken har vært vanskelig. Medienes kontinuerlige oppmerksomhet mot de 169 av folket valgte representanter når det gjelder reisevirksomhet, har dessverre satt dette huset tidvis i et dårlig lys. Men når representanten Moxnes klarer å si at dette viser en ukultur blant landets fremste folkevalgte, må jeg si at det er en kraftig overdrivelse. Det er to representanter som er tatt i å ha jukset med reiseregningene sine, og det er ett tilfelle som kan sies å ha vært i grenseland. Det vil si at de aller, aller fleste som har sitt virke i denne sal, klarer å gjøre dette på en helt forbilledlig måte. Det må være grenser for å skjære alle 169 over én kam på bakgrunn av at noen ytterst, ytterst få har gjort feil.

Så til forslaget om attesting i gruppene. Disse 169 representantene leverer årlig ca. 15 000 reiseregninger. Dersom de skal enten forhåndsgodkjennes eller etterhåndsgodkjennes i den enkelte partigruppe, vil det føre til økt byråkrati, det vil føre til økte utgifter og unødvendig tidsbruk. Jeg kan jo forstå at det er forholdsvis enkelt i en enmannsgruppe, som Moxnes', å attestere reiseregningene – det vil ikke kreve så stor tidsbruk eller økt byråkrati. Men at det skal være nødvendig å gjøre det for alle dette husets 169 representanter, synes jeg ikke.

Jeg skal også like å se den representant i denne sal som nå i dag, etter den kontinuerlige oppmerksomheten Stortinget har stått i når det gjelder dette spørsmålet det seneste halvåret, leverer en reiseregning som ikke er

riktig, eller i verste fall skulle inneholde juks og bedrag. Den representanten finnes ikke. Dessuten er det sånn at man i kommentarfeltet på reiseregningen fint kan anføre det dersom man også har vært i privat oppdrag kombinert med tjenestereisen sin, og kravet om dokumentasjon som er innført fra presidentskapet, gjør også at sjansen for å jukse er betraktelig mindre.

Så er det også sånn at mediene daglig utfører den kontrollen som Moxnes egentlig etterlyser. Sånn sett tror jeg vi står oss veldig godt med de innstramningene vi har gjort, som nå må få virke over tid, og sannsynligvis vil vise seg å være mer enn nok for at dette hus holder seg med et godt sett regler for hvordan vi skriver våre reiseregninger, og hva vi krever refundert.

Det er – igjen – et ytterst, ytterst lite fåtall som har gjort noe galt med sine reiseregninger, og vi kan ikke skjære alle over samme kam, som Moxnes ønsker.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørnar Moxnes (R) [10:29:58]: Først bare en oppklaring av en mulig misforståelse fra representanten Wold: Jeg skjærer ikke alle over én kam, men jeg synes det har vært en ukultur blant noen representanter, og det er viktig at vi tar et oppgjør med det, og innfører systemer og tiltak som kan forebygge at skal skje igjen og få uheldige utslag som svekker tilliten til alle her i huset. Det er noe av problemet, at alle rammes av at enkelte jukser, og da må man se på om alle kan gå inn for tiltak som kan forebygge, disiplinere og hindre at dette skal skje i framtiden.

Jeg bare minner om at flere av forslagene våre opprinnelig kommer fra administrasjonen, men har blitt stanset i brukerrådet eller i presidentskapet. Jeg tror ikke stikkprøver er det eneste saliggjørende, men det tar tak i problemene vi har sett, og det vil heve terskelen for dem som måtte prøve seg på noen snarveier, når de vet at omfanget av stikkprøver vil øke.

Svein Harberg (H) [10:31:10]: Jeg skal ikke dra ut debatten. Vi har jo et felles ønske, la oss slå det fast. Vi vil at vi skal ha gode systemer som gir tillit til oss representanter. Men jeg må minne om at 98,5 pst. av stortingsrepresentantene har vært gjennom en historisk grundig gjennomgang av alle reiseregninger av en ekstern aktør, nemlig et av mediehusene, og blitt blankt frifunnet. Vi må ikke glemme det. Dette gjelder altså noen ytterst få.

Så sies det her at administrasjonen har fremmet forslag som er stanset av brukerrådet. Brukerrådet har ingen myndighet til å stanse noe som helst. Administrasjonen har heller ikke «fremmet» forslag, men de har

drøftet forskjellige alternative, mulige løsninger som de lurte på om de skulle arbeide videre med, og fått tilbakemeldinger fra brukerrådet. Det er noe helt annet. En av de tingene brukerrådet var tydelig på, er at vi ønsker å bli kontrollert på det etterprøvbare, som er regelen i reiseregninger. Vi ønsker å bli etterprøvd på det, og det har administrasjonen sagt at de skal jobbe videre med å se på. Derfor synes jeg det er litt underlig å vedta noe her i dag, når vi vet at det arbeidet er i gang.

Så må jeg bare presisere: Nei, det er ikke bare eksterne mediehus som finner noen ting som vi kan ha gjort feil. Jeg er helt sikker på at alle representantene har opplevd at de får en melding tilbake fra kontoret som håndterer reiseregninger, der de spør: Hva var bakgrunnen for dette bilaget? Hva var bakgrunnen for at det var sånn her? Hvorfor har du ingen returreise? Det har vi fått alle sammen, fordi de går gjennom og tester.

En av de sakene som Aftenposten greide å slå opp som sitt resultat, var faktisk resultatet av stikkprøvekontroller i systemet som Riksrevisjonen hadde gjort, og som avstedkom at de fant ut noe. Så vi må ikke ha det etterlatte inntrykket at Stortinget ikke finner ut noen ting, at det er eksterne som finner ut alt, for det er altså ikke riktig, og det hadde jeg behov for å presisere.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [10:33:32]:

Det er en viktig debatt vi har i dag, og det er fint at den også er i stortingssalen og ikke bare i media, hvor vi har diskutert dette mye det siste halve året.

Representanten Moxnes har vært inne på de endringene som ble foretatt i 2009. Det var en grunn til at de endringene ble foretatt. Jeg vil si at etter 2009, da man la om gruppetilskuddsordningen, har vi sett en betydelig økt reisevirksomhet blant stortingsrepresentantene. Det er en reisevirksomhet jeg vil forsvare. Jeg mener at stortingsrepresentanter som er tilgjengelige, som reiser ut, som ikke driver sitt arbeid bare inne i dette huset, men som faktisk møter folk ute – reiser på sykehjem, oppsøker enkeltpersoner, ser hvordan ting foregår i industrien – er den type stortingsrepresentanter vi skal ha. Vi skal ikke ha stortingsrepresentanter som bare sitter inne i dette huset og mottar besøk fra dem som har mulighet til å komme hit.

Vi skal selvfølgelig ha et strengt system. Jeg må bare minne om det som har vært sagt tidligere i debatten: Vi har et system som er tett opptil det som er i statlig og privat sektor. Det eneste forholdet som skiller oss, er attesteringen. Jeg synes flere andre har redegjort veldig godt for hvorfor det faktisk er en større kontroll at det er Stortingets administrasjon som ut fra regelverket kontrollerer reiseregningene, enn at det skal sitte en partifelle på partikontoret og godkjenne en reise som f.eks. jeg foretar. Det er et mye nærmere og tettere forhold, vil jeg si, enn

at det er Stortingets administrasjon, som har et regelverk som vi har gjort endringer i gjennom de siste ti årene, og som bør kunne være tilstrekkelig for å foreta den kontrollen som trengs, slik at man skal ha tillit til de systemene vi har her på Stortinget.

Vi trenger et tilgjengelig storting, vi trenger representanter som tar dette vervet på alvor. En viktig del av det er reising, og det vet jeg at alle er enig i. Og så må vi alle – alle – bidra til å skjytte den tilliten vi er gitt, på en god måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:36:10]

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 29. april 2019)

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – i tillegg til den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:37:03] (komiteens leder): Da er tiden kommet for å se på rikets tilstand når det gjelder likestilling. Statsråden holdt sin redegjørelse i går, og i dag har vi debatten.

I debatten er det framkommet en del forslag fra Arbeiderpartiet og fra Sosialistisk Venstreparti. Jeg vil bare kort kommentere forslagene fra Arbeiderpartiet.

Vi synes ideen om kjønnsnøytrale titler i alle statens virksomheter er veldig bra. Det vil vi støtte. Vi har allerede startet – helsesøster er blitt til helsesykepleier. Statsråd Monica Mæland har tatt et initiativ for å omdøpe rådmannen, men kommunene var ikke helt begeistret for det. Jeg tror at også Stortinget må få lov til å mene noe om det.

Når det gjelder de andre forslagene, tenker jeg at forslag nr. 1 kanskje dekkes av forslag nr. 2. Det kan Arbeiderpartiet selv kommentere. Vi har også tittelen sysselmann som en del av dette. De andre forslagene støtter vi for så vidt intensjonen med. Det jobbes med både handlingsplaner, strategier og politiske initiativ. Vi kunne tenke oss at Arbeiderpartiet la dette ved behandlingen i dag, slik at det ble oversendt til departementet. Det vil vi

støtte. Jeg skal komme tilbake til noen av forslagene i et senere innlegg.

Mitt anliggende i dag er at vi har for få kvinner i topplederstillinger i næringslivet. Vi har ikke mange nok kvinner som styremedlemmer i store bedrifter. Vi har for få kvinnelige entreprenører og gründere. Ja, hvor er jentene? Dette skjer til tross for at Norge er et av verdens mest likestilte land. Som statsråden redegjorde for, peker alle pilene i riktig retning. Antall deltidsstillinger går ned, det er stadig flere kvinner i arbeid, flere kvinner søker nå mannsdominerte yrker, og vi har flere kvinnelige professorer. Det er faktisk like mange kvinner som menn som tar doktorgradsavhandling på universitetet.

Kvinnene har inntatt Forsvaret. Vi har kvinnelig statsminister, kvinnelige partiledere, kvinnelig stortingspresident, og høyesterettsjustitiarius er kvinne.

Men vi har et stykke igjen. Det er flott at regjeringen har satt av 2 mill. kr til tiltak som skal øke antallet kvinnelige toppledere i næringslivet. Jeg er interessert i å høre hva statsråden faktisk mener skal til for å få dette til.

En av utfordringene er at kvinner ikke starter egne virksomheter. Bare tre av ti nyetablere i landet er kvinner. Faktisk er Norge et av de landene i verden hvor det er færrest kvinnelige etablere. Det viser internasjonale undersøkelser.

Man kan rett og slett undres over om kvinner blir oppfordret eller lovet inn i offentlig sektor. Er det det trygge og det forutsigbare som lokker? Kvinner dominerer offentlig sektor, de er i flertall i omsorgssektoren og i skoler og barnehager.

Jeg ser fram til å se resultater av regjeringens handlingsplan for kvinnelig gründerskap. Jeg er glad for at virkemidlene i handlingsplanen nettopp er å fremme kvinnelig gründerskap i helse- og sosialsektoren. Det må være mulig, om man er utdannet sykepleier, pedagog eller forsker, å finne en jobb innen det private og rett og slett starte egen bedrift. Før var det ingen tradisjon eller kultur for å starte et privat sykehus eller sykehjem, men ordningen fritt brukervalg i hjemmetjenesten og i hjemmesykepleien har åpnet muligheten. Det er også større muligheter i dag innenfor eksempelvis barnehagesektoren.

Mange jenter vil, men våger seg ikke inn. Da er det litt trist, når man går inn i det private i helse- og sosialsektoren, å få slengt etter seg at man er en velferdsprofitor. Jeg oppfordrer venstresiden til å se på dette med nye øyne. Det er litt synd at det privatstartede Manglerudhjemmet, med kvinnelig leder, som etablerte sportspub og spa, rett og slett må overdra virksomheten til kommunen.

Anette Trettebergstuen (A) [10:42:19]: Likestillingsministeren sa i sin redegjørelse i går at Norge ligger høyt oppe på statistikken over verdens mest likestilte land. Det gjør vi, det er vi alle glad for, men det er ikke tilfeldig at vi gjør det, og det kom heller ikke av seg selv. Vi har hatt modige politikere som skjønnte at likestilling lønner seg, ikke bare for den enkelte i form av økt frihet, men for bedrifter og virksomheter, ja, for samfunnet i sin helhet. Disse politikerne tok tøffe, kontroversielle politiske valg som gjennom historien har ført til at vi er der vi er i dag, skritt for skritt, reform for reform – skritt og reformer som høyresiden har strittet mot og kjempet mot hver eneste gang.

Med foreldrepermisjon, senere pappakvote, barnehageutbygging, en arbeidsmiljølov med regulerte arbeidstider, flere velferdsordninger som i sum har gjort at det har vært mulig for både kvinner og menn å kunne kombinere familieliv med arbeidsliv – slik ble Norge et av verdens også rikeste land.

Når likestillingen ikke kom av seg selv, er det også sånn at vi ikke kan ta den for gitt. Det krever målrettet og aktiv innsats om den skal bevares og økes. Vi har nok av utfordringer i Norge i dag, også i likestillingslandet Norge. Vi er fortsatt ikke der at mor og far eller to av samme kjønn som har barn, blir sett på som like gode omsorgspersoner –. Barnehagen til min sønn ringer stort sett til meg og ikke til pappaen når barnet er sykt. Gravide jenter diskrimineres i arbeidslivet fordi de er gravide. Mange jenter spesielt, men også gutter, utsettes for sosial kontroll. Metoo har satt søkelyset på seksuell trakassering. Det er helt forferdelig å tenke på hvordan mange av damene på det vi kan kalle «gølvet» i arbeidslivet, i hotell-, restaurant-, renholds- og servicebransjen, har det på jobb i det daglige. Fortsatt tjener damer bare 85 kr for hver hundrelapp menn tjener. Listen kunne vært mye lengre.

Likestillingsministeren ramset også opp mange av de utfordringene vi har, i sitt innlegg. Summen av dette handler om at altfor mange av de små og store valgene vi tar, styres av at det er ulike forventninger knyttet til kjønnene. Det betyr også at selv om vi i Norge i dag juridisk og formelt sett har like rettigheter, har vi ikke like muligheter i praksis.

Arbeiderpartiet vil videre. Gjennom de åtte rødgrønne årene satset vi på likestilling, og det ga resultater. Vi hadde en massiv innsats mot deltidsarbeid. Vi kom med lovendringer og tiltak som fortsatt fungerer. Statsråden skrøt av det i sitt innlegg og tok æren for det, men det er jo tiltak og en innsats som ikke er fra hennes regjering – hun satt ikke i den før i fjor – men som høyre regjeringen bevisst har svekket ved å kutte i de tiltakene. Det som står igjen etter denne regjeringen, er at de setter likestillingen i revers ved å kutte i og fjerne mye av det

som har fungert, mye av det som har gjort oss til et av verdens mest likestilte land, ved å angripe kvinners rett til selvbestemt abort, ved å kutte i pappakvoten, ved lengre barnehagekøer og høyere priser, økt kontantstøtte, en svekket arbeidsmiljølov, osv., osv.

Det er fint at regjeringen har erkjent og snakker om at vi har likestillingsutfordringer, men da er det desto merkeligere at de ikke vil gjøre noe med dem. Tvert imot har vi nå i denne høyreregjeringen en barneminister som langt på vei mener at det er greit å diskriminere homofile, så lenge det skjer i trosfrihetens navn, og vi har en tidligere minister fra Fremskrittspartiet som mener at likestilling er et eliteprosjekt. Ja, det er ikke rart at det skjer lite.

Vi trenger en skikkelig satsing på likestilling, på strukturell likestilling. Fra barnehagen til skolen til arbeidslivet – det er bare den klassiske, brede likestillingspolitikken som kan skape varig endring. Det koster penger. Dette erkjente også dagens likestillingsminister da hun var opposisjonsleder. Da høyreregjeringen la fram likestillingsmeldingen, gikk Venstre og Kristelig Folkeparti sammen med oss i Arbeiderpartiet, og til sammen fremmet vi over 80 forslag for en mer offensiv likestillingspolitikk. Da var statsråden enig i at høyreregjeringen både manglet en analyse av hva som endrer de skjeve maktstrukturene, og at de manglet vilje til handling. Nå er statsråden selv sjef for det hele, men det virker som at det fortsatt er høyresiden som staker ut kursen, dessverre.

Arbeiderpartiet vil videre. Vi fremmer likestillingspolitikk i denne salen ofte. I dag fremmer vi åtte forslag på flere samfunnsområder. Det handler om at alle skal kunne leve et fritt liv, at folk ikke skal måtte ta de små og store kampene for å få leve et fritt liv alene, men at fellesskapet skal gjøre det de kan for å stille opp og ta kampene sammen med dem.

Jeg vil ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet fremmer her i dag.

Presidenten: Representanten Anette Trettebergstuen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Silje Hjemdal (FrP) [10:47:41]: Retten til å bestemme over eget liv mener jeg er en av våre aller viktigste likestillingskamper.

Som ministeren redegjorde for i går, har regjeringen gjort en rekke tiltak for å bekjempe bl.a. sosial kontroll. Dessverre ser vi at mange av de bakstrevske, religiøse normene som mange kvinner har flyktet fra, faktisk praktiseres i Norge i dag. Jeg må si det gjorde veldig sterkt inntrykk, et møte jeg hadde med Født Fri i forbindelse med 8. mars-markeringen i år. Enda kjekkere var det å se hvordan de møtte opp i årets 8. mars-tog. Dette er nettopp kvinner som har en stemme som kanskje

ikke har sluppet til i den grad den før burde gjort, og som virkelig setter bl.a. sosial kontroll under debatt også i vårt land.

Undertrykkelse skal på ingen måte tolereres. Jeg synes det er litt spesielt når representanten fra Arbeiderpartiet snakker om regjeringens reverspolitikk innenfor likestilling, når man selv slet kraftig med å ta et skikkelig grep om undertrykkelsen som man ser i bl.a. æreskultur, negativ sosial kontroll, barneekteskap, kjønnslemlestelse og bruk av kvinneundertrykkende plagg. Det er en ukultur som ikke skal aksepteres i vårt samfunn. Der har i hvert fall Fremskrittspartiet turt å ta de tøffeste debattene og turt der andre har tiet. Vi vet at mange kvinner fortsatt blir presset og opplever seg tvunget til å gå med heldekkende plagg. Vi vet at man aksepterer og tolererer undertrykkelse av kvinner. Det mener jeg man ikke skal gjøre, uansett om det er religiøst eller såkalt kulturelt begrunnet.

Derfor er det et viktig gjennomslag for regjeringen også det at man nå ser på en utvidelse av varslingsplikten for overgrep. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress rapporterte i 2014 om at flere tusen kvinner i Norge har blitt kjønnslemlestet. Nå går regjeringen inn for å utvide varslingsplikten for bl.a. kjønnslemlestelse, og det synes jeg er et av flere veldig viktige tiltak.

Med de nye endringene i straffeloven vil foreldre som har utsatt barna sine for kjønnslemlestelse, eller som ikke har forhindre denne typen overgrep, bli straffet. Vi må tørre å erkjenne at foreldre til enhver tid har ansvar for å følge opp barna sine, uansett hvor i verden de lever. Det er også en likestillingskamp. Det samme gjelder omsorgssvikt. Det er klart også det skal straffefølges, når man ser at barn blir sendt ut av Norge til koranskoler der de opplever mishandling, tvangsekteskap, tortur og andre typer overgrep. Det er klart Norge skal gå foran i den kampen, og også forfølge de foreldrene som tillater slikt.

Frihet må aldri tas for gitt. Jeg synes at kanskje et av de store høydepunktene i likestillingskampen i fjor var da vi i denne salen debatterte og fikk vedtatt et forbud mot barneekteskap. Her har Norge en unik mulighet til å gå foran også i det internasjonale arbeidet. Nå vet vi at regjeringen også ser på mulighetene for hvordan man kan håndtere saker der man vet at det har kommet barnebruder til Norge, og ser på regelverket for hvordan man kan gjøre noe også på det feltet.

For Fremskrittspartiet er jenters rett til å bestemme over eget liv – som jeg sa innledningsvis – kanskje en av våre viktigste kvinnekamper. Det gjelder i Norge, men det gjelder også internasjonalt. At jenter eller gutter skal få elske den de vil, at de skal stå fritt til å gifte seg med den de vil, og ikke leve i frykt for sanksjoner fra egen fa-

milie eller fra et miljø, tar vi som en selvfølge, men dette er friheter som stadig er under press. Jeg er sikker på at i hvert fall regjeringen og dens partier vil stå imot det.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:53:03]: Vi står her i dag og kan være veldig takknemlige for den kampen som kvinnebevegelsen har ført for oss. Det har vært sterke kvinner som har gått foran og kjempet gjennom viktige seire for feminisme og frihet. For der vi står i dag, har ikke kommet av seg selv. Det har ikke kommet fordi en eller annen maktperson tilfeldig fant ut at det var lurt med likestilling. Nei, vi har kommet dit vi er i dag, gjennom aktiv likestillingspolitikk fordi bevegelsen har kjempet, fordi vi har forandret både lover og holdninger og utfordret undertrykkende strukturer.

Et eksempel på det er foreldrepermisjonsordningen. Den har vært heftig debattert flere ganger, men den er ekstremt viktig både fordi det er bra for barna å knytte seg til begge omsorgspersoner, det er bra for fedrene å få bruke tid sammen med barna sine og ikke minst for å få et mer likestilt arbeidsliv der kvinner får større muligheter til å være ute i jobb etter å ha fått barn.

Men Norge er ennå ikke likestilt. Det er fortsatt behov for aktiv likestillingspolitikk og frigjøring. I alt fra lønnsgapet mellom kvinner og menn via seksuell trakassering og til negativ sosial kontroll handler det om mange av de samme undertrykkende strukturer. Det handler om at kvinner systematisk får mindre makt og færre muligheter enn menn.

Det store eksemplet den siste tiden har vært den samfunnsrevolusjonen metoo-kampanjen har vært, som har skapt oppmerksomhet om noe vi har visst lenge, nemlig at seksuell trakassering er et samfunnsproblem som hindrer kvinners frihet og muligheter. Det er mange tall ute – ett av dem er 43 pst. av alle kvinner over 17 år. De sier at de har vært utsatt for uønsket og krenkende oppmerksomhet rundt egen kropp og seksualitet. Det viser at dette er et samfunnsproblem som må løses med tiltak på samfunnsnivå, gjennom politiske tiltak.

Derfor er jeg stolt over at vi i SV – sammen med kvinnebevegelsen – fikk gjennomslag for vårt forslag om å innføre et lavterskeltilbud for å håndheve forbudet mot seksuell trakassering. Det ble vedtatt her i denne salen i fjor. Nå gjennomføres det. Det er vi veldig glade for. Det gir rettferdighet og vern til ofrene, som i dag i praksis ikke har et sted å ta sakene sine.

Desto viktigere er det å fortsette innsatsen, og da er det lite å hente hos denne regjeringen. Selv om Venstre var ute i media og krevde det, kom det aldri noen metoo-millioner i årets statsbudsjett. Både lavterskeltilbud og styrket aktivitets- og redegjørelsesplikt stammer jo fra gjennomslag for opposisjonen.

Derfor vil SV fortsette å kjempe mot seksuell trakassering. I salen i dag fremmer vi to forslag om det. Vi fremmer forslag om å få forebygging og oppfølging av seksuell trakassering inn i arbeidsmiljølovens bestemmelse om HMS, og at det skal prioriteres høyt i HMS-arbeidet, gjennom bl.a. opplæring av verneombud. Nå er det på tide også å få politiske tiltak for arbeidslivet. Så svarer vi på Ea, Ellisiv og Ellas fortelling om at metoo-kampanjen aldri nådde skolegården. Vi foreslår et eget program for å forebygge og bekjempe seksuell trakassering i skolen, som inkluderer handlingsplaner mot og retningslinjer for håndtering av trakassering på alle skoler.

Det er mange saker man kan nevne. En av dem er litt i forlengelsen av seksuell trakassering, og det er den mer utvidede volden mot kvinner. Det vet vi dessverre ikke går i riktig retning. Én av ti kvinner blir utsatt for voldtekt. Vi har sett en økning i anmeldelser de siste fem årene, mens gjennomsnittstallet for oppklaring av vold i nære relasjoner bare er på 33 pst. Dette har gjort at FNs kvinnekomité har kritisert Norge en rekke ganger for ikke å klare å beskytte kvinner mot vold og overgrep. Derfor trengs det tiltak. Vi trenger egne team i alle politidistrikter som kan jobbe mot vold i nære relasjoner.

For å oppnå reell likestilling trenger vi også økonomisk selvstendighet. Vold, f.eks., henger ofte sammen med økonomisk avhengighet. Statsråden nevnte på skrytelisten sin i går at det går framover, men med dagens tempo vil vi altså ikke ha lukket lønnsgapet før om mellom 50 og 100 år. Så sakte går det. Det viser at vi trenger en langt mer aktiv likestillingspolitikk enn det denne regjeringen leverer. Derfor skal vi fortsette kampen som er blitt ført i generasjoner for å gi alle like gode muligheter, uavhengig av kjønn. Det er en frihetskamp.

Med det tar jeg opp SVs forslag i saken.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp de forslagene han refererte til.

Grunde Almeland (V) [10:58:25]: Da vi debatterte regjeringsplattformen i denne salen litt tidligere i år, sa jeg at jeg var glad for to ting: for det første for at vi har fått en regjeringsplattform som gir et godt grunnlag for å drive en god, inkluderende likestillingspolitikk, og for det andre for at Venstre har fått ansvaret for likestillingsområdet i regjering, et ansvar som har vært høyt på vår ønskeliste lenge. Likestillingsområdet er et område som både nå og historisk sett har vært svært viktig for partiet og – som vi også vet, som flere har påpekt – svært viktig for landet og for økonomien til landet.

Likestillingen har kommet langt siden Venstre som første parti fremmet forslag om stemmerett for kvinner. Men mange kamper gjenstår, og det synes jeg at statsråden skisserte på en god måte i sin redegjørelse i går.

Venstre heier på et moderne mangfoldsamfunn med plass til alle, hvor vi alle kan være oss selv, ha de samme rettighetene og få de samme mulighetene. En slik inkluderende definisjon av likestilling er det vi, tross alt, kjemper for. Vi skal bekjempe strukturelle kjønnsforskjeller, men også likestillingsutfordringer knyttet til alder, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering og ikke minst kjønnsidentitet. Likestillingspolitikken handler nemlig om alt dette, og det utgjør en viktig forskjell at den skal ligge under en partileder som attpåtil er liberal, må jeg få lov til å påpeke.

Tidligere i år var jeg så heldig at jeg fikk være en del av den norske delegasjonen til FNs kvinnekommisjon, dette i en tid hvor man ser klare tilbakegang for likestillingsarbeidet globalt, hvor vi har en stormakt som struper finansiering av organisasjoner som arbeider for seksuelle og reproduktive helserettigheter, og hvor stadig flere land innfører lover og regler som hindrer folk i å leve et fritt liv hvor de kan oppleve fullverdig likestilling. Da kjente jeg på at det var godt å vite at vi i Norge tross alt står tverrpolitisk sammen om de store linjene i likestillingspolitikken. Ikke minst var det godt å ha en statsråd som i kommisjonsmøtet sa tydelig fra hva som må gjøres for skeives rettigheter, for å sikre tilgang til trygge aborter, for å gi jenter lik rett til skolegang – og flere viktige saker som jeg tror provoserte mange av de andre tilhørerne i den salen. For det er det som er regjeringens politikk. Vi trenger en framoverlent uredd politikk hvor vi evner å se morgendagens likestillingsutfordringer, og det gjør denne regjeringen. Et godt eksempel på dette er Venstres gjennomslag for en styrket fedrekvote og tredeling av foreldrepengene.

Tilbake til FNs kvinnekommisjon: Tidligere i vår var en av hovedkampanjene fra kvinner og menn over hele verden Share the Care – del omsorgen – fordi vi vet at det er strukturelle hindre som gjør at de valgene vi gjerne ønsker skulle være frie, faktisk ikke er frie. Det har vi visst lenge, og det har vi som land gjort noe med siden 1993. Og nå, etter 26 år med fedrekvote, har vi kommet dit at vi har en modell som gir foreldre like rettigheter, en modell som Island riktignok var først ute med.

Så er det klare ting som gjenstår, og jeg har sympati for SVs forslag om uttaksrett. Det er noe som også Venstre har foreslått flere ganger tidligere, men som helt klart er et budsjettspørsmål og må behandles i den forbindelse.

Nok et eksempel på en klar utfordring som denne regjeringen faktisk tar tak i, er lavterskeltilbudet for behandling av saker om seksuell trakassering. Så er det nyttig og betimelig å påpeke overfor representanten Øvstegård at dette tross alt var noe som ble foreslått av Venstre i 2016, og som ble repetert av SV – på en god måte, riktignok – i fjor vår. Jeg er glad for at det i den runden

kom gjennom, og at man nå ser at dette muligens blir en realitet når vi i komiteen skal behandle dette forslaget.

Så vil jeg kommentere noen av de forslagene som kommer fra Arbeiderpartiet om kjønnsnøytrale titler, som jeg også synes er gode. Men det er også betimelig å påminne representantene fra Arbeiderpartiet om at Venstre hadde et forslag i 2015 og 2016 om å gjøre nettopp dette. Da var det to partier som stemte for. Det var Venstre, og det var Miljøpartiet De Grønne.

Det er mye som gjenstår i likestillingsarbeidet. Jeg er glad for at vi fikk en god redegjørelse i går, og jeg er glad for at vi nå skal ha en god debatt om en sak som tross alt er viktig for oss alle.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:03:41]: Selv om jeg har nok av høner å plukke politisk med partiene i posisjonen, ønsker jeg å starte innlegget mitt i dag med at gårsdagens likestillingspolitiske redegjørelse for meg var en positiv opplevelse, for den viste med masse gode tall noe av det jeg synes er det aller, aller beste med det å drive politikk, nemlig å se resultatene av at aktiv politikk virkelig fungerer til det beste for samfunnet, og ikke minst at det blir mye kraft bak politikken når vi er enige tverrpolitisk. Det har da også vært svært inspirerende i vår å få reise internasjonalt både med den asiatiske delegasjonen og med familie- og kulturkomiteen, og da i et tverrpolitisk fellesskap, for å fremme norsk likestillingspolitikk og oppleve at andre land virkelig lytter og vil lære.

Som ministeren påpekte i går, har likestillingskampen og -politikken bidratt til utrolig mye bra for det norske samfunnet, som at kvinners inntreden på arbeidsmarkedet har bidratt økonomisk til det norske velferds-samfunnet med så mye som godt over 3 000 mrd. kr, noe også de mest innbitte motstanderne av feminisme og likestilling her på bjerget har måttet ta inn over seg, og som mange land ønsker å ta etter oss i for å få til vekst og utvikling. Og få – om noen – kan underslå hvor viktig det er med likestillingspolitikk i jobben med å løfte menneskerettigheter, og med det både ro, stabilitet og livskvalitet i et land.

Men – likestillingen har ikke kommet av seg selv, og enda mer likestilling for både ulikt kjønn og for veldig mange andre grupper kommer ikke til å komme av seg selv. Det må tiltak til, og det må ledelse og politikk til, der likestilling av og til faktisk må trumfe andre gode formål og hensikter – rett og slett.

I min tidligere jobb som redaksjonssjef i P3 har jeg opplevd så utrolig mange ganger at aktiv likestillingspolitikk fungerer. NRK har som statlig bedrift hatt et aktivt likestillingsarbeid og har nå vel så mange kvinnelige ledere som mannlige. Kravet om kvinneandel og etter

hvert også med mangfold på andre områder innholdsmessig har båret frukter.

For tiden opplever Norge f.eks. et renn av suksessfulle kvinnelige artister også internasjonalt – og det er jo veldig gøy. Min påstand er at uten det sterke kravet om kvinneandel i nettopp P3, den arenaen som i størst grad bidrar til suksess for nye artister her til lands, hadde vi ikke vært i nærheten av den situasjonen. Så jeg vet at likestillingstiltak virker.

Det fører meg tilbake til denne salen. For selv om alle partier her er enig i at likestilling er viktig, er vi ikke enige om hvor mange og hvilke konkrete tiltak som må på plass politisk. Vi har de siste årene hatt likestillingsministre som har vært mest opptatt av å snakke om at man først og fremst må snakke om likestilling, og at dét holder for å få til holdningsendringer, som i sin tur på magisk vis gjør at vi f.eks. får mer lik lønn for likt arbeid hos bedriftene, noe som jo bare ikke skjer. Det må mer enn snakk til for å få opp andelen kvinner i næringslivet, få ned andelen av deltidsarbeidende kvinner, få integrert ulike andre grupper bedre i arbeidsliv og samfunn, få ned vold og hatkriminalitet mot kvinner og andre utsatte grupper, osv.

Det må dog sies at i mitt parti er vi ikke så glade for altfor mye statlig styring og byråkrati verken i næringslivet, i kommunene eller i familiene, så vi er ikke av de aller mest progressive partiene på å innføre for mange og konkrete tiltak på likestillingsfeltet, vi heller. Vi mener nemlig at det kan være verdt å jobbe ekstra med å finne gode tiltak for likestilling som ikke rammer andre områder unødvendig.

Derfor er vi positive til sertifiseringssystemet for bedrifter som verdens beste land i likestilling, Island, har innført som likestillingstiltak. Men vi vil selvfølgelig avvente og se hvordan det slår ut også negativt.

Vi har programfestet tredelt foreldrepermisjon, fordi det er bra for likestilling. Men vi har samtidig påpekt at det ikke kommer uten en pris for enkelte. Derfor er vi ikke fremmede for å se på unntaksordninger.

Vi er for øvrig ellers selvfølgelig positive til det arbeidet likestillingsministeren i går beskrev at gjøres på ulike områder, men vi kunne på flere områder tenke oss mer. For eksempel er det for meg fortsatt uforståelig at da vi i Senterpartiet fremmet forslag om en handlingsplan mot rasisme og diskriminering i fjor, ville resten av Stortinget ikke la den omhandle en gruppe som definitivt blir diskriminert, nemlig mennesker med nedsatt funksjonsevne. De ble rett og slett diskriminert i diskrimineringsarbeidet her i denne salen. Og vi kunne nok tenkt oss enda flere tiltak i kampen mot seksuell trakassering.

Likevel er vi glad for at Stortinget tidligere har samlet seg enstemmig om noe, og ser nå fram til at et samlet

storting også stiller seg bak den kommende, viktige lov-saken om etablering av et lavterskeltilbud og en styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Det er altfor mange grupper og enkeltmennesker som trenger just oss i denne salen for å slippe å bli diskriminert og krenket. For deres del håper jeg derfor framover på enda flere likestillingsfremmende vedtak i denne salen, helst tverrpolitisk. Men det kan altså ikke være bare ord, det må være konkrete tiltak.

Med dette signaliserer jeg at vi i Senterpartiet kommer til å støtte en rekke av de løse forslagene til tiltak som er fremmet i salen i dag, og oppfordrer alle andre partier til det samme.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [11:09:03]: For å kunne forvalte framtiden godt må vi lære av fortiden.

Kristelig Folkeparti har en stolt partihistorie på likestillingsfeltet, med Valgerd Svarstad Haugland som likestillingsminister. Hun ble ansett som en radikal, og det var nok mest fordi hun viste vilje til å bruke politiske virkemidler på feltet. Hun sørget for at utdanningsinstitusjoner fikk bedre vilkår for å praktisere radikal kjønnskvolter, og hun fikk gjennomført lovfestet vern mot seksuell trakassering. Sammen med Laila Dåvøy startet hun prosessen som sikret flere kvinner i norske styrerom.

I tillegg kom hun med forslaget som utvidet prinsippet om lik lønn for likt arbeid, og at retten til lik lønn for likt arbeid skal praktiseres på tvers av faggrænser og tariffavtaler, noe som har betydd mye i kampen for like lønn. Ja, Valgerd var radikal, modig og klok. Hun sørget for at like muligheter ikke bare fantes på papiret. Hun tok grep for å gjøre like muligheter til en realitet også for kvinner.

Vi har kommet langt siden den gang. Vi har lært av fortiden, og det må vi fortsette med. Men vi må ikke tro at vi er i mål.

Fortsatt er likestillingsutfordringene store både i Norge og internasjonalt. Vi har som enkeltpersoner og ikke minst som folkevalgte politikere et ansvar for å være oss dette bevisst. Vi kan ikke lukke øynene for de likestillingsutfordringene vi står overfor, og som redegjørelsen til kultur- og likestillingsministeren viser til. Vi vet at kvinner utsettes for vold og overgrep. Vi vet at kvinner og menn diskrimineres i arbeidslivet, at kvinner tjener mindre enn menn og mye sjeldnere har lederstillinger. Vi vet at jenter og gutter behandles forskjellig og får ulike muligheter ut fra hvilket kjønn de har. Vi vet at det i mange land er mye mindre sannsynlig at du i det hele tatt blir født og får utdanning, arbeid eller et godt liv dersom du er jente, enn om du er gutt. For min del handler derfor likestilling mest av alt om synet på mennesket – menneskeverdet. Menneskeverdet er som

kjent viktig for oss i Kristelig Folkeparti. Vi er familiepolitikkpartiet.

La meg likevel få presisere hvor viktig god likestillingspolitikk er for god familiepolitikk. Som kvinne og mor vil jeg påstå at disse to ikke står i kontrast til hverandre, men derimot er knyttet sammen som en symbiose som minner oss om de enorme verdiene som påvirkes av forvaltningen av disse to. En av de viktigste oppgavene vi har som politikere, er å gjøre det mulig for foreldre å kombinere familieliv og arbeidsliv. Retten til å gå ut i arbeid og slippe å velge mellom familie- og arbeidsliv har vært sentral i kvinnekampen. Kristelig Folkeparti mener at arbeidslivet skal tilpasse seg familielivet og ikke omvendt. Likeverd og like muligheter kan ikke settes opp mot vårt behov for et godt familieliv.

Et godt samfunn bygger på familiens og barnas premisser. Mange antar at det betyr mindre likestilling, men det stemmer ikke. Også familielivet er best når det preges av likestilling og likeverd.

Statsråd Trine Skei Grande [11:12:39]: Jeg vil takke for innleggene som har vært holdt så lang. Jeg er veldig glad for at det er en lang talerliste også etter mitt innlegg, men jeg har lyst til å kommentere noen ting.

For det første gjelder det uttrykket «likestilling i revers». Ja, det skjer noen ting: Pappakvoten er økt, kontantstøttebruken går ned, barnehagebruken går opp, deltidsbruken går ned, lønnsforskjellene går ned hvert år, det blir flere kvinnelige ledere, og vi har fremmet en rekke endringsforslag til norsk lovgiving når det gjelder både rapporteringskrav og styrking av arbeidet mot seksuell trakassering. Jeg tror jeg må si at hvis det er å gå i revers, da er vi uenige om hvor retningen framover egentlig er.

Representanten Sem-Jacobsen har veldig rett i én ting: Det er stor enighet knyttet til norsk likestillingspolitikk. Men det er ikke rett at den startet på 1970-tallet; Norge har vært i front i 100 år, noen historikere påstår at vi kanskje har vært i front mye lenger enn det også. Det er viktig å ta inn over seg det, for når man reiser internasjonalt og snakker om den nordiske rikdommen, blir den for Norges del knyttet til olje, men det er helt soleklart at kvinners deltakelse i yrkeslivet er en mye større grunn til norsk velferd enn oljen er. Det er bare å se på at den nordiske modellen med stor kvinnelig deltakelse, den gjør at alle de nordiske landene har gode velferdssystem og god verdiskaping – fordi vi har høy yrkesdeltakelse fra begge kjønn. Det er noe som er verdt å si fra om når man er i utlandet. For å si det sånn: Det er mange land som har høye oljeinntekter, men der manglende likestilling gjør at de likevel ikke på samme måte har et godt, likeverdig samfunn med god verdiskaping.

Jeg synes at jeg også må få lov til å kommentere dette angrepet, det om at nå er Venstre i regjering, og at alt det vi nå gjør i regjering, er det egentlig opposisjonen som har fått gjennomslag for. For å si det på en litt annen måte: Venstre mener det samme i regjering som da vi satt i opposisjon, bare at nå sitter vi i regjering og kan faktisk gjennomføre det. Når vi da får gjennomført tredeling av foreldrepermisjonen, er det også et tøft valg i dag. Jeg tror alle som har fulgt Guri Melby på Twitter, vet at det hender at man får litt kjeft for å stå på det standpunktet.

De store reformene har faktisk ofte blitt gjennomført av borgerlige regjeringer, som det ble påpekt fra Kristelig Folkeparti om de reformene som ble gjennomført under Bondevik II-regjeringa.

Jeg fikk noen utfordringer her knyttet til kvinnelige gründere – hva er grunnen til at så få kvinnelige gründere velger å «gründe» bedrifter? Noe av det kan selvfølgelig forklares med at vi har et veldig kjønnsdelt arbeidsmarked, og at kvinner er til stede i den delen av arbeidsmarkedet der vi har liten tradisjon for entreprenørskap. Innovasjon gjennom entreprenørskap i offentlig sektor har vi veldig lite tradisjon for og veldig lite aksept for. Jeg tror også at debatten om velferdsprofitører gjør det enda vanskeligere for kvinner å være gründere på sitt område. Vi har mange enkelthistorier som forteller om det. Men jeg tror også at å styrke de sosiale rettighetene for gründerne er viktig for å få kvinner til å «gründe» bedrifter. Derfor har regjeringa sørget for at vi i hvert eneste budsjett har klart å gjøre ett knepp for små gründere for å gjøre det lettere for dem sosialt, slik at de ikke måtte ta så stor risiko knyttet til arbeidsledighet, sykdom, sykdom ved svangerskap – alle de utfordringene som det er knyttet usikkerhet til, og som vi vet er grunnen til at mange kvinner kvier seg mer for å «gründe» bedrifter.

Så skal jeg bare kort kommentere de forslagene som foreligger – så det er klart.

Når det gjelder forslagene knyttet til kjønnsnøytrale titler, synes jeg det er gode forslag, dette er forslag som i alle fall Venstre har fremmet mange ganger tidligere. Vi vet at det jobbes i regjeringa og fra mange ulike hold for å gjøre titler mer kjønnsnøytrale, som kampen mot rådmannsbegrepet. Nå har vi fått helsesykepleier. Jordmorbegrepet har vært tungt, det foreslo Venstre her i Stortinget å få endret på, det er veldig vanskelig. Jeg tror at vi må kjempe for å få mer kjønnsnøytrale titler for å gjøre det åpent.

Når det gjelder forslag nr. 3, er det et forslag som vi nå holder på med å sette ut i livet. Forslag nr. 4 er tiltak som i dag allerede ligger i tiltaksplanene.

Når det gjelder mannsrolleutvalget, synes jeg det er en spennende debatt, men vi skal få et nytt ung-i-dag-ut-

valg som kommer til høsten. Det kommer til å berøre veldig mange av de delene.

Presidenten: Det bli replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [11:18:00]: I sin redegjørelse tok statsråden prisverdig opp situasjonen for veldig mange, spesielt unge, LHBTI-personer i Norge i dag som har store utfordringer knyttet til skam, usynlighet og andre problemstillinger.

Representanten Almeland sa i sitt innlegg at han er glad for at regjeringen har en liberal likestillingsminister. Høyre regjeringen har en konservativ barne- og familieminister, som for ikke mange dager siden langt på vei sa at han mente at diskriminering av homofile barn og unge kan forsvares så lenge det skjer i trosfrihetens ånd. Hva synes statsråden om slike uttalelser fra regjeringens barne- og familieminister?

Statsråd Trine Skei Grande [11:18:50]: Jeg skal være helt ærlig med representanten om at jeg ikke har lest alt det statsråden sa, men vi har jo et klart regelverk for hva f.eks. menigheter har lov til å drive med av påvirkningsarbeid for å endre f.eks. folks seksuelle orientering. Jeg mener at vi egentlig har et ganske godt lovverk for dette, men at vi på mange områder ikke har vært gode nok til å håndheve dette lovverket. Nå skal det komme en ny lov for tros- og livssynsammfunn til Stortinget – jeg har i hvert fall vært med på å lage et utkast til den – og det blir også en viktig debatt i Stortinget, tror jeg, om den saken.

Anette Trettebergstuen (A) [11:19:36]: Likestillingsministeren er statsråd for LHBTI-delen av befolkningen. Barne- og familieminister skulle vært en barne- og familieminister for alle barn og for hele mangfoldet av familier. Det mener jeg han med sine uttalelser i forbindelse med Kristelig Folkepartis landsmøte viser at han ikke er.

Selvsagt er det trosfrihet. Folk må få lov til å tro og mene hva de vil, men vi forventer at en barne- og familieminister tar tydelig avstand fra at barn og unge blir fortalt at de er mindreverdige fordi de er lesbiske, homofile, bifile eller transpersoner – enten det handler om ytringer som sies på bakgrunn av kultur eller på bakgrunn av religion.

Mener likestillingsministeren det er greit at barne- og familieminister viser den type holdninger for åpen scene, og hva slags signal tror hun det sender til alle skeive LHBTI-barn og -unge som allerede sitter og føler at livet er ugreit?

Statsråd Trine Skei Grande [11:20:42]: Jeg forutsetter at statsrådene, når de uttaler seg på vegne av regjeringa, faktisk uttaler seg om regjeringas politikk. Og re-

gjeringas politikk er ganske klar her: Vi ønsker å bekjempe all den diskriminering, all den vold og alle de trusler som vår skeive del av befolkningen faktisk opplever. Det er en kamp vi må ta hver eneste dag. Det er derfor vi nå prøver å styrke arbeidet knyttet til hatkriminalitet. Vi har tiltaksplaner på dette området, og jeg forutsetter at også barne- og familieminister deler målsettingen som regjeringa har i de handlingsplanene vi har for å bekjempe dette.

Anette Trettebergstuen (A) [11:21:21]: Jeg er selvsagt helt enig med likestillingsministeren i dette, men dette er jo bare nok et eksempel på det spriket som finnes, og de ulike meninger som finnes innenfor denne høyre regjeringen. Ja, vi har en liberal likestillingsminister, men vi har en stokk konservativ barne- og familieminister, og det sendes ulike signaler ut fra hvem som uttaler seg.

I det samme intervjuet sa også den nye barne- og familieminister at barn har rett til en mor og en far, og at det var viktig. Jeg lurer på hva likestillingsministeren tenker om et slikt utsagn. Hva slags signal synes statsråden dette sender til skeive familier – og til barn i skeive familier? Og er det regjeringens syn på hvordan en familie helst skal se ut?

Statsråd Trine Skei Grande [11:22:06]: Jeg mener at familier bør rigge seg slik at det er flest mulig gode voksne som tar vare på ethvert barn, og det er fantastisk, samme hvem det er som tar det ansvaret rundt et barn. Jeg synes det er veldig dumt hvis barn bare skal ha en mamma og en pappa. Jeg synes det er mange – tanter, onkler, besteforeldre, venninner av mamma, osv. – som kan være med på å lage et godt nettverk rundt dem. Forutsetningen for å ha en god oppvekst er å ha mange voksne rundt seg. Vi vet også at det er en trygghet barn føler ved å ha mange voksne rundt seg – at en ikke alltid behøver å være redd for at det skjer noe med mamma i bilen på vei hjem fra jobb, for da har en ingen rundt seg. Det er viktig at alle barn har mange voksne rundt seg som kan være en trygghet for dem.

Vi må ha mulighet til å ha en debatt der også partier kan ha primærstandpunkt, og likevel noen standpunkt som en har i regjering. Jeg vet f.eks. at en tredeling er det ikke alle regjeringspartiene som er enig i, men Venstre fikk gjennomslag for det.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:23:20]: I en debatt som denne er det utrolig mange saker jeg gjerne skulle tatt opp med ministeren, men jeg velger å følge opp representanten Trettebergstuen i anledning at vi har fått en barne- og familieminister som har de utsagnene han har med tanke på LHBTI-befolkningen vår. I går hadde jeg et møte med Skeiv Verden, og sammen med andre

organisasjoner som jobber for å bedre situasjonen til LHBTI-mennesker, opplever de mye pågang fra kommuner, fra miljøet og fra enkeltmennesker som ønsker deres hjelp for å gjøre situasjonen bedre. Det er kulturministeren som kan bidra når det gjelder disse organisasjonene og ildsjelene som jobber for å forbedre situasjonen til folk og unge som kjenner veldig mye på diskriminering og trykk. Jeg håper og tror at ministeren kan gi noen signaler om hun har tenkt å styrke arbeidet deres ytterligere økonomisk framover.

Statsråd Trine Skei Grande [11:24:26]: Jeg må begynne med at representanten Sem-Jacobsen har et veldig godt poeng i at disse gjør en fantastisk jobb, og de gjør en fantastisk jobb overfor enkeltindivider som har tøffe tak. Det er et stort behov for skoloring på veldig mange områder – det er veldig mange som har lyst til å bli bedre på dette feltet, og som søker kunnskap gjennom disse organisasjonene. Jeg har hatt møte med alle sammen nå, tror jeg, og jeg er enig i representantens analyse om at de gjør en flott jobb. Om det kommer noe mer i budsjettet, må vi vente med til budsjettet kommer. Men jeg vil være med på å anerkjenne den jobben de gjør for å hjelpe mange personer som har tøffe tak.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:25:22]: I serien konservative utfall fra sist helg fra en av likestillingsministerens regjeringskolleger har vi Kristelig Folkepartis nyeste angrep på foreldrepermisjonsordningen, som er så viktig for bl.a. likestilling i arbeidslivet. Den vil nå Kristelig Folkeparti ha en omkamp om. Da står vi i den situasjonen at samtlige av likestillingsministerens regjeringskollegapartier er imot denne ordningen, mens samtlige av opposisjonspartiene støtter den. Derfor vil jeg gjerne spørre statsråden: Når det foregår en sånn massiv undergraving av et av de viktigste likestillingstiltakene vi har hatt de siste årene, fra regjeringens egne partier, er likestillingsministeren da trygg på at vi etter eventuelle nye borgerlige flertall også vil ha likestilt foreldrepermisjon?

Statsråd Trine Skei Grande [11:26:27]: Representanten Øvstegård har helt rett i at det er helt avgjørende å ha et stort Venstre for å få til god likestillingspolitikk. Vi har nå fått det til bedre enn da SV satt i regjering. Vi er nå i front i verden på likestilling innen foreldrepermisjon og bedre enn hva SV fikk til sammen med Arbeiderpartiet. Det er en veldig omvendt situasjon, når man både skal ha kjeft for at man sitter i regjering med noen som mener noe, og så skal ha kjeft fordi man vant saken. Man må bestemme seg for hva man skal angripe oss for. Vi har gjennomført en likestillingsreform som er ganske historisk, med en tredeling av foreldrepermi-

sjonen. Vi er kjempeglad for det, men det er helt klart at det var en forutsetning at Venstre var der for å få gjort det.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:27:13]: Det borger kanskje dårlig for den likestilte foreldrepermisjonsordningen når det ser ut som det gjør på borgerlig side av politikken. Men vi kan håpe at det blir et tydelig rødgrønt flertall framover som har alle partiene bak ordningen.

Jeg ønsker å ta opp et annet tema som likestillingsministeren og komitélederen har hatt en liten utveksling om nå. Denne regjeringen vil altså slippe løs profitt i velferden som noe positivt for likestilling, kan vi registrere. Samtidig vet vi at det stort sett er menn som eier de store velferdskonsernene som nå driver kommersielt i offentlig finansiert velferd, og så er det kvinner som jobber i front i f.eks. helse og omsorg. Hva mer vet vi? Jo, vi vet at f.eks. pensjonsvilkårene for de damene som er ute og jobber på gulvet i konkurranseutsatt sektor, går ned. Mener likestillingsministeren det er et likestillingstiltak?

Statsråd Trine Skei Grande [11:28:18]: Jeg skal ikke uttale meg på alle andre statsråders område, men det er helt soleklart at der kvinner er dominerende i antallet yrkesdeltakende, ser vi at det er liten grad av entreprenørskap i innovasjonsarbeidet som skjer. Vi har mange eksempler på det – vi bruker ofte de to damene som jobbet som sykepleiere på fødeavdelingen. De fant på et nytt laken til bruk på fødeavdelingen, som ville gjøre fødslene mye rensligere å gjennomføre. De fant på det, men hadde ikke noe pass inn til helsevesenet og måtte ut og selge produktet sitt til rørleggere i stedet. De var i stand til å skjønne gleden ved produktet før de fikk muligheten til å komme inn i helsevesenet. Den formen for innovasjon har vi veldig dårlig for.

Så er jeg helt sikker på at de rød-grønne alltid dilter etter når vi får gjennomført de store reformene. Det gjorde de når det gjaldt aksjeselskap og kjønnsfordeling under Bondevik II, og det kommer de til å gjøre når det gjelder foreldrepermisjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jonas Gahr Støre (A) [11:29:42]: Likestillingsministeren innledet sin redegjørelse i går med at Norge er blant verdens mest likestilte land. Det har hun rett i, i og for seg – også i sin nøkterne beskrivelse av likestillingsutfordringene vi fortsatt har. Men det var likevel underlig å høre likestillingsministeren i går, for vi vet jo

hva partiene i denne regjeringen egentlig mener om likestilling.

Fremskrittspartiet har nedfelt i sitt program at forholdet mellom kjønn skal tilpasse seg naturlig uten innblanding av offentlige organer, og vil her, som ellers, la markedet ordne opp. Høyre er skeptisk til ethvert tiltak som kan føre til økt likestilling. De kaller det for statlig inngripen i private liv. Kristelig Folkeparti vil ha ordninger som legger mest mulig til rette for at mødre kan være hjemmeværende. Igjen har vi sett at foreldrepermisjonen hos Kristelig Folkeparti går opp og ned – nå er det ti uker man skal tilbake til. Venstre – vel, la meg slå fast at det er ganske stor avstand mellom Venstre i opposisjon og Venstre i posisjon.

La meg også minne om det som gjorde det mulig å danne den regjeringen som sitter nå, nemlig at statsministeren la kvinners rettigheter på forhandlingsbordet. Resultatet ble en regjering som fjerner retten til selvbestemt fosterreduksjon, og en vetorett til Kristelig Folkeparti i saker som angår bioteknologi – i praksis full stans for medisinske fremskritt som kunne gitt kvinner mer frihet.

Vårt frihetsbegrep har alltid vært annerledes enn høyresidens. Når høyresiden snakker om likestilling og frihet, snakker de om det enkelte menneskets valgfrihet og ser helt bort fra strukturene vi tar valgene våre innenfor. De spør sjelden: Har alle kvinner og menn virkelig frihet til å velge? Når så mange kvinner jobber deltid, tjener mindre enn menn i samme arbeid eller blir utsatt for seksuell trakassering, er det ikke fordi de tar feil valg – heller ikke når de tar andre valg i livet, der forutsetningene og kortene er delt ut på en måte som legger sterke føringer på det de kan gjøre. Det er fordi strukturer står i veien for like muligheter. De må være reelle, og de må gjelde for alle. Derfor trenger vi billigere barnehageplasser, et sterkere likestillingsombud, en bedre arbeidsmiljølov og pensjon fra første krone, som gir lavtlønte kvinner en mer rettferdig pensjon. Derfor må vi tørre å kvotere, fjerne kontantstøtten og ha et kontinuerlig trykk for å fjerne ufrivillig deltid. Vi må beholde en lang fedrekvote, der regjeringspartiene går fram og tilbake i sitt syn på det.

Siden likestillingsministeren først nevnte statistikken: Ja, Norge har steget i grad fra 2017 til 2018, men vi er fortsatt under det nivået vi lå på da høyreregjeringen overtok.

Historien om Norge er at vi valgte politiske tiltak for å sikre likestilling. Skal vi komme videre, må likestillingspolitikken igjen bli langt mer aktiv enn den er under denne høyreregjeringen.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Tage Pettersen (H) [11:32:48]: La meg få starte med å takke for en god likestillingspolitisk redegjørelse i går, med et bredt og inkluderende ståsted. Statsråden viser oss at likestillingspilene peker i riktig retning, og samtidig at likestillingsutfordringene stadig favner bredere.

Opposisjonen forsøker til stadighet å gjenta budskapet om at likestillingen i Norge er i satt revers med Solberg-regjeringen. Feilaktige påstander blir ikke mer korrekte selv om de gjentas til det kjedsommelige. Norge er et av verdens mest likestilte land. Av 149 land er vi rangert som nr. 2 på likestilling.

Det kan ikke være slik at debatten om likestilling i Norge skal føres på premissene til opposisjonen. Jeg skjønner at de selv er tjent med å eie definisjonsmakten, men det blir ikke noe riktigere av den grunn. I anstendighetens navn bør vi kunne være enige om objektive kriterier som sier noe om hvor langt vi er kommet som nasjon på dette området.

Sist uke kom en Ipsos-undersøkelse som viste at de kvinnelige respondentene svarte at likelønn er den viktigste likestillingsutfordringen i Norge i dag, men også 25 pst. av mennene oppga dette som en viktig problemstilling. Dette må vi ta på det største alvor, men vi må også være villig til å se den positive utviklingen som har vært de senere årene.

61 000 flere kvinner jobber heltid i dag sammenlignet med i 2013. Lønnsgapet mellom kvinner og menn er de to siste årene redusert med ett prosentpoeng. Det betyr at kvinner i dag tjener bedre sett i forhold til menn enn de gjorde tidligere. Norge har i tillegg fått 27 000 flere kvinnelige ledere siden 2013. Vi har fortsatt en stor jobb å gjøre, men de rød-grønnes skremsepropaganda mangler argumenter fra virkeligheten.

I Prop. 63 L for 2018–2019 kommer regjeringen med forslag om lønnskartlegging. Dette pålegger arbeidsgiverne i det offentlige og i private bedrifter med flere enn 20 ansatte en plikt til å gjennomføre kjønnsfordelt lønnskartlegging. Dette vil innebære en styrking av det forebyggende arbeidet med kjønnsdiskriminering ved avlønning. En dansk studie viser oss at dette bidrar til å redusere lønnsgapet.

Regjeringen har et bredt og pågående arbeid for å forebygge lønnsforskjeller. At begge kjønn er representert i hele spekteret av yrker, er viktig for å skape gode rollemodeller, for å sikre rekrutteringen, for å bidra med ulike perspektiv på arbeidsplassene, for å sikre representasjon og ikke minst for å redusere lønnsforskjellene.

I de åtte forslagene fra Arbeiderpartiet i dag slår de inn veldig mange åpne dører. Vi setter ned UngIDagutvalget. Vi har bevilget penger til tiltak som bidrar til kjønnsbalanse i utdanningsløpene. Vi har etablert gode tiltak for kvinnehelse, en handlingsplan mot negativ

sosial kontroll og – som debatten i dag opplyser om – en rekke tiltak for å iverksette økt likestilling.

Kari Henriksen (A) [11:36:00]: At Norge er blant de beste når det gjelder likestillingspolitikk, er ikke godt nok. Vi bør ha ambisjoner om å være det beste landet i verden, og den ambisjonen er totalt fraværende hos regjeringa.

Dette er det store bildet: Vi ser tilbakeslag for likestillingen i mange land. Det er en framvekst av ytterliggående politikk og politiske partier med klare politiske mål som setter alt likestillingsarbeid mange tiår tilbake.

Likestilling, hva handler det om? Det er strukturer som hindrer mennesker i å være den de er. Det er grunnleggende for all politikk.

Vi ser de samme tendensene i Norge: Likestillingsarbeidet blir et tilleggsområde i politikken. Statsråden og flere kvinnelige statsråder i høyreregjeringa framholder at vi har kvinnelige toppledere i politikken og i viktige statlige institusjoner. Det er bra, men de har kommet dit på et bakteppe av politisk kamp. Det er ikke slik at kvinner alltid kjemper for likestilling, noe statsministerens salg av kvinners selvråderett er et glimrende eksempel på. Vi ser eksempler på at retorikk og politikk i større grad beveger seg bort fra en moderne og framtidsrettet politikk.

Jeg var på en debatt i regi av Røde Kors om negativ sosial kontroll, som de kaller et fengsel uten gitter. Tvangsekteskap og klestvang er deler av det, men også holdninger og strukturer i mange tros- og livssynsmiljøer – holdninger og strukturer som reduserer barn og unges rett til å utvikle seg som de er, eller som de vil være. Et eksempel er en ung homofil som ikke våger å fortelle det til noen, for han eller hun har lært at det er synd. Det er noen av de reelle eksemplene som representanten Pettersen etterlyser i vår debatt. Dette er reelle mennesker med reelle utfordringer.

En Jehovas vitner-kvinne ringte meg og fortalte om overgrep i sitt eget trossmiljø. Hun fikk beskjed om at dette skulle ties i hjel, og at dette skulle de ordne innenfor menighetens fire vegger. Dette er realiteten i undertrykking som vi har i dag, og regjeringa har stemt ned flere forslag fra Arbeiderpartiet om å ta tak i negativ sosial kontroll.

Til slutt må jeg si at jeg ble veldig skuffet da jeg hørte replikkordvekslingen mellom likestillingsministeren og representanten Trettebergstuen. Vi ser tydelig en regjering som er splittet i likestillingspolitikken når det kommer til den mest grunnleggende verdien av alle, nemlig at alle mennesker har lik verdi, og at alle mennesker har lik rett til å utvikle seg til den de ønsker å være, eller til den de er. Nå ser vi at høyresidas internasjonale retorikk også har nådd regjeringa med full tyngde, og det er be-

klagelig at likestillingsministeren ikke klarer å stå opp mot det.

Masud Gharahkhani (A) [11:39:12]: I forrige uke var jeg så heldig å møte to klasser og deres lærere fra Kongsberg videregående skole. Det var helse- og oppvekstklasser. Elevene hadde forberedt mange spørsmål de ville stille til en stortingsrepresentant, og de aller fleste spørsmålene handlet om kvinners rettigheter og likestilling. Hvorfor vil Stortinget endre abortloven? Vil du endre abortloven, slik regjeringen foreslår? Arbeiderpartiets politikk er jo et tydelig nei, men jeg fortalte elevene om Ingrid Ross Solberg, en pensjonert lærer som alltid har kjempet for likestilling.

Jeg møtte Ingrid i begge demonstrasjonstogene mot høyreregjeringens politikk. Ingrid var ikke alene denne gangen. Nå hadde hun med seg barnebarnet Helene, tydelig stolt over barnebarnet som ville delta. Ingrid var like engasjert som alltid, men også med en spesiell følelse: Hvem skulle tro at de kampene vi tok på 1970-tallet, skulle gjenta seg i 2019, i Norge? Tenk at vi tok de kampene for gitt, i vårt lille land, Norge.

Norge er et fantastisk land, nettopp på grunn av kampen for kvinners rettigheter og likestilling. Den friheten vi har i Norge, har, som mange har påpekt, ikke kommet av seg selv. Frihetskampen har alltid vært ført i denne salen – kampen for arbeidernes rettigheter, kampen for likestilling. Det er trist å si det, men kampen for rettigheter og likestilling har også ofte handlet om kampen mot konservativ høyrepolitikk.

Kampen mot sosial kontroll, negativ sosial kontroll, gikk de rød-grønne i bresjen for, og vi har også gått i bresjen for det her i Stortinget. Frihet, demokrati og likestilling er norske verdier. Alle skal leve et fritt og selvstendig liv. Ja, vi snakker om norske jenter som opplever at noen bestemmer hvem de skal omgås, hvordan de skal kle seg, og hvem de skal gifte seg med. Vi har mange modige stemmer som tør å ta et oppgjør. Derfor har også Stortinget et ansvar for å følge opp med politikk. Derfor har Arbeiderpartiet hatt en rekke politiske forslag. At trossamfunn skal forplikte seg til å bidra aktivt i integrerings- og likestillingsarbeidet, har høyrepartiene stemt ned, 40 pst. kvinner i styret i trossamfunnene har høyrepartiene stemt ned, og at skolen skal være en fellesarena uavhengig av hva slags kultur og religion elevene har. Ja, vi har gått lenger enn regjeringen når det kommer til heldekkende ansiktsplagg i det offentlige rom.

I Norge, om man er homo eller hetero, skal man ha de samme mulighetene og frihetene. Ingen skal bli utsatt for hets og diskriminering. Også der har vi gått i bresjen ved å levere politiske forslag.

Kampen for likestilling, frihet og demokrati fortsetter.

Guri Melby (V) [11:42:20]: Jeg vil gjerne starte med å adressere påstandene om at Venstre ikke mener det samme i posisjon som når vi sitter i opposisjon. Jeg mener at debatten om tredeling av foreldrepermisjonen er beviset på det motsatte. På tross av sterke motkrefter i samfunnet, på tross av at mange av de partiene som vi samarbeider med, er imot tredeling – 15 uker til mor og 15 uker til far – har Venstre kjempet det gjennom, sørget for at det er vedtatt, og sørget for at vi har en historisk lang fedrekvote i Norge, den har aldri vært lengre, noe som er et viktig bidrag til likestilling på lang sikt. Det viser at Venstre i regjering gir en radikal likestillingspolitikk. Jeg mener det også viser at en borgerlig regjering gir en god balanse mellom valgfrihet, individuelle rettigheter og likestilling.

Så har jeg lyst til å si at det er viktig å minne om at en lang fedrekvote handler om mer enn likestilling. Den viktigste begrunnelsen er barnets behov for fars omsorg og ikke minst fars behov for kontakt med barnet. Vi vet at vi har oppnådd begge deler gjennom at vi stadig har utvidet fedrekvoten. Det finnes mange undersøkelser som bekrefter dette. I en undersøkelse var det bl.a. en mannlig leder og far som uttalte etter sine tolv uker med pappaperm: Mot slutten, kanskje den siste uken, var jeg ganske følelsesmessig beveget og rørt over at nå nærmer det seg slutten på permisjonen – kan kanskje kalle det angst for at man skulle tilbake til jobb.

Jeg tenker at når menn sitter og føler på det som kvinner jo har følt på i mange år, har vi kommet et langt skritt. Det er en viktig jobb med at enda flere menn får nettopp de erfaringene, for at vi skal komme lenger i likestillingsarbeidet. Det er ikke sånn at en utvidelse med fem uker pappakvote automatisk gir oss mer lønn og flere kvinnelige ledere. Dette er noe som bidrar til holdningsendringer, men det tar lang tid.

Mitt mål er at en arbeidsgiver skal oppleve at det er akkurat like risikofyllt å ansette en mann i 30-årene som en kvinne, at det er like stor fare for at han skal være borte i forbindelse med omsorg for barn, og at menn – på samme måte som kvinner alltid har gjort – skal tenke når de velger seg karriere: Hvordan kan dette kombineres med et godt familieliv? Dette er endringer som det vil ta tid å oppnå. Arbeidsgiverne må erfare at menn er like mye borte, og menn må også erfare hvor givende det faktisk er å være hjemme og ta seg av sine barn, og dermed ta større hensyn til det når de velger karriere.

Likestilling er ikke noe som vi greier å sikre i en fei, og det er ingen politiske vedtak som i seg selv sikrer god likestilling. Likevel er det å sikre delt omsorgsarbeid og delt ansvar for barn kanskje noe av det viktigste vi kan gjøre, og det neste store skrittet for økt likestilling i Norge. Det er strukturelle hindre som gjør at de valgene vi skulle ønske hadde vært frie, i realiteten ikke er det.

Nina Sandberg (A) [11:45:34]: De siste tiårenes likestillingsarbeid har endret samfunnet. Det har på flere områder ført til større likestilling mellom menn og kvinner.

Så er det noen som mener at fokuset på kvinners utfordringer og kvinnekampen kan ha medvirket til for lite oppmerksomhet om gutters, menns og fedres livs- og likestillingsutfordringer. Den hypotesen tar ikke jeg stilling til i dag. I stedet vil jeg løfte fram at gutter og unge menn dominerer statistikken når det gjelder både underprestasjoner og frafall i skolen, rusmisbruk, vold, lovbrudd, arbeidsledighet, uførhet og selvmord.

Vi har et sterkt kjønnssegregert arbeidsmarked i Norge. Det gjelder også i kommunal sektor. Rundt 90 pst. av alle ansatte i barnehagene er kvinner, 80 pst i grunnskolen. Nye samlivsmønstre innebærer at en del gutter og unge menn får en kvinne-dominert oppvekst. Konsekvensene vet vi ikke så mye om. Nevrobiologisk forskning viser at gutters hjerner utvikler seg i en annen sekvens enn jentenes. Gutter ligger etter jenter i språkmodenhet. Noen mener at dette kan påvirke guttenes skoleprestasjoner, og at noen av guttenes problemer i skolen kan tilskrives at de starter for tidlig, ut fra modenhetsnivået. Kanskje bør evaluering av seksårsreformen inkludere den typen problemstillinger.

Gutter trenger mannlige rollemodeller. Det er ikke menn guttene kan snakke med om gutters problemer. Helsesøstrene har nå fått den kjønnsnøytrale tittelen helsesykepleiere. Det er bra, det er et skritt i riktig retning, men fortsatt er de i hovedsak kvinner. Få mannlige psykologer gjør det vanskelig å innfri kravet om at alle skal kunne velge den psykologen man ønsker å gå til.

Arbeiderpartiet er opptatt av like muligheter, uansett kjønn. Likestillingen går ikke i rett linje framover. Det ligger fortsatt massive utfordringer foran oss. Jeg har pekt på bare noen få av dem. Det trengs, mener vi, et utvalg som tar opp mannsrollen og menns likestillingsutfordringer. Og vi mener at regjeringen bør utvikle en strategi for å motvirke kjønnsulikheter i utdanning og i arbeidsliv. Alt i alt trengs det en intensivert innsats fra regjeringens side.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:48:21]: Jeg har lyst til å ta opp at det blir problematisert at en regjering består av forskjellige partier. Det går til angrep på de ulike partienes programmer, og så glemmer man at disse partiene faktisk har en felles erklæring, Granavolden-erklæringen, som peker ut kursen. Det er ikke noe nytt. Jeg må bare minne om at den rød-grønne regjeringen også besto av forskjellige partier, hvor det også var saker som ble lagt i skuffen fordi et av partiene var imot. Det var lov om retten til å bestemme juridisk kjønn. Med én gang Høyres helseminister kom i stolen,

tok han fram loven fra skuffen, og den ble vedtatt her i Norge. Det er en stor seier for veldig mange. Så det er ikke noe nytt.

Jeg er også opptatt av at Arbeiderpartiet snakker om grunnleggende strukturer for likestilling. Ja, det er viktig, men det er ikke dermed sagt at man skal snakke ned friheten til å ta egne valg. Det er jo nettopp derfor vi endrer. For det er grunnleggende å kunne velge livsledsager, utdanning, religion, klesdrakt – der har vi lagt inn noen modifikasjoner, men der har jo Stortinget en enighet. Vi har også selvfølgelig frihet til å velge parti. Vi endrer strukturer, slik at noen skal få mulighet til det. Men ikke alle får lov til å ta disse egne valgene. Miljøene setter grenser, og det er nettopp derfor vi har Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, retten til å bestemme selv, med 28 tiltak. Det er særlig tiltak som er nye, som er innført rettet mot dem som faktisk må bryte med sine miljøer og sin familie, dem som vi da hjelper med bolig, mentorordning og veiledning.

Det var ikke Arbeiderpartiet som var de første som snakket om kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. Det var det faktisk Fremskrittspartiet som snakket om, og jeg må bare innrømme at i mange år lyttet man kanskje ikke til de stemmene, men det skal de faktisk ha æren for. Det var de som satte dette temaet på dagsordenen, så ros til dem for det.

Eirik Sivertsen (A) [11:51:18]: Skikkelige lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår har vært og er en kampsak for Arbeiderpartiet. Det å ha en lønn en kan leve av, trygghet for arbeid og trygghet i arbeidssituasjonen, og ikke minst en pensjon å leve av etter endt yrkeskarriere, gir frihet og økonomisk uavhengighet, og dermed også verdighet.

Dessverre er vi ikke i mål med det for alle ennå. Hver femte arbeidstaker i landet jobber i kommunal sektor. I den sektoren jobber annenhver kvinne deltid. Hvis vi ser isolert på helse- og omsorgstjenestene, jobber så mye som 65 pst. deltid.

Det er trygghet som gir frihet. Men når man ikke vet hvor mange vakter man får neste måned, vet man ikke om man kan betale regningene sine. Hele tiden å måtte være tilgjengelig for arbeidsgiveren i tilfelle det skulle dukke opp en mulighet til å ta en ekstravakt, er ikke forutsigbart, og det er ikke trygt. Man får ikke banklån til en bolig i en slik situasjon, man er ikke økonomisk uavhengig. Da er det ikke frihet, da er det utrygghet og uverdighet og ufrihet som preger hverdagen. Slik skal det ikke være, og den ufriheten nevnte ikke statsråden i sin redegjørelse.

Vi kan være enige om at vi har kommet langt i likestillingsarbeidet her i Norge, men det betyr ikke at vi er i mål. Jeg skjønner at regjeringspartiene med statsråden i

spissen har behov for å være tilfreds med resultatene, være fornøyd med hva man har oppnådd. Men det vi hører i dag, bikker nesten over i selvtilfredshet.

Derfor var det en trist runde vi hørte fra likestillingsministeren i går. Hvor er ambisjonene for å gå videre? Hvor er drivkraften for å endre samfunnet til å bli enda bedre? Hvor er sporene etter de grepene og det drivet statsråden skal ha for likestilling? Hvordan vil statsråden forbedre situasjonen?

I Arbeiderpartiet vil vi deltid til livs. Det er et substansielt bidrag til å bedre likestillingen, både for dem som jobber i kommunal sektor – og det er grunn nok i seg selv – og det er også bra for kvaliteten på tjenestene. Vi er opptatt av å ha kvalitet på velferden, og da er hele, faste stillinger med kvalifisert personale som får bruke kompetansen og ekspertisen sin, et viktig steg. Med vår politikk ville kommunene ha hatt råd til både å ansette flere og å ansette dem i hel stilling, og til å kunne finansiere de nødvendige kompetanseløftene og gjennomføre forskningsprosjekter om hvordan denne kunnskapen utvikler seg, og hvilken erfaring som må deles.

På sikt må målet være å avskaffe deltiden. Selvfølgelig skal det være mulig å gå i reduserte stillinger i perioder i livet når livssituasjonen krever det, men målet må være at så mange som mulig jobber i hele, faste stillinger – fordi det gir trygghet og frihet for den enkelte, og fordi det gir sterkere fellesskap. Det gir også, som statsråden var opptatt av, bærekraftighet for velferdsstaten.

Grunde Almeland (V) [11:54:37]: Det er et tema som ikke så veldig mange av representantene her i salen har nevnt i dag, men som statsråden snakket litt om i går, som jeg gjerne vil ta opp. Det er å slå et slag for «funktisene», altså mennesker med funksjonsvariasjoner. Jeg er glad for at de nå har fått en tydelig ambassadør i statsråden.

De av oss som har en eller annen form for funksjonsnedsettelse, kan og vil like mye som alle andre, men møter motstand hver eneste dag – en motstand som vi har mulighet til å gjøre noe med. For vi går glipp av bidragene til alle dem som forhindres fra å delta i arbeidslivet, i frivilligheten, i politikken eller i nærmiljøet. Men aller dårligst ut kommer den enkelte. Ikke å få lov til å bruke evnene sine, delta i meningsfulle fellesskap eller bli hørt, er ikke grunnlag for et godt liv. Når vi attpåtil vet at dette er en gruppe mennesker som gjerne blir utsatt for dobbel diskriminering og de følger det medfører, vet vi at det nå er på tide at vi sørger for å endre disse strukturelle hindrene.

Men jeg skal ikke svartmale, for ting blir heldigvis stadig bedre, takket være ildsjeler som Guro Fjellanger, tidligere miljøvernminister for Venstre og aktiv funktisforkjemper. Hun var etter alt å dømme den første nor-

ske ministeren med en synlig funksjonsnedsettelse, og for bare et par måneder siden tok hun initiativ til å starte et eget nettverk for funkiser i Venstre. Regjeringen skal levere en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd neste år. Det er helt riktig fokus.

Rett før jul leverte regjeringen også sin strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse, og jeg er glad for at likestillingsministeren nå jobber med handlingsplanen med alle tiltakene som skal gjøre denne strategien konkret. Vi skal gi folk mening og muligheter tilbake. Representanten Sem-Jacobsen påpekte i sitt innlegg at vi ikke stemte for noen av de forslagene i forrige runde. Det var nettopp fordi dette arbeidet, som statsråden redegjorde for i går, pågår.

Men det er flere konkrete eksempler som jeg også håper min egen statsråd og denne regjeringen tar tak i, alt fra store til større hindre – som blodgivning; at folk med hørselshemminger blir fortalt at man ikke kan ha med seg tolk når man skal gi blod, og dermed ikke får lov til å gi blod. Eller det kan være en tolketjeneste som ikke klarer å levere tolker til de hørselshemmede, noe som gjør at de ikke får deltatt i alle de demokratiske arenaene de burde. Dette er helt konkrete utfordringer som jeg håper min regjering tar tak i.

Jeg er glad for at vi har en statsråd som setter funksjonsrettigheter i fokus på mange fronter, for det er også dette likestilling handler om for oss.

Torill Eidsheim (H) [11:57:52]: Vi har ein stolt arv. Noreg er på rett stad i likestillingskampen.

Fleire barn går i barnehage, og færre kvinner jobbar deltid. Tala viser òg at det er fleire kvinner blant professorar på både universitet og høgskular.

Det har skjedd veldig mykje over fleire generasjonar. Sjølv om norske kvinner har kome langt på 100 år, har vi også mykje som står att.

Befolkninga skal ha like gode helsetenester uavhengig av kjønn. Historisk sett har likevel sjukdomar som i størst grad rammar kvinner, fått mindre merksemd enn sjukdomar som oftast rammar menn. Slik skal det ikkje vere.

Vi har gjort mykje for å rette opp i dette, og vi skal gjere enda meir.

La oss først sjå litt på forskning. Nokre sjukdomar rammar fleire kvinner enn menn, og same sjukdom kan ramme kvinner og menn forskjellig. Dette treng vi meir kunnskap om. Regjeringa vil difor fortsetje satsinga på forskning på kvinners helse. Det er viktig for deltaking, og det er viktig for å kunne klare å leve eit godt liv.

Så over til eit anna felt som opptek meg spesielt: gründerskap og helsenæring. Det er mange kvinner i helsesektoren. Gode idear oppstår ofte i det miljøet der

ein jobbar. Ein ser løysingar for på kva måte jobben kan bli gjort endå betre. I forbindelse med det meiner eg at vi treng fleire kvinnelege velferdsinnovatørar. Då blir ein nøydd til å fjerne ord som «velferdsprofitør». La oss stryke det frå ordboka.

Noreg skal vere eit attraktivt gründerland for gründerar både her heime og utanfrå. Regjeringa har difor forenkla gründeranes kontakt med offentleg sektor, og vi fjernar unødvendig byråkrati. Dårlege rammevilkår rammar særleg kvinner.

Avslutningsvis.: Noreg er på rett stad i likestillingskampen og skal bli det også når det gjeld kvinnehelse.

Carl-Erik Grimstad (V) [12:00:52]: Fjorårets fredspris var på mange måter en likestillingspris. Seksualisert vold under konflikt og krig er det mest dramatiske og avskyelige utslaget av mangel på respekt for menneskelig verdighet. Prisivinnernes rystende historier fra Kongo og Syria burde være nok til å mobilisere til en felles handling innenfor rammene av FN for å ta et kvantesprang når det gjelder å bedre kvinners stilling, med særlig vekt på seksuell helse og utrygge aborter.

Historiene burde være nok til å inspirere den nåværende amerikanske administrasjonen til å styrke sin internasjonale innsats på dette feltet, men det motsatte har dessverre skjedd. Det er intet nytt at USA med jevne mellomrom knytter betingelser om abort og prevensjon til sin støtte til den delen av bistandsbudsjettet som er forbundet med familieplanlegging. Det som er nytt i Trump-administrasjonens politikk, som ironisk nok går under navnet «Protecting Life in Global Health Assistance», er at betingelsene for støtte til NGO-er som jobber med slike spørsmål, er knyttet til hele det amerikanske bistandsbudsjettet. Mer enn 1 200 NGO-er rammes nå av denne politikken. Mange står i fare for å måtte legge ned sitt arbeid. Amerikansk abortpanikk kalte Aftenposten nylig denne politikken, og jeg sier meg enig i karakteristikken. Jeg håper den norske regjering benytter enhver anledning til å minne USA på landets moralske ansvar i så måte.

Seksualisert vold, sviaktende familieplanlegging og mangel på seksualopplysning henger sammen. Limet i dette tragiske syndromet er fravær av respekt for kvinners rettigheter, deres verdighet og deres anseelse. Resultatet av det er bl.a. at hver dag dør det rundt 830 kvinner under graviditet og fødsel. 99 pst. av dødsfallene finner sted i utviklingsland – 830 tilfeller som kunne vært unngått dersom det internasjonale samfunnet hadde vært seg sitt ansvar bevisst. Kvinner dør av blødninger, infeksjoner, høyt blodtrykk under svangerskapet, komplikasjoner under fødselen. Noen dør av tropesykdom-

mer som malaria – andre av aids under svangerskapet. Likeledes dør mange av utrygge aborter utført under uhygieniske forhold og av mangel på medisinsk assistanse.

Så kan vi være stolt av at Norge gjennom mange år har bidratt til å få ned de høye tallene, for det er et faktum at mellom 1990 og 2015 falt den svangerskapsrelaterede dødeligheten med 44 pst., men behovet for moderne prevensjonsmidler og helseopplysning er fortsatt skrikende. Innsatsen for å få jenter og kvinner gjennom skolegang, som vi vet har betydning for deres seksuelle helse, må fortsette og intensiveres.

Dagens tall er altså 830 – dødstill som kunne vært unngått. Spørsmålet vi bør stille oss, er: Hvis vi hver dag hadde opplevd en flystyrt der 830 personer hadde omkommet, hva ville det internasjonale samfunnet da brukt av ressurser for å unngå at dette skulle fortsette?

Bente Stein Mathisen (H) [12:04:07]: Vår gode økonomi og vårt gode velferdssamfunn skyldes bl.a. kvinners deltakelse i arbeidslivet de siste 40–50 år. Det bekreftes i en OECD-rapport fra 2018. Andelen yrkesaktive ligger på ca. 76 pst. i Norden, og det er bra.

Rapporten slår samtidig fast at hvis kvinner får muligheten til å arbeide like mye som menn, kan bruttonasjonalprodukt stige med 15–30 pst. Det er altså store samfunnsgevinster forbundet med at menn og kvinner deltar på like fot i arbeidslivet.

Som statsråden sa i sin redegjørelse i går, har vi kommet langt i likestillingsarbeidet, men fortsatt er det mye som gjenstår før vi er likestilte. OECD påpeker at det er langt flere menn enn kvinner som innehar lederstillinger. Vi har et kjønnsdelt arbeidsmarked, med overvekt av kvinner i myk sektor, og det er også langt flere kvinner enn menn som arbeider deltid. For å oppnå et mer likestilt samfunn tror jeg vi alle sammen er enige om at det må fokuseres mer på makt og innflytelse, likelønn, kjønnsrollemønstre og diskriminering.

Selv om Norge har vært i front i å fremme kjønnsbalanse og å øke kvinners representasjon, både politisk og i lederstillinger, er kvinner likevel fremdeles underrepresentert i styrever, råd og i ledende stillinger. Det høres kanskje litt rart ut siden vi i Norge har kvinner på toppen i statsapparatet, med både kvinnelig statsminister, utenriksminister, stortingspresident osv., men det er faktisk slik. Menn dominerer maktposisjonene på de fleste samfunnsområder, med unntak av statlig forvaltning. En undersøkelse fra Statistisk sentralbyrå viser at nesten ni av ti norske næringslivsledere er menn. Da norske toppledere i 2000 ble spurt om hvorfor det var så få norske kvinnelige toppledere, svarte de at det skyldtes kvinnene selv. I 2015 svarte 75 pst. at det nok kan skyldes at mye rekruttering skjer gjennom uformelle nett-

verk. Det er en bekreftelse på det mange har snakket om, «Gutteklubben Grei».

I Norge er det samlet sett en lønnsforskjell på ca. 14,9 pst. mellom menn og kvinner, og det må vi gjøre noe med. I Nordisk råd har vi nå til behandling et forslag om nordisk likelønnsattest etter inspirasjon fra Island. I forbindelse med behandlingen har vi fått en presentasjon av et norsk prosjekt som heter Likestilt arbeidsliv. Prosjektet er i regi av Agder fylkeskommune og Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, der offentlige og private virksomheter kan bli sertifisert for sitt arbeid med likestilling og mangfold i arbeidslivet. Virksomhetene evalueres på innsatsområder som forankring i ledelsen, forebygging av trakassering, rekruttering, tilrettelegging av heltidskultur, likestilt foreldreskap og likelønn. De første 15 virksomhetene ble sertifisert i 2018. Sertifiseringen gjør det enklere for bedriftene å etterleve det regelverket som allerede er der, samtidig som arbeidsplassen fremstår som attraktiv og fremsynt. Prosjektet skapte stor begeistring i Nordisk råd og er et viktig tiltak for et mer likestilt samfunn.

Jeg har tro på å vise til gode eksempler både i eget land og gjennom vårt nordiske samarbeid. (Presidenten klubber.) På den måten kan vi lære av hverandre og få inspirasjon i arbeidet med å få et enda mer likestilt samfunn.

Presidenten: No er tida ute.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:07:33]: Jeg bet meg merke i bl.a. representanten Pettersens irritasjon over å få påpekt noen av de viktige områdene hvor regjeringen langt fra gjør nok for å fremme likestilling. Jeg mener det er noen ganske tydelige signaler om at vi har en regjering som fører til dels kvinnefiendtlig politikk.

La meg ta det første og åpenbare eksemplet som hittil ikke har fått nok oppmerksomhet i denne debatten i denne salen. Det er at vi har den første regjeringen på 40 år som har innskrenket kvinners rett til selvbestemt abort. Vi har altså den første likestillingsministeren som er nødt til å forsvare likestillingskonsekvensene av det, fordi kvinners rett til å bestemme over egen kropp er en av våre viktigste likestillingsseire, som nå er blitt satt i revers med denne regjeringen.

I tillegg kan vi også nevne at de konservative kreftene har satt bremsekloss på bioteknologiloven. Så har vi allerede vært inne på at vi har en familieminister som unnskylder diskriminering av skeive i tros- og livssynsamfunn. Dette er tegn på at det ennå er noe å gjøre i likestillingspolitikken.

Men jeg vil ta opp en annen viktig sak. Det er det ekstremt pinlige ved at vi – verdens mest likestilte land, som vi liker å skryte av å være – nå er i ferd med å bli diktert fra EU når det gjelder norsk likestillingspolitikk. Hva

er grunnen til det? Jo, fordi i Norge får ikke fedre selvstendig uttaksrett til foreldrepermisjon. Det gjør at mange fedre ikke får en reell mulighet til å være hjemme med barna. Det gjør at mange barn ikke får knyttet bånd til begge sine omsorgspersoner. Det er også et hinder for å få et mer likestilt arbeidsliv. Dette har nå gått så langt at ESA – EØS' overvåkingsorgan – har tatt ut sak mot Norge, og vi kan altså vente en kjennelse derfra. Det er flaut for norsk likestillingspolitikk at den må dikteres fra EU, og at vi ikke kan ordne opp i dette selv. Derfor har SV og jeg i denne saken fremmet forslag, som et første skritt, om at fedre kan få selvstendig uttaksrett for de 15 ukene man har som kvote i dagens foreldrepermisjonsordning. Det kan være ett av de viktige skrittene framover for norsk likestillingspolitikk, som er helt nødvendig.

Tage Pettersen (H) [12:10:28]: Norge har en utfordring med et kjønnsdelt arbeidsmarked, som vi tar på alvor. At vi fortsatt i 2019 snakker om mannsyrker og kvinneyrker, er uheldig. Å påvirke menneskers frie valg er også utfordrende.

Vi ser fra forskningen at menn og kvinner tar ulike valg basert på ulike preferanser, som igjen påvirker inntekt.

Selv om mye av lønnsforskjellene kan forklares med at kvinner og menn velger ulike utdanninger og yrker og jobber i forskjellige næringer og sektorer, er rundt 6–7 pst. av de samlede lønnsforskjellene uforklart. Det er bekymringsfullt. Selv om flere kvinner enn før jobber heltid, kan vi ikke være fornøyd.

Vi er ikke selvtilfredse, som flere fra opposisjonen har beskyldt oss for å være i dag. I mitt forrige innlegg og i dette innlegget sier jeg tvert imot at vi ikke kan være fornøyd.

Mange kvinner jobber frivillig deltid, men mange vil gjerne jobbe mer. Noen opplever at stillingene som lyses ut, er for små, mens andre ikke får kabalen til å gå opp med familielivet. Enkelte føler seg fanget av tidsklemma. Det tar vi på alvor ved å tilrettelegge best mulig for at kvinner flest kan delta med full styrke i arbeidslivet, bl.a. gjennom bedre og mer fleksible arbeidstidsordninger, inkludert muligheten for flere alternative turnuser. Høyre ønsker at ansatte i samarbeid med tillitsvalgte og arbeidsgiver skal ha større mulighet til selv å bestemme over egen arbeidstid.

Regjeringen har satt av penger på årets budsjett til tiltak som bidrar til jevnere kjønnsbalanse i utdanningsløpene. Kulturministeren har også satt ned Ungt-Dag-utvalget, som skal foreslå tiltak for å få unge til å bryte med tradisjonelle kjønnsrollemønstre ved valg av utdanning og yrke. Utredningen vil gi oss et godt kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å utvikle en strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked.

I 2019 styrker regjeringen fortrinnsretten til del av en stilling når det lyses ut nye stillinger, slik at kvinner, f.eks. i helsesektoren, der deltidsarbeid er utbredt, kan fylle opp til en full stilling. Vi har også stilt krav til de regionale helseforetakene om at flest mulig av medarbeiderne må tilsettes i hele, faste stillinger. Rapportering fra helseforetakene viser oss nå heldigvis en reduksjon i bruken av deltid.

Dette forteller meg at mye godt gjøres for å redusere lønnsforskjellene. Samtidig må vi erkjenne at en del av tiltakene ikke virker over natten, men må ha et generasjonsperspektiv. Derfor er det viktig å tørre å holde på iverksatte tiltak over tid, og ikke la utålmodigheten ta overhånd og la kortsiktig iver stikke kjepper i hjulene for gode tiltak.

Marianne Haukland (H) [12:13:26]: Vi har i Norge kvinnelig stortingspresident, vi har kvinnelig statsminister, vi har kvinnelig høyesterettsjustitiarius, tre av fire partiledere i regjeringen er kvinner, og utenriksministeren og finansministeren er kvinner. Likevel har vi økonomiske holdninger som vi er nødt til å løsrive oss fra.

Kvinner er like opptatt av lønn for sitt arbeid som det menn er, derfor er det urettferdig at likt kvalifiserte ansatte får ulik lønn. Likestilling handler ikke bare om penger, vi ser også at kvinner prioriterer lønnen sin annerledes. Dette åpner opp for en antakelse om at kvinner og menn får ulik økonomisk oppdragelse. Resultatet er at kvinner og menn prioriterer forskjellig. Det er et enormt kapitalgap mellom menn og kvinner, som det vil ta flere hundre år å tette.

Kvinner bør i større grad eie eller være medeier av egen og felles bolig. Derfor er jeg glad for at flere i samfunnet tar ansvar. Vi ser at våre banker tar ansvar ved å opplyse kvinner om økonomi. Dagens Næringsliv lanserte rett før kvinnedagen et eget forum for kvinner som bryr seg om børs og finans. Der er jeg medlem, og jeg har også invitert flere av mine kollegaer til å være med, fordi jeg synes det er inspirerende.

Jeg er også glad for at økonomi i større grad skal inn i skolen, for vi er nødt til å sørge for at jenter og gutter får en god innføring i pengedelen i samfunnet vårt. På den måten kan også skolen være med og bidra til å redusere kapitalgapet.

Jeg må ta opp én ting som blir nevnt i debatten som veldig urettferdig, og det er forskjellen mellom menn og kvinner og deltidsarbeid. Der må jeg si at det å kunne jobbe frivillig deltid i perioder er et gode for både menn og kvinner. Den valgfriheten må vi godta og ta vare på. Men det som er en ulempe, er om denne deltiden er systematisk kun for kvinner, og om den er ufrivillig.

Margret Hagerup (H) [12:16:09]: Norge er et av verdens mest likestilte land. Kvinner og menn har omtrent like høy yrkesdeltakelse, og stadig færre kvinner jobber deltid. Det er bra, og vi må sørge for at denne utviklingen fortsetter, for vi trenger flere i arbeid for et bærekraftig velferdssamfunn.

Fedrekvoten har vært helt avgjørende for at jeg kunne være både yrkesaktiv og nybakt mor. Jeg mener at det også har vært helt avgjørende for at min mann har kunnet utforske og styrke sin farsrolle. Men det er tankevekkende at enkelte – i 2019 – ser på det at jeg er yrkesaktiv, som selvrealisering, mens min mann forsørger familien når han går på jobb. En del skulle nok heller sett at jeg var hjemme og passet på ungene og familien. Dette handler litt om kultur, eller kanskje snarere om ukultur.

Denne rollekonflikten kan føre til at kvinner velger deltid, for 90 pst. av kvinnene som jobber deltid, gjør det frivillig. Her må vi gjøre noe med både holdninger og struktur, for vi trenger flere i arbeid. Jeg mener faktisk at jeg skylder datteren min på 3 år å jobbe heltid, for mitt håp er at hun en gang i fremtiden skal slippe å ta mange av de kampene både min generasjon og generasjonene før har utkjempet.

Den ufrivillige deltiden er også en utfordring, spesielt i helse- og omsorgssektoren. Styrking av heltidskulturen er en forutsetning for bedre kvalitet på helsehjelpen, økt pasientsikkerhet og bedre pasientoppfølging både i sykehus og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Helseministeren har i flere år stilt krav til de regionale helseforetakene om at sykehusene skal ansette flest mulig i hele, faste stillinger, og bruken av deltid har gått ned med mer enn 20 pst. i alle helseregionene siden 2011. I samme periode har gjennomsnittlig stillingsprosent økt og ligger på om lag 90 pst. Det er kjempebra.

Men heltid handler også om arbeidstid. Arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid er endret slik at det er blitt større adgang til å finne løsninger lokalt. Det kan bidra til større stillingsprosenter og mer heltidsarbeid, gjennom god dialog og godt partssamarbeid. Kommunene må også legge til rette for en heltidskultur, slik bl.a. Kristiansand kommune har gjort ved at stillinger som utlyses, i utgangspunktet skal være 100-prosentstillinger. Ja, for heltid er et valg, både for samfunnet, for bedriftene og for den enkelte.

Skal min datter være likestilt, må hun få delta i arbeidslivet på like premisser som brødrene, og brødrene hennes må få være likestilte omsorgspersoner. Den veien går vi opp nå. Det handler om kultur, og det handler om struktur. Men målet er klart: Alle skal ha like muligheter!

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:19:03]: Mange av dilemmaene vi møter i integreringsdebatten, har tilknyt-

ning til mange av de viktigste frihets- og likestillingskampene i vårt samfunn. Den viktigste er friheten til å kunne leve sitt liv på forskjellige måter. Mange minoritetsungdommer står overfor et stort sosialt og kulturelt press når de skal velge hvordan de skal leve sitt liv. Arbeiderpartiet mener det er et felles ansvar å bekjempe sosial kontroll. I Norge skal alle ha frihet til å være seg selv, frihet til å delta og til å bryte ut dersom de opplever begrensninger i sin frihet. Alle i Norge skal ha frihet og mulighet til å delta i sosiale sammenkomster, fritidstilbud, arbeid og annet samfunnsliv.

Vi mener innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet er helt avgjørende for den gode integreringen som foregår i mange kommuner i hele landet. Derfor har vi år etter år styrket bevilgningen til nasjonale organisasjoner ut over regjeringens ramme i statsbudsjettene. Noen av disse midlene har vi øremerket til organisasjonen Bydelsmødre, en fantastisk organisasjon der målet er å få isolerte hjemmeværende kvinner ut i samfunnet ved hjelp av andre kvinner i nærmiljøet som snakker samme språk. Initiativ som Bydelsmødre må vi alle heie på og sørge for at kan nå ut til flere kommuner landet rundt, og ikke bare være et lokalt tiltak i Oslo. Å få mødrene aktivt med i lokalsamfunnet kan f.eks. forebygge kriminalitet og rekruttering til harde gjengmiljø. Det kan også være starten på reisen til å kvalifisere seg til arbeid, slik at flere kan forsørge seg selv og få den friheten som mange av oss tar for gitt.

Karin Andersen (SV) [12:21:05]: Likestilling handler om å bestemme over seg sjøl og å ha like muligheter. Nå ser vi at tradisjonelle, konservative, ekstreme, til dels veldig høyreorienterte og religiøse krefter er på frammarsj mange steder i verden. De har aldri vært spesielt begeistret for likestilling, for makt over kvinner og kvinners kropp har jo alltid vært det fremste symbolet på at man er i posisjon. Derfor er det bekymringsverdig når regjeringen nå tukler med abortloven og med pappapermen og når fødetilbud legges ned, og man ikke er på vakt mot disse kreftene, som til dels har talspersoner i regjeringspartiene.

Jeg har jobbet med likestilling hele mitt liv, og det begynner å bli langt. Jeg har ingen tålmodighet med dem som ønsker å sette dette i revers. Det er ikke noen grunn til å være fornøyd sjøl om Norge er et av de mest vellykkede landene. Det er vi fordi vi har høye lønninger, vi har skattefinansiert velferd, og vi har kvinnfolk i arbeid – og det må vi forsterke.

Det er ingen grunn til å være fornøyd så lenge så mange må jobbe deltid, og da er vi nødt til å lovfeste retten til heltid. Hvis ikke kommer vi ikke til å komme videre med det. Muligheten til å jobbe flere helger er nok in-

gen løsning for de kvinnene som i dag sliter med å få døgnet til å gå opp.

Når så mange kvinner utsettes for vold og voldtekt, og det er 385 barn som lever på kode 6 og regjeringen fremdeles somler med omvendt voldsalarm i disse sakene, er det ingen grunn til å være fornøyd. Det er alvor for disse kvinnene. Det handler om liv og død, og regjeringen kunne gjøre svært mye mer.

Når fødetilbud nå legges ned mange steder i landet, er det også grunn til å rope varsko. Det er bra at flere engasjerer seg i det, men man må virkelig stoppe det.

Så syns jeg heller ikke det er noen grunn for regjeringen til å være spesielt imponert over seg sjøl for innsatsen for likestilling for mennesker med funksjonsnedsettelse. Det regjeringen har gjort, er å fjerne tidsfristene for når samfunnet skal være universelt utformet og likestilt. Tiltakene er jo ikke der. Og det kommer til å koste penger. Ja, det gjør det, for dette handler også om fysisk tilrettelegging veldig mange steder. Men det har ikke blitt forbedret, og andelen mennesker med funksjonsnedsettelse i arbeid har jo ikke gått opp, den har stått stille eller gått litt ned. Så hva er det man er så utrolig imponert over seg sjøl for, når situasjonen er så alvorlig for så mange?

Carl-Erik Grimstad (V) [12:24:22]: Representanten Gahr Støre sa at Venstre mener noe annet i enn utenfor regjering. Det er trist at deler av denne debatten dreier seg om en uriktig påstand, nærmest en slags besvergelse, men det gir meg anledning til å si følgende: Det ligger altså en proposisjon til behandling i familie- og kulturkomiteen nå. Det dreier seg om endringer i diskrimineringsombudsloven og endringer i diskrimineringsloven, det dreier seg om etablering av et lavterskeltilbud for behandling av seksuell trakassering og en styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Venstre har ment – både før vi kom i regjering og i regjering – at helsesøstertittelen skulle forandres. Den ble forandret med Venstre i regjering. Venstre har også innført foreldrepermisjonen, og det ble besluttet i regjering bare måneder etter at Venstre gikk i regjering.

Da likestillingsarbeidet ble overført til kulturministeren, var det ikke bare etter ønske fra statsråden selv, men også til inspirasjon for Venstres videre arbeid med dette spørsmålet, og jeg ønsker Arbeiderpartiet og andre som nå snakker om mangel på ambisjoner og om «revers», velkommen med på laget!

Statsråd Trine Skei Grande [12:26:04]: Jeg syns det er riktig å kunne påpeke noen feil, i hvert fall når det er direkte feil, det som blir framsatt her, og jeg må få lov til å svare på det.

Det første kom fra representanten Sivertsen, som enten må ha litt dårlig hørsel eller en rådgiver som ikke

har fulgt med, når han påstår at jeg ikke nevnte deltidsproblematikk i min innledning. Jeg tror faktisk at den lengste delen av min redegjørelse i går handlet om deltid. Det er trist at man gjentar sånne ting.

For å gjenta litt av det jeg sa i går: Den største delen av utfordringen med deltid er knyttet til kommunene. Det er ikke knyttet til livsfase; det er ikke sånn at småbarnsforeldre jobber mer deltid enn andre, det er først og fremst knyttet til hvilket yrke og hvilken arbeidsgiver man har. Hvis man har en offentlig arbeidsgiver som heter «kommune», er sjansen for at en jobber deltid, mye større enn ellers. Helseforetakene har gjort en stor innsats for å få ned bruken av deltid. Nå burde partiene her i Stortinget fått ordførerne sine til å gjøre det samme, for det er der den store utfordringen ligger med deltid.

Så stusset jeg også litt over Gahr Støres innlegg. Han sier at alt peker i riktig retning nå, men det er ikke like bra som da det var under oss. Jeg vet ikke hva han da viser til. Det er i hvert fall sånn at kjønnsgapet har blitt mindre, og det går riktig vei. Hvis det gjaldt plasseringen i World Economic Forums rangering, falt vi under de rød-grønne, fra å ha vært på første plass i 2008 til å ha vært på tredje plass i 2012, altså i deres regjeringstid. Nå har vi beveget oss opp fra en tredje plass til en andre plass. Mitt mål er sjølsagt at vi skal være øverst, men vi har i hvert fall ikke falt nedover på rankingen, som vi gjorde under de rød-grønne.

Det blir fra representanten Karin Andersen sagt at man «tukler» med pappapermen. Ja, det har vi sannelig gjort – vi har økt den, og jeg er kjempestolt over det! Representanten Karin Andersen sier at hun ikke har noen tålmodighet med folk som tukler med pappapermen. Nei, da er det Venstre hun ikke skal ha tålmodighet med, for vi har økt den, og vi har økt den mer enn da SV satt i regjering. Jeg skjønner at det for mange er frustrerende at man ser en borgerlig regjering som kommer lenger enn hva SV gjorde, men det er et faktum at nå er pappapermen økt.

Vi ser også de store utfordringene med å løfte funksjonshemmede inn i arbeidsmarkedet. Det var derfor hovedprosjektet som denne regjeringen gikk ut med først, var en inkluderingsdugnad, en svær dugnad for å få spesielt offentlig sektor, som har vært verst på det, med på å få med flere både med hull i cv-en og med funksjonsnedsettelse inn i arbeidslivet. Det kommer vi til å jobbe med å få til også videre.

Anette Trettebergstuen (A) [12:29:14]: Det tar tid å endre samfunnsstrukturer som gjør at kvinner og menn ikke kan velge fritt basert på hvilket kjønn de tilhører. Poenget er også at når man innfører et likestillingstiltak, tar det tid før det virker. Jeg bare minner om at når medlemmene fra regjeringspartiene står her og

skryter av at andelen kvinner som jobber deltid, fortsatt går ned, så er det på grunn av den rød-grønne innsatsen, med tiltak og lovendringer innført så sent som i 2014. Men det er ikke noe å stå her og skryte av, det heller, for de har på mange måter svekket og kuttet i mange av de tiltakene, de har fjernet heltidspotten på 25 mill. kr i statsbudsjettet årlig, som nettopp gjorde at de virksomhetene, organisasjonene og arbeidsplassene ute fikk til fleksible løsninger.

Det er heller ikke riktig at alt peker i riktig retning. Man har gått ned på Gender Gap-indeksen, og når man ser på samfunnsområde etter samfunnsområde, øker forskjellene mellom folk, ikke bare mellom dem som har mye og dem som har lite, men også mellom kvinner og menn, systematisk. Det er fordi regjeringen overhodet ikke er interessert i å fortsette en offensiv innsats for å minske de forskjellene.

Jeg synes debatten her i dag viser det veldig tydelig: Man er tilfreds, man peker på den internasjonale statistikken. En del har lagd seg en analyse av at vi har utfordringer her hjemme, men det er ingen kraftfulle ønsker om å gjøre noe med det – tvert imot. Ja, denne regjeringen har satt likestillingen i revers.

Det å øke kontantstøtten, det i det første budsjettet å kutte i antall barnehageplasser og gjøre prisene høyere, det å føre en skattepolitikk som automatisk er best for de rike mannfolka og går hardest ut over damene på «gølv», er likestillingsfiendtlig. Å endre arbeidsmiljøloven, til stor protest fra de fagforeningene som organiserer kvinnene på «gølv», som advarte mot at dette kom til å gå ut over deres frihet, er likestillingsfiendtlig. Å kutte i pengene til ombudet og vingeklippe det, er likestilling i revers.

Når regjeringen stemmer imot viktige likestillingsforslag, som f.eks. at folk – og da spesielt damer, for det er dem det gjelder – skal få pensjon fra første krone, er det likestillingsfiendtlig. Og selvfølgelig er den store rosa elefanten i rommet her i dag at vi for første gang i Norges historie har en regjering som er til fordi man valgte å sette kvinners rett til å bestemme over egen kropp i andre rekke, bak egen makt. Det er likestillingsfiendtlig, og det er likestilling i revers.

Jeg tok tidligere opp de forslagene Arbeiderpartiet har fremmet her i dag. Noen har bedt om at de blir oversendelsesforslag. Vi ser ingen grunn til ikke å stemme over dem her i dag, og jeg er veldig glad for at regjeringspartiene signaliserer at de er for, for da kan vi bare vedta dem nå.

Kari Henriksen (A) [12:32:35]: Arbeiderpartiet vil fremdeles være best i verden på å bygge sterke fellesskap og fordele rettferdig. Derfor har vi fremmet og kommer til å fremme flere forslag om mer likestilling:

større krav til oppfølging og realisering av tiltak som virker, som å fjerne kontantstøtten, senke barnehageprisene, innføre kjønnsnøytrale stillingsbetegnelser, kreve reduksjon i ufrivillig deltid – og vel å merke med konkrete mål, ikke gode ønsker i tildelingsbrevene. Vi ønsker økt satsing på regionale likestillingssentre, selvråderett for kvinner i abortspørsmål, å stille krav til tros- og livssynsorganisasjoner om regulering og mindre sosial kontroll og økt likestilling, og en framtidrettet kvinnehelsepolitikk, der vi ønsker å styre og regulere den teknologiske utviklingen med bakgrunn i kvinners behov og kvinners situasjon – for å nevne noen dype og avgjørende skillelinjer mellom høyreregjeringas politikk og Arbeiderpartiets.

Så har jeg lyst til å kommentere noen av de innleggene som har vært her i dag. Først til representanten Almeland, var det vel, som snakket om dette med inkludering. Det er viktig, og mye av det han sa, er bra. Men jeg vil bare vise til en del ting som faktisk også Venstre har vært ansvarlig for i denne regjeringsperioden, bl.a. å fjerne noe så lite som 600 000 kr til en telefonavis for blinde. Det er å sette inkluderingen på spill, for noen få mennesker, men likevel viktig. Det å fjerne 3 mill. kr over natta til kristent arbeid blant blinde og svaksynte er å sette inkluderingsarbeidet til side for viktige, men små grupper i samfunnet.

Så vil jeg ta opp noe som representanten Grimstad var inne på. Jeg er veldig glad for at representanten tok opp det internasjonale perspektivet, for det er et viktig perspektiv. Jeg stiller meg i stor grad bak hovedinnholdet i det han sa, for vi ser en tendens og en politisk retning internasjonalt, som også flere har vært inne på, der konservative krefter samkjører seg for å få strengere regulering av bl.a. kvinner og LHBTIQs rettigheter. Men det som forundrer meg, er at ikke regjeringa selv ser at de er en del av den høyredreiningen og konservativismen som vi ser i dag. Ved å sette abortspørsmålet på dagsordenen for å opprettholde makt sender Norges regjering et signal til de land der ute som er på frammarsj i den retningen: Vi går med dem, vi kommer litt sent, men vi er enig.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:35:46]: Arbeiderpartiets angrep på Kristelig Folkeparti kan ikke stå uimotsagt.

Når representanten Trettebergstuen fyrer løs på barne- og familieministeren på den måten hun gjorde, viser det så til de grader hvor Arbeiderpartiet befinner seg i spørsmål om trosfrihet, frivillighet og frihet fra statlig overstyring. Ja, det er nesten så jeg vil takke Trettebergstuen for å få fram et så tydelig skille. At Arbeiderpartiet ønsker å gå inn og styre hva som kan sies i søndagsskoler og ikke, det er spesielt, men dessverre ikke så overraskende. Dessuten mener jeg Trettebergstuens

frykt for hva det undervises i i søndagsskolen, er grunnløs. Det er en konstruert problemstilling. I motsetning til representanten har denne regjeringen et positivt syn på livssynssamfunns og trossamfunns positive samfunnsskapende kraft.

Jeg merker meg også at Arbeiderpartiet nok en gang foreslår å bruke statsstøtte som pressmiddel for å overstyre tros- og livssynssamfunn. Det ser vi av forslag nr. 7, som Arbeiderpartiet har fremmet når det gjelder bruk av statsstøtte som pressmiddel. Dette er i grunnen et gjentakende fenomen fra Arbeiderpartiet. Selv om formålene kan være gode, enten det er likestilling, inkludering eller noe annet, kommer en ikke bort fra at måten Arbeiderpartiet legger opp til å forvalte statlige støttebidrag på, er en bruk av statsmakt som begrenser organisasjonsfriheten generelt, og frivilligheten og tros- og livssynsfriheten rammes spesielt hardt.

Jeg er glad for at vi er en del av en regjering som lar frivilligheten være fri, og som lar tros- og livssynsfeltet få ha sin autonomi og egenart. Kristelig Folkeparti vil at vi skal kunne delta i foreningsliv uten at staten blander seg inn i alt. Vi mener sivilsamfunnet har en egenverdi, og vi vil at den kristne kulturarven skal stå sterkt. Men vi kan altså ikke ta dette for gitt. Verdier er tydeligvis under press.

Så til vår stemmegivning i dag: I tillegg til det som kommer fram av innstillingen, stemmer vi for forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, om kjønnsnøytrale titler i staten. Vi stemmer mot de øvrige forslagene.

Presidenten: Representanten Grunde Almeland har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Grunde Almeland (V) [12:38:14]: Representanten Karin Andersen regner jeg med sikter til mitt innlegg, og spør meg hva det er jeg egentlig er så fornøyd med at regjeringen gjør for folk med funksjonsnedsettelse. Det jeg påpekte i hele mitt innlegg, var nettopp at jeg ikke er fornøyd med det som er blitt gjort til nå. Men jeg er glad for at man nå har tatt disse utfordringene på alvor og har skissert hva man har tenkt å gjøre.

I tillegg til det jeg nevnte i mitt innlegg, er det også satt i gang et arbeid med evalueringen av handlingsplanen for universell utforming og skissert at det skal etableres en ny plan når den utgår i 2020. Jeg har forventninger til at det blir en god og inkluderende plan, som endelig fokuserer på en gruppe som – som det helt riktig påpekes av representanten Karin Andersen – ikke har blitt tatt nok på alvor.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:39:29]: Vi har iallfall fått etablert en god skillelinje mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti i dag. Så vi får vel si at den beslutningen som ble tatt, var vel kanskje riktig. Hvis ikke hadde det blitt problematisk for noen hver.

Jeg vil bare si at jeg anbefaler Høyres gruppe å støtte forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. De andre forslagene er vi godt i gang med, så de anbefaler jeg ikke å støtte, verken Arbeiderpartiets eller SVs.

Karin Andersen (SV) [12:40:18]: Likestilling er en bærende verdi for SV. Av og til kommer noen verdier i konflikt. Det kan det av og til gjøre opp mot tradisjonelle religiøse verdier, enten det er den ene eller den andre trosretningen. Da må man av og til velge, og SV velger likestilling. Jeg registrerer at ikke alle gjør det. Det må bety at man aksepterer forskjellsbehandling, og at noen ikke skal ha makt til å bestemme over seg sjøl. Det er SV dypt uenig i og vil kjempe imot.

Det å ha en lønn er noe av det viktigste man kan ha for å kunne bestemme i eget liv. Det har vi som har slåss kvinnekamp, visst hele tida. Derfor er det så viktig at alle får den muligheten, også innvandrerkvinnene, som kanskje står lengst fra arbeidslivet, og som har en kamp å kjempe hjemme mot tradisjonelle familie-såkalte verdier og syn på kvinner. Derfor er det så ille at regjeringen har fjernet den muligheten som noen av disse kvinnene har, nemlig gjennom tiltaket Jobbsjansen. De som står lengst unna arbeidslivet, altså de som har så lang vei å gå at de har havnet på sosialhjelp, skal ikke lenger få denne muligheten, som fungerer godt. Det er et godt tiltak, og regjeringen har fjernet den muligheten for disse kvinnene. Det er alvorlig, for er det noen som trenger egen inntekt for å kunne ta sine egne beslutninger, er det kvinner i slike situasjoner.

Vi behandler nå i min komité, kommunalkomiteen, et forslag fra SV som handler om barnebruder, om jenter som er kommet til Norge, er påført feil navn og feil fødselsdato og risikerer å bli kastet ut av Norge eller å miste alle sine tillatelser. Jeg er litt spent. Vi skal avgi innstilling etterpå, men det ser ut til at det ikke er flertall for at disse jentene skal få mulighet til å være trygge i Norge. Dette er også likestilling. Det er mennesker som kjenner avmakt fordi de er jenter og kvinner og har blitt satt i en slik posisjon.

Pensjon fra første krone er en slik sak. Kvinnfolk jobber mye deltid. Det gjør de også fordi de har for mye ansvar. Derfor tar de også sjøl på seg – når helsa begynner å svikte – å gå ned i stilling. De taper på det i lønn, de taper på det i ansiennitet, de taper på det i pensjon – og regjeringen vil ikke gjøre noe med det. Det er ikke god likestillingspolitikk.

Ketil Kjenseth (V) [12:43:33]: Jeg vil bidra til å utvide bredden i debatten litt, med tanke på at det i 2018 oppsto et nytt fenomen i Norge. Da hadde vi den første bygde-pride i Ørsta og Volda, hvor mange tusen faktisk stilte opp i tog, men det var første gang det var en stortilt homoparade i Bygde-Norge. Nå brer det seg. Det var riktignok en i Kirkenes i 2017, men den hadde også en funksjon når det gjelder å vise solidaritet med russiske homofile. Forrige helg var det en på Flisa i Hedmark. Jeg er veldig stolt over en likestillingsminister som sikkert er den i salen som har gått i aller flest homoparader. Det tar seg bra ut. Men vi har et stykke å gå fortsatt. Vi har en ny kjønnsforståelse. I 2016 innførte vi jo muligheten til å velge juridisk kjønn i Norge, vi snakker om transkjønnede. Men det er også en gryende debatt om å etablere et tredje kjønn i Norge. Det er selvfølgelig grunnlag for å diskutere likestilling mellom menn og kvinner, men det er også behov for å snakke om dem som ennå ikke helt har sine rettigheter på plass.

Skeivt arkiv, som også flertallet har bidratt til, er også en viktig funksjon for å si noe om historien, men vi skal også gjøre noe med framtida. Det er urovekkende å lese rapportene som kommer om hatkriminalitet. Årsrapporten om den i Oslo for 2018 viser at etnisitet og legning er de viktigste grunnene til anmeldelse. En rapport som ble publisert av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Institutt for samfunnsforskning i februar i år, viser også at det er mye ufin omtale på internett og i sosiale medier, men også på arbeidsplassen. Det viser også hvilken jobb vi har å gjøre med hensyn til legning og seksualitet, som fortsatt er et tabu på mange samfunnsarenaer.

Vi har også behandlingstilbud. Helsetilbudet til seksuelle minoriteter er viktig, og for dem som vil skifte kjønn, er Rikshospitalet den eneste behandlingsmuligheten i Norge. Det er behov for å få et bedre desentralisert tilbud. Det er også behov for å få en «second opinion»-mulighet for dem som får avslag, og vi må samarbeide med de nordiske landene for å tilby spesialisert behandling for de relativt få dette gjelder, slik at de får et tryggere behandlingstilbud.

Silje Hjemdal (FrP) [12:46:48]: Representanten fra Arbeiderpartiet gjentok nesten til det kjedsommelige, må det vel være lov å si fra denne talerstolen, begrepet «revers». Jeg kunne selvfølgelig snakket mye om «repeat», men jeg synes egentlig at veldig mange representanter har svart godt på de angrepene som kom på regjeringen.

En annen jeg imidlertid ble litt skuffet over i debatten, var Arbeiderpartiets leder, representanten Jonas Gahr Støre. Plutselig meldte han seg på i debatten, ikke hovedsakelig for å snakke om egen politikk, men for å

snakke om Fremskrittspartiets politikk. Det representanten imidlertid unnlot – og da bevisst – å sitere, var Fremskrittspartiets første setning under kapitlet om likestilling. Der står det:

«Fremskrittspartiet anser alle mennesker som likeverdige.»

Det er godt mulig – og kun en spekulasjon – at Arbeiderpartiets leder har gitt opp statsministerdrømmen, men jeg hadde faktisk forventet litt mer redelighet enn det.

Fremskrittspartiet er faktisk ganske stolt av å være del av en regjering som sørger for at Norge er i toppen når det kommer til likestilling. Og jeg kan forsikre om at Fremskrittspartiet vil fortsette å kjempe for likeverd og sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse – og da for alle.

Noe av det jeg ikke rakk i mitt første innlegg, var å si noe om kampen for og ikke minst handlingsplanen for nå å satse på kvinnehelse. Vi vet alle at kvinnehelse har vært et nedprioritert felt lenge. Jeg er stolt av at jeg og Fremskrittspartiet er en del av en regjering som nettopp nå setter dette på dagsordenen.

Ellers vil jeg si til representanten fra SV, som tok opp et tema som jeg også var inne på i mitt første innlegg, dette med barnebruder. Jeg er helt enig i at barneekteskap er en stor, stor utfordring, og da ikke bare i Norge, men faktisk internasjonalt. Jeg mener, som jeg sa i mitt første innlegg, at Norge selvfølgelig bør være en del av det internasjonale arbeidet for å bekjempe dette, og det gjør vi først og fremst i de landene der det skjer.

Presidenten: Representanten Anette Trettebergstuen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Anette Trettebergstuen (A) [12:49:35]: Det representanten Gahr Støre mente, var nettopp at det holder ikke at man anser alle mennesker for å være likeverdige dersom man samtidig, som han også siterte fra programmet, mener at staten ikke skal blande seg i det, og på den måten ikke føre en aktiv likestillingspolitikk. Da er ikke mennesker frie, og da blir vi heller ikke likeverdige.

Likestillingspolitikk handler jo ikke bare om kvinnekamp, det handler om mangfold. Vi vet at menn har store likestillingsutfordringer – selvfølgelig. Vi hadde i 1991 et mannsrolleutvalg ledet av Jens Stoltenberg som kom med banebrytende, nye forslag til politikk som ble gjennomført av Arbeiderpartiet. Vi hadde under forrige rød-grønne regjering et mannspanel som gjorde det samme. Jeg skjønner ikke hvorfor vi ikke kan ta menns likestillingsutfordringer på alvor og sette ned et nytt mannsrolleutvalg. Det skulle da bare mangle.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:50:52]: Norge er kommet langt i likestillingsarbeidet, som også statsrådens redegjørelse viser og får fram på en god måte. Men det er viktig at en fortsetter arbeidet for å øke kvinners muligheter til å ta del i arbeids- og samfunns- liv på alle områder, inkludert – ikke minst – rekruttering til lederstillinger i samfunnet.

Så registrerer jeg at flere talere fra Arbeiderpartiet og SV trækker over viktige grenser som handler om prinsip- per når det gjelder trosfrihet. Det kan ikke være sånn at det er staten som skal styre hva som skal menes og gjøres i ulike trossamfunn. Det er et brudd på trosfriheten, og dermed et brudd med sentrale prinsipper i internasjonale menneskerettighetserklæringer. Det er interessant å registrere hvor Arbeiderpartiet og SV står i spørsmål om trosfrihet.

Likestillingspolitikk bør etter Kristelig Folkepartis syn ha økt fokus på hvordan en kan bryte ned det tradi- sjonelle kjønnsrollemønsteret fra barnehage og skole og oppover. Det er viktig at vi skaper et samfunn basert på deltakelse og engasjement, uavhengig av kjønn. Derfor trenger vi gode tiltak som kan bekjempe ufrivillig deltid, som kan legge til rette for et arbeidsliv som ikke legger begrensninger på deltakelsen, men som kan heie på til- tak som kan framelske deltakelse basert på hva den enkelte selv ønsker, og ikke minst like muligheter for alle.

I arbeidet for økt likestilling handler det også om å gi funksjonshemmede bedre tilgang til arbeidsliv og deltakelse i samfunnet. Derfor er vi glade for at Kristelig Folkeparti i regjeringsplattformen har fått gjennomslag for en likeverdsreform, som ikke minst skal kunne være med på å bidra til å gi funksjonshemmede et bedre liv. I dag opplever vi en brukerstyrt personlig assistent-ord- ning som praktiseres svært ulikt fra kommune til kom- mune. Gjennom å gjøre ordningen til et likestillings- verktøy vil vi bidra til at flere funksjonshemmede kan løftes inn i et mer aktivt sosial liv, og ikke minst i arbeids- livet.

Angrepene på regjeringens barnehagepolitikk gjen- nom å betegne den som likestillingsfiendtlig er det jeg vil kalle en uriktig beskrivelse som overhodet ikke tref- fer. Full barnehagedekning, som vi har i dag, og utvidet gratis kjernetid er tiltak som fremmer deltakelse i ar- beidslivet. Å karakterisere kontantstøtten som likestil- lingsfiendtlig er et grovt fortegnet bilde av en ordning, et tiltak, som øker familiens valgfrihet, i tillegg til også å være et målrettet tiltak for familier med inntekt under fattigdomsgrensen.

Likestillingsarbeidet har kommet langt. Det gjen- står likevel å ta viktige skritt som gjelder kvinners delta- kelse og muligheter i arbeids- og samfunns- liv, funk- sjonshemmedes rettigheter og kampen mot diskrimi- nering.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kari Henriksen (A) [12:53:55]: Jeg har lyst til å knytte noen refleksjoner til det kraftige angrepet om at vi for det første angriper Kristelig Folkeparti, og at vi an- griper trosfriheten. Da vil jeg spørre representantene fra Kristelig Folkeparti: Trumfer trosfrihet overgrep? Trumfer trosfrihet undertrykkelse? Er det en motset- ning mellom trosfrihet og det å sette folk fri? Jeg tror ikke det. Og blant folk som tror, er det ulike meninger om hvor den grensa skal gå, og det må en respektere. Det er et helt legalt standpunkt å ha.

Men det Arbeiderpartiet har kritisert, er at regjerin- ga og Høyre har tillatt en tolkning av trossgrense som er annerledes enn den Arbeiderpartiet har. Det er også fullt legalt. Arbeiderpartiet mener at det er grenser for hvor trosfrihet skal gå, og det har vi god tradisjon for å innføre lover for i Norge.

Tuva Moflag (A) [12:55:14]: 2019 skulle bli et histo- risk år for kvinners økte rettigheter og helse. Det er et uttalt flertall på Stortinget for kvinners rett til eggdonas- sjon ved ufrivillig barnløshet, på lik linje med menns rett til sæddonasjon. Enslige kvinner skulle få rett til as- sistert befruktning, slik at det ikke er sivil status, men omsorgsevne som avgjør om en kvinne får hjelp til å bli mor gjennom det offentlige helsevesenet på lik linje med par – viktige politiske endringer som ville ha vist hvilke verdier vårt samfunn er tuftet på.

2019 er blitt historisk, men dessverre ikke av disse grunnene. Ved den nye regjeringsdannelsen ble likestil- lingsframskrittene avlyst av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, som ikke lenger har tenkt å bidra til et flertall på Stortinget for disse sakene, som de samme partiene støtter politisk. Vi får i stedet en brems i spørsmål om bioteknologi og den første innskrenkningen i loven om selvbestemt abort siden 1978.

Dette skal Arbeiderpartiet ta kraftig til motmæle mot. Vi vil heller fremme en ny og bedre politikk for å sikre kvinners helse og rettigheter. Samtidig vet vi at om lag 300 kvinner tar senabort som følge av sykdom hos fosteret som kan fanges opp tidligere. Ved god fosterdi- agnostikk kan kvinner få bedre informasjon om egen kropp og graviditet. Derfor ønsker Arbeiderpartiet at alle gravide får tilbud i det offentlige helsevesenet om tidlig ultralyd i svangerskapet før uke 12, og rett til utvi- det fosterdiagnostikk, herunder NIPT-blodprøve, når behandlende lege finner grunn for det.

Tradisjonell medisin bruker fortsatt mannen som norm for forskning, diagnostikk og behandling, til tross for at mange sykdommer arter seg ulikt for kvinner og menn. Det betyr at kvinner blir dårligere utredet,

behandlet og fulgt opp. Det gjelder også ved akutte statussykdommer som hjerteinfarkt, sykdommen som tar flest kvinneliv i Norge. For lavstatussykdommer som ikke tar liv, er bildet enda verre. Hele 20 pst. av alle kvinner antas å være rammet av endometriose og adenomyose, tilstander som gir store smerter, sterke blødninger og fører til et betydelig tap av livskvalitet. Det tar i snitt sju år å få stilt diagnosen, og for få leger kjenner symptomene godt nok til at alle kan oppdages.

Jeg er så lei av at kvinner blir snakket ned for å ha mer sykefravær enn menn når kvinners helse ikke blir prioritert. Det trengs et kraftig løft for kvinners helse. Dessverre bidrar verken regjeringserklæringen eller regjeringens kvinnehelsestrategi til det.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:58:14]: Det er spesielt å høre hvordan representantene Grøvan og Lossius forsvarer diskriminering i regi av trossamfunn. Ja, vi har religionsfrihet, og den er viktig å ta vare på. Men vi har også en del andre rettigheter gjennom f.eks. Den europeiske menneskerettskonvensjon som sier helt tydelig at vi skal forsvare f.eks. skeive minoriteter mot diskriminering. La meg ta ett eksempel, såkalt reorienteringsterapi, hvor tros- og livssynssamfunn sier til unge, til barn, at du er feil. Hva tror dere det gjør med et menneske? Da mener jeg – og da forventer jeg – at også Kristelig Folkeparti stiller seg på siden til den svake part og sier at vi skal beskytte deres rettigheter også, ikke bare tros- og livssynssamfunnenes rett.

Dette er viktig, for rundt omkring i Europa – også i Norge – er det organiserte homohatet på frammarsj. Da trenger vi tydelige politikere, ikke unnskyldninger.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:59:24]: Det har vært en ganske lang og interessant debatt, og det synes jeg er fint, men jeg vil slenge meg på siste taler fra SV. For meg ble innlegget fra Lossius rett og slett et bitte lite gufs fra hvordan man i totalitære religiøse stater snakker om friheten til å kunne utøve trosrettigheten sin på den måten som fører til diskriminering av alle de gruppene som vi har snakket så pent om i dag. Jeg tok i mitt innlegg til orde for at noen ganger må vi rett og slett sette likestilling, som kanskje en av de aller viktigste verdiene våre, foran andre gode, viktige hensyn. Mitt inntrykk etter dagens debatt er at trosfrihet er viktigere enn likestilling for Kristelig Folkeparti, og jeg vil veldig gjerne ha en klargjøring av om det er tilfellet.

Så lurer jeg på hvordan ministeren forholder seg til at Kristelig Folkeparti så tydelig er mer opptatt av trosfrihet enn likestilling.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Silje Hjemdal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Silje Hjemdal (FrP) [13:00:45]: Først til representanten fra Arbeiderpartiet som snakket om den skuffende kvinnehelsesatsingen til regjeringen. Jeg er faktisk veldig stolt av en omfattende strategi for å bedre kvinnehelse, og seks løfter er i hvert fall mer enn det Arbeiderpartiet selv klarte å gi.

Fremskrittspartiet i regjering har fått gjennomslag for at man skal se på strengere reaksjoner bl.a. mot samværsabotasje. Det er også en sak som gjelder likestilling, fordi det handler om likestilt foreldreskap. Det var et av de store temaene på manddagen, som er 19. november – kanskje noen burde notere seg den, ettersom manddagen også er en veldig viktig dag å markere. Jeg gleder meg over at partiene her i salen har varslet at de også er opptatt av å diskutere likestilling for menn. Det er nettopp det det handler om, likestilling, og da snakker vi om begge kjønn, ikke bare kvinner.

Statsråd Trine Skei Grande [13:02:03]: Jeg er glad for at det er en kjempelang debatt – det betyr at dette er et viktig tema. Som statsråd med ansvar for temaet syns jeg det er bra at det er det i Stortinget, men det bærer nok litt preg av at det ikke er så veldig mange gode ideer om nye grep.

Det er stadig vekk ting som blir gjentatt, f.eks. at det å øke kontantstøtten fører til dårligere likestilling. Det er færre som bruker kontantstøtten – det må være den interessante delen å måle. Ja – vi har økt barnehageprisene for dem med god råd, men det har gitt 50 000 unger muligheten til gratis barnehage, noe som fører til at flere barn faktisk går i barnehage. Ja – arbeidsmiljøloven ble endret. Det manglet ikke på negative perspektiv i denne salen på hva det kom til å føre til da vi gjorde de endringene, men det har jo ikke blitt sånn. Det er ikke sånn at det er en dramatisk økning i bruken av midlertidighet på grunn av det, eller at det har hatt noen spesielle kjønnspektiv.

Som likestillingsminister forholder jeg meg til regjeringsplattformen. Det er helt i orden at partiene i denne salen har primærstandpunkt som ikke er i tråd med den, men jeg skal forholde meg til regjeringsplattformen.

Det påstås at ombudet blir vingeklippet når vi i våre forslag faktisk tillegger det flere oppgaver og flere ressurser, og det påstås at man ikke har noen plan for kvinnehelse når det man vitterlig gjorde for kort tid siden, var å legge fram en strategi for kvinnehelse.

Bioteknologi skal jeg gjerne innrømme er vanskelig for alle partiene. Nå er det sånn at de mest liberale partiene på dette området, nemlig Venstre og Fremskrittspartiet, blir begrenset av å sitte i regjering sammen med Kristelig Folkeparti – på akkurat samme måte som SV og Arbeiderpartiet ble det av å sitte i regjering sammen med Senterpartiet. Så det er helt likt.

Jeg syns at hvis man ser gjennom de forslagene som ligger her i dag, er vel det eneste som er nytt og annerledes, ønsket om et mannsrollevalg. Jeg syns det er spennende tanker, men jeg mener at vi må se på hva Ungldag-rapporten, som kommer nå til høsten, faktisk sier oss før vi setter i gang noe sånt. Alle de andre ideene er enten satt i gang eller blitt jobbet med. Jeg tror egentlig at vi ved neste års redegjørelse kanskje skal prøve å strekke oss etter å komme på noen nye ideer i stedet for bare å gjenta de gamle.

Presidenten: Representanten Carl-Erik Grimstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:04:39]: Jeg er nødt til å kommentere representanten Moflags innlegg her. Jeg synes ikke det skal være usagt i denne sammenhengen at regjeringen nettopp har lagt fram en strategi for kvinnehelse. Den dreier seg om økt forskning, bedre reprodutiv helse, herunder undervisning, bedre samarbeid med interesseorganisasjoner når det gjelder seksuelt overførbare sykdommer, gradvis utvidet langtidsvirkende prevensjon, løft for jordmortjenesten – det kunne jeg ha snakket masse om, hadde jeg hatt mer tid – bedre kreftbehandling, nye pakkeforløp som særlig gjelder kvinnehelse, pårørendestrategi og internasjonalt arbeid, som jeg nevnte i mitt forrige innlegg. Og ikke nok med det: Statsministeren kommenterer altså at dette bare er en start, samtidig som hun varsler et toppmøte om kvinnehelse til høsten. Ja, det er mulig dette året, 2019, blir historisk.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [13:05:42]: Da jeg hørte representanten Kari Henriksens siste innlegg, må jeg si at jeg er veldig glad for at det ikke er Arbeiderpartiet som har utformet prinsippene for trosfrihet. Å begrense trossamfunns rett til tro er et alvorlig brudd på menneskerettighetene sånn som de er nedfelt, og sånn som de står i bl.a. FN's menneskerettighetserklæring. Arbeiderpartiets styringskåthet med tanke på å gripe inn i menneskers rett til å tro og mene det en mener ut fra et bestemt livssyn, synes jeg ikke fornekter seg, og det har også vist seg i dag.

Så må det være fullt mulig å tenke sånn at det går an å forene prinsippene. Det er fullt mulig å ha respekt for trosfrihet som en grunnleggende menneskerettighet og

samtidig arbeide aktivt for likestilling og mot diskriminering i vårt samfunn.

Presidenten: Representanten Jorunn Gleditsch Lossius har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [13:06:58]: Først til SVs representant: Jeg kan forsikre om at Kristelig Folkeparti tar avstand fra såkalt reorienteringsterapi for barn, men hva slags type hjelp og terapi frie, voksne mennesker selv velger å oppsøke, må være helt og holdent opp til dem.

Jeg kan også forsikre representanten fra Senterpartiet om at det er fullt mulig både å stå opp for religionsfrihet og å arbeide for likestilling samtidig, og jeg refererer også til mitt første innlegg, om Kristelig Folkepartis stolte og gode partihistorie på likestillingsfeltet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [13:07:40]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om et langsiktig og helhetlig løft for Groruddalen og Oslo Sør (Innst. 244 S (2018–2019), jf. Dokument 8:240 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:08:35] (ordfører for saken): En forsker sa i Aftenposten i 2017:

«Det vil være å dra det for langt å si at man blir fattig av å bo i et fattig område. Men å bo i et område med mange naboer som har dårlige levekår, lav inntekt og utdanning reduserer ens livssjanser.»

Videre sa han:

«Det har vært forsket mye på familiebakgrunn og skolens betydning i Norge – langt mindre på effekten av nabolag og nærmiljø. Selv om de fleste har en «magefølelse» av at man preges mye av sitt oppvekstmiljø, har dette til dels vært oversett politisk.»

En sterk bydelsøkonomi er avgjørende for et nabolag. Det rød-grønne byrådet har styrket økonomien ute

i bydelene i Oslo med 1,2 mrd. kr. Slik kan bydelene i Oslo nå i større grad tilby tjenester som er med på å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge, også utenom de lovpålagte oppgavene. Arbeiderpartiet har i vårt alternative statsbudsjett økt kommunerammen med 3,5 mrd. kr. Dette ville betydd en stor forskjell for bydelene i Oslo.

Metodene utviklet i Groruddalssatsingen og resultatene evalueringen av satsingen kom fram til, viser at politisk områderettet innsats virker. Områdepolitikken i Oslo og områdeløft skal bidra til å løfte nærmiljøer og redusere utenforskapet som barnefattigdom og arbeidsledighet innebærer. Gode lokale møteplasser er stikkordet i dette arbeidet, og det er den største suksessfaktoren med Groruddalssatsingen – sammen med gratis kjernetid.

Vi må ha et godt samarbeid mellom stat og kommune, der vi sammen kan styrke innsatsen for å få flere ut i jobb, ha gode utdanningsløp for ungdommen vår og en områdepolitikk som virkelig monner. Da vil vi få en by med mindre forskjeller og færre utsatte nabolag der dårlige levekår går i arv.

Mange barn og unge gjør ting de angrer på senere i livet. For noen av disse ungdommene resulterer dette i marginalisering, utenforskap og store sosiale forskjeller. Det er helt åpenbart at den borgerlige regjeringen må satse mer på politi i gatene. Politiet må samtidig ha nok ressurser til også å satse på mer oppsøkende forebyggende arbeid. Oslo er et politidistrikt med store ressursutfordringer. Politiet har ikke nok folk og ikke nok tid.

Vi har områder med levekårsutfordringer i byene våre. Mange av dem som vokser opp i disse områdene, har foreldre som ikke jobber. De vokser opp i fattige familier. Dette er familier som ikke alltid har råd til å sende barna på fotballtrening, kino eller ferie. Det er aktiviteter mange av oss andre tar for gitt. Det er alvorlig at mange barn vokser opp i fattigdom, og at forebygging av ungdomskriminaliteten i deler av byen ikke er god nok.

Arbeiderpartiet har i lang tid vært en pådriver for områdesatsinger i utsatte områder med levekårsutfordringer. Ekstra innsats fra stat og kommune i utvalgte nabolag i Oslo har hatt som mål å bidra til nærmiljøer der folk skal trives bedre. Lokale møteplasser er med på å skape trivsel og samhold i et nabolag.

Regjeringspartiene har vært en bremsekloss i satsingen i Groruddalen. Tallenes tale er veldig enkel. Den rød-grønne regjeringen tok initiativ overfor Oslo kommune om et felles løft for Groruddalen, og i 2007 kom avtalen i gang. Fram til 2014 hadde den rød-grønne regjeringen bevilget nesten 1 mrd. kr til Groruddalen. Høyre i byråd i Oslo bevilget i samme periode 370 mill. kr. Oslo fikk nytt byråd i 2015, og da ble brøken snudd på hodet. De siste årene av Groruddalssatsingen bevilget Arbeiderpartiet i byråd mer enn Høyre i regje-

ring. Vi er nå i gang med en ny Groruddalssatsing, og regjeringen har ikke vært lett å få med på det nye spleiselaget.

Med dette tar jeg opp det forslaget Arbeiderpartiet har sammen med SV.

Presidenten: Representanten Siri Gåsemyr Staalen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Norunn Tveiten Benestad (H) [13:13:07]: Et godt bomiljø er en viktig forutsetning for gode levekår. Det er derfor også en sentral del av statens samarbeid med kommunene som har levekårsutfordringer i byområdene. Storbyutfordringer har vist at områdesatsingen i Groruddalen så langt har vært viktig for å få startet opp og gjennomført nødvendige oppgraderinger av et område med store sosiale og miljømessige utfordringer, men også med et stort potensial, og det er jeg glad for.

Jeg er derfor også fornøyd med at regjeringa, nettopp på grunn av de tidligere resultatene, har undertegnet nye intensjonsavtaler om områdesatsinger her i Oslo-området: for Groruddalen, Oslo sør og indre øst. Jeg har stor tro på at det også i fortsettelsen vil bli et fruktbart samarbeid mellom kommunen og staten, og at de nye avtalene vil legge gode rammer for den videre satsingen. Det fortjener befolkningen.

Områdesatsingene er et partnerskap mellom kommunene og staten. Det er partene sammen som skal utvikle tiltak. Det er også disse som skal vurdere finansieringsbehovene og avklare økonomiske rammer i de ordinære budsjettprosessene. Det er en sunn praksis. Oslo kommune var også svært bevisst på det i stortingshøringen om saken.

Det er et krevende representantforslag som behandles i dag. Det berører veldig sprikende temaer og går på kryss og tvers av en rekke departementsgrenser. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har i sine merknader i saken påpekt at flere av forslagene virker lite hensiktsmessig med tanke på å styrke områdesatsingen, og ikke minst at flere forslag enten er gjennomført eller til behandling i Stortinget. Det er jeg enig i.

Forslagsstillerne viser til at Groruddalssatsingen og andre områdeløft har gitt gode bidrag og må videreføres. Det er nettopp det vi opplever at denne regjeringa gjør. Så hevder forslagsstillerne at selv om Groruddalssatsingen er tiårig, er programmet likevel preget av kortsiktighet på tiltakssida. Det ligger i områdesatsingenes natur og egenart at de skal være et virkemiddel som supplerer den ordinære tjenesteproduksjonen i en tidsavgrenset periode. Og når det etterlyses en helhetlig satsing på dette området, er det underlig for meg at forslagsstillerne gjør det med å foreslå 20 ulike tiltak eller forslag som spriker i så mange retninger som vi ser, og uten en helhetlig struktur.

Slik jeg ser det, skal fundamentet og strukturen utformes av partene i fellesskap, innenfor de rammene som avtaleverket legger til rette for, og ikke minst basert på lokale behov. Det er kommunen som må være i fører-setet her.

Mange av forslagene som er lagt fram, kunne en tenke seg å kommentere. Men jeg skal nøye meg med å peke på ett av de viktige forslagene som regjeringa allerede leverer på. Det gjelder forslag nr. 13 i representantforslaget, der det foreslås at Stortinget

«ber regjeringen innføre en ungdomsgaranti som sikrer alle unge under 25 år rett til jobb, utdanning eller kvalifiseringstiltak i løpet av tre måneder».

Intensjonen bak dette forslaget er god. Men vi har hatt tre ungdomsgarantier før uten at det ga ønsket effekt. Jeg er glad for regjeringas nye ungdomssatsing for unge under 30 år. Arbeidssøkere under denne alderen som ikke er i arbeid, utdanning eller aktivitet åtte uker etter at de ble registrert i Nav, får nå tilbud om individuell oppfølging. Og åtte av ti i målgruppa fikk tilbud i denne ordningen i 2018.

Utdanning og opplæring er veien til arbeid og nøkkel til et selvstendig liv. Derfor er jeg også glad for at skillet mellom ungdomsretten og voksenretten i videregående opplæring er falt bort, og for retten til videregående opplæring for dem som har opplæring fra utlandet, og som ikke får denne godkjent som studie- eller yrkeskompetanse her. Det kan åpne veien til yrkeslivet for flere og dermed også bedre levekår. Det er bra for Oslo og Grorud, og det er også bra for resten av landet.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [13:17:36]: Forslagsstillerne ønsker et langsiktig og helhetlig løft for Groruddalen og Oslo sør og mener det er et nasjonalt ansvar å sikre gode levekår og redusere forskjellene i Oslo. Som vanlig for SV: Er det utfordringer i en kommune, så rop på staten.

Gjennomgående gis det kritikk for alt, selv om regjeringen har levert, uten at man tar det inn over seg. Et eksempel på dette gjelder forslaget om idrettsanlegg i kommunen. Her har bevilgningen hatt en økning på 105 pst. siden 2012. Midler til idrettsformål for å styrke rammebetingelsene for lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom, har økt med 123,8 pst. siden 2013. Likevel – SV ber om mer.

SV mener videre at det er uakseptabelt at idretten har så høye kostnader at mange barn aldri begynner med idrett eller slutter tidlig. Dette er jeg fullstendig enig i, men jeg mener samtidig at det handler om lokalpolitiske prioriteringer.

Det er likevel grunn til å minne om Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom som nettopp har som formål at alle barn, uavhengig av foreldrenes øko-

nomi, skal kunne delta på viktige sosiale arenaer som ferie- og fritidsaktiviteter. Denne tilskuddsordningen har økt fra om lag 100 mill. kr i 2014 til 270 mill. kr i 2018.

Flere av de andre forslagene ligger klart under lokalpolitiske prioriteringer, og jeg går ikke inn på de forslagene.

Oslo kommune peker i sitt høringsbrev på tre kriterier for at en områdesatsing skal gi ønskede resultater. Med utgangspunkt i disse kriteriene vil flere av forslagene i representantforslaget ikke være hensiktsmessig. Flere av forslagene er dessuten enten gjennomført eller allerede behandlet i Stortinget.

Regjeringen har undertegnet intensjonsavtaler om nye områdesatsinger for Groruddalen, Oslo sør og indre øst-satsingen. I avtalene er nye, overordnede rammer for de videre satsingene fastlagt.

SV peker på at Oslo trenger en sterk kommuneøkonomi for å kunne bygge ned årsakene til problemene som Oslo står i. Da er det grunn til å minne om at Oslo kommune gikk med hele 3,2 mrd. kr i overskudd i fjor. Dette viser at det faktisk ikke handler om penger, men om hvilke grep man tar.

SV vil ha gratis halvdagsplass i barnehagene i utsatte områder i Oslo. Hvorfor utsatte områder? Fremskrittspartiet er opptatt av utsatte barn. Her har regjeringen levert et mer målrettet tiltak, med en nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehager for to–femåringer fra familier med lav inntekt. Fra 1. august vil ordningen omfatte om lag 45 000 barn. I tillegg er det grunn til å minne om at en barnehageplass for dem som må betale selv, i dag koster mindre enn barnepass kostet for 30 år siden.

Og igjen forsøker SV å avskaffe kontantstøtten. For meg er det helt umulig å forstå hvordan SV på den ene siden kan være opprørt over alle barn som vokser opp i fattigdom, men samtidig er så ivrig etter å ta fra dem som har aller minst.

Særlig synes jeg det er problematisk at man ønsker å forskjellsbehandle. Det går rett og slett ikke an å si at noen ikke kan få velge noen ekstra måneder hjemme med sitt eget barn bare fordi de har feil adresse. Av integreringshensyn er det nå et generelt krav om fem års bosted i Norge for å ha rett til kontantstøtte.

SV ber om ekstra barnehagelærere og skolelærere. Det har regjeringen sørget for, både via lovverk, ekstra bevilgninger og særskilte tilskuddsordninger.

Mer enn 80 pst. bor i en bolig de eier. Regjeringen ønsker en aktiv bruk av leie-til-eie-modeller for å bistå vanskeligstilte på boligmarkedet. Husbanken har lagt til rette for at kommuner kan tilby slike løsninger til vanskeligstilte som ikke oppfyller kravene til startlån. I 2018 formidlet kommunene startlån for nesten 9,3 mrd. kr. Det er det høyeste beløpet noen gang.

SV vil ha en ungdomsgaranti til jobb, utdanning eller kvalifiseringstiltak til tross for at vi tidligere har hatt tre ungdomsgarantier som ikke ga ønsket effekt. I 2017 ble det innført en egen ungdomsinnsats for at unge raskt skal få den bistanden de trenger for å fullføre skole eller få jobb. Alle fylker er tilført midler til å styrke Navs ungdomsteam.

SV vil ha øremerkede midler til styrking av helsestasjonene til tross for at regjeringen sørget for nær 1 000 nye stillinger til helsestasjonene gjennom sine fire første år, og at årets budsjett gir kommunene om lag 1,3 mrd. kr til helsestasjonene.

Er det noe jeg har lært gjennom arbeidet med alle disse forslagene, så er det at Oslo får svært mye som andre ikke får. Når vi vet hvilket overskudd Oslo har, er det åpenbart at Oslos utfordringer ikke handler om mangel på penger. Det er også grunn til å merke seg at det kun er ett av 21 forslag som forener opposisjonen.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [13:23:02]: I forslaget som ligger til grunn for innstillingen, er det mange gode tiltak, men de fleste av de 20 punktene er likevel tiltak som bør vedtas og utformes lokalt, ikke nasjonalt. Senterpartiet er som kjent opptatt av lokalt selvstyre, og det gjelder både i hovedstaden og i resten av landet. Vi mener at Stortinget skal være forsiktig med å gå inn i saker som i mange av disse tilfellene bør avgjøres av bystyret, som må sitte med den reelle makten i lokale saker for Oslo.

Senterpartiet støtter arbeidet med byenes spesielle utfordringer, på linje med det vi gjør i distriktene. For å finne gode løsninger må det sikres lokalt tilpassede virkemidler rundt om i hele landet.

Goruddalsatsingens ti første år har gitt erfaringer og kunnskap som er nyttige for både stat og kommune, bl.a. at det er viktig å koordinere bruk av statlige og kommunale midler innenfor ulike sektorer. Oslo kommune påpeker i sitt hørings svar at arbeidet med områdesatsinger må være faglig fundert og foregå systematisk over tid, i nær dialog med lokalsamfunnet. Goruddalsatsingen og områdesatsingene i Drammen, Stavanger, Bergen og Trondheim har bred støtte i budsjettsammenheng i Stortinget, med en styrking på 40 mill. kr for 2019.

Senterpartiet har i sitt alternative budsjett satt av ytterligere satsingsmidler med 238 mill. kr til integreringsarbeid, 5 mill. kr til ungdomskriminalitet i Oslo, 5 mill. kr til barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn og økt satsing på frivillighet, i tillegg til en massiv satsing på kommuneøkonomien med 2,4 mrd. kr til kommunene og 1,5 mrd. kr til fylkeskommunene.

Områdesatsingene, som nå har pågått over flere år, har vært en suksess og har bidratt til nødvendig oppgradering av boområder med sosiale og miljømessige utfor-

dringer. Vi støtter derfor et forslag om å be regjeringen komme tilbake til Stortinget med et program for opprusting av belastede miljøer, der barn og ungdom selv får være med på å bestemme tiltak.

Når det gjelder forslagene som omhandler kriminalitetsforebygging, er vi enig i mange av tiltakene. I vårt alternative budsjett er det lagt inn en betydelig satsing på politi, domstoler og beredskap, bl.a. med en styrking av politidistriktene med 500 mill. kr. Disse prioriteringene ville kunnet gi en helhetlig tilnærming også til områdeutfordringer og ungdomskriminalitet.

Senterpartiet er kritisk til politireformen. Den har ført til dårligere økonomi i politidistriktene. Både innbyggere og politiet selv opplever at oppdrag ofte ikke kan utføres slik det forventes, og det er i alle deler av landet.

Det er svært viktig å hankses med gjengproblematikk så tidlig og grundig som mulig for å unngå at problemet eskalerer. Kriminelle gjenger må møte tydelige reaksjoner. Begrensning av penger og verdier vil være et viktig virkemiddel for å sette en stopper for aktiviteten. Å kunne stoppe pengestrømmer og gjøre beslag i store verdier som utvilsomt stammer fra kriminell virksomhet, vil være virkningsfullt for å bekjempe de kriminelle miljøene. I senere år har det også vært en stor økning i arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet, noe som er svært bekymringsverdig. Vi ønsker å sikre et trygt og velorganisert arbeidsliv, og for å motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping har vi i vårt budsjett prioritert 230 mill. kr til det formålet.

Bruk av trusler og forsøk på utpressing fra kriminelle miljøer er også noe vi vil til livs, og utfordringen er ofte at slike saker ikke blir anmeldt. For å unngå at kriminelle handlinger ikke straffefølges, ønsker vi at politiet i større grad benytter offentlig påtale. Selvsagt må politiet og påtalemyndigheten selv gjøre de faglige vurderingene og prioritere når offentlig påtale skal benyttes. Det kan ikke være politisk styrt. Likevel er det viktig at det kommer et politisk signal om at man ønsker å ta i bruk dette virkemiddelet i de alvorligste sakene.

Senterpartiet stiller seg bak fem forslag der vi mener det er riktig at staten tar ansvar. Det er for å sikre bedre bomiljøer der det trengs aller mest, for å forebygge gjengkriminalitet på mange plan og for å hjelpe unge og førstegangsetablerere gjennom en endring av Husbankens startlånskriterier. Jeg ønsker derfor å ta opp våre forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Kari Anne Bøkestad Andreassen tatt opp de forslagene hun viste til.

Karin Andersen (SV) [13:27:13] (komiteens leder): Områdesatsingene er en stor suksess. Det har fungert godt der de har vært gjennomført. Jeg er derfor ganske forundret over litt av den tonen som er i denne debatten.

SV har fremmet mange forslag, og vi hører at de spriker i alle retninger. Nei – helhetlige, brede satsinger må ha mange brede tiltak, for dette handler om å bygge gode lokalsamfunn som både skal motarbeide ulikheter, motarbeide segregering og motarbeide at samfunn ikke fungerer godt. Da er det behov for en mye sterkere omfordelingspolitikk enn det regjeringen har, der regjeringen øker forskjellene. Det vet vi er ødeleggende for områder der folk har dårlig råd.

Vi trenger en mer rettferdig boligpolitikk. Boligpolitikken som føres nå, fører til mer segregering, og at mange med dårlig råd samles på noen steder. Når man har dårlig råd, har man også dårligere muligheter til å bidra inn i lokalsamfunnene med det som skal til for å bygge dem. Så det trengs en sterkere boligpolitikk, og det trengs en bedre integreringspolitikk enn den regjeringen fører.

SV har også fremmet en rekke forslag som bl.a. skal styrke muligheten til å få den kompetansen som skal til for å få arbeid i Norge. Det stemmer regjeringen mot.

Vi ønsker en sterkere kommuneøkonomi, slik at kommunene kan bli sterkere, kan bygge gode lokalsamfunn og bidra til både den infrastrukturen som skal finnes i lokalområdene, og de tiltakene som gjør at det er gode sosiale og kulturelle møteplasser lokalt.

Når sosiale problemer og uro oppstår, er det ikke kortsiktig brannslukking i områder som Goruddalen og Holmlia som trengs. Det trengs langsiktig vilje til å prioritere områdene og bygge gode lokalsamfunn som kan stå imot og forebygge problemer. Det er det dette representantforslaget handler om. Da må vi være villig til å forplikte oss langsiktig, og mer langsiktig og kraftigere enn det regjeringen har gjort.

Det er mange områder vi har pekt på i dette forslaget, og jeg har ikke tid til å gå inn på alle, men jeg kan nevne noen. Bolig er viktig. Mange med dårlig råd bor trangt og har mange barn. Det er ikke så lett når man har to rom og fem barn, hvor noen skal gjøre lekser, noen skal gjøre det ene, og noen skal gjøre det andre, og det ikke er rom til å ta med venner og kamerater hjem. Da er det lett å være ute, og da er det lett å bli inkludert i miljøer som er negative. Derfor er vi nødt til å ha både bedre boligpolitikk og gode fritidsaktiviteter, slik at man blir inkludert og føler seg hjemme i gode, sosiale sammenhenger. Derfor mener vi at det bør styrkes, fordi det er best på sikt – at vi ikke tar risikoen med lokalsamfunn som ikke fungerer godt på disse områdene.

Når det gjelder det at barn skal få halvdagsplass i barnehage, og at vi har valgt å innføre det i noen områder, er målet at alle skal få dette. Men det vi ser, er at det fungerer veldig godt der man har det, og at man ikke skiller på tilbudet sånn at det er behovsprøvd. Det vi vet med de områdene, er at svært mange som kunne hatt

rett til det, ikke får det. Det er et kjempeproblem. Men hvis man sier at dette gjelder alle, så kommer alle, og så får man barna i barnehagen, man får barna til å gå i skolefritidsordningen, og så er de inkludert. Det er viktig.

Til slutt til kriminalitetsutfordringen: Ja, da er det viktig at vi også har et nærpolti – et ordentlig nærpolti og ikke slik som den såkalte nærpoltireformen, som dessverre har resultert i at det er færre politi til stede i lokalmiljøene som kan bli kjent med ungdommene, som kan være der, som kan forebygge reelt sett, og som kan fange opp.

Det er også behov for en sterkere satsing på exit-tiltak. Vi vet at det er livsfarlig å bryte ut av en kriminell gjeng hvis man først har kommet inn i den. Da er det nødvendig at vi har kompetanse på dette, som man tar vare på, viderefører og forsterker.

Da vil jeg ta opp de forslagene SV står bak i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Per Sverre Kvinlaug (KrF) [13:32:35]: Goruddals-satsingen og Oslo sør-satsingen er og har vært viktig. Derfor har Kristelig Folkeparti også i utallige budsjettforlik prioritert og styrket disse bevilgningene. Dette er et arbeid som er i godt gjenge, og det er enighet mellom partene om at de økonomiske rammene skal avklares i de årlige budsjett. Disse satsingene er et partnerskap mellom kommune og stat. Det er et arbeid det er tverrpolitisk enighet om skal fortsette, og det er viktig å hegne om den enigheten.

Det er definitivt ikke hensiktsmessig å utvide forslaget med en rekke punkter som griper direkte inn i kommunens ansvarsområder og delvis slår inn åpne dører. Jeg er nesten fristet til å bruke uparlamentariske uttrykk om forslaget om å lokalt avskaffe kontantstøtten og om-disponere midlene. Jeg gjør det imidlertid selvsagt ikke. Det eneste lyspunktet med dette forslaget var at det var en ny vri, og ikke den samme gjentakelsen som vi er vant til å høre – men det er like fullt særdeles uheldig om en rettighetslov som er ment å gi barnefamiliene valgfrihet til å tilbringe mer tid med barn under to år, gjøres avhengig av bosted. Dette ville ikke bare være uklokt, det ville være uryddig.

Men Goruddalssatsingen og Oslo sør-satsingen framsnakker jeg gjerne, og det kommer Kristelig Folkeparti til å gjøre også i budsjettarbeidet i rollen som regjeringsparti.

Statsråd Monica Mæland [13:34:51]: Oslo kommune har områder med ekstraordinære utfordringer knyttet til geografisk konsentrasjon av levekårsutfordringer.

Utgangspunktet er at det er kommunen som har hovedansvaret for å bidra til at alle innbyggere har gode levekår, og for å utvikle bærekraftige lokalsamfunn. Men også staten skal bidra og støtte opp under kommunenes arbeid.

Utfordringene i disse områdene i Oslo er sammensatte og komplekse, og de krever samordnet og samtidig innsats fra mange instanser og aktører, både statlige, kommunale, private og frivillige, for å få gode resultater. Dagens områdesatsinger er derfor brede programmer som utvikler nye tjenester og tiltak knyttet til oppvekst og utdanning, sysselsetting og nærmiljø.

Regjeringen er, sammen med Oslo kommune, opp-tatt av å forbedre tjenester og nærmiljøkvaliteter i Groruddalen og i Oslo sør. Målet er at flere blir økonomisk selvstendige og aktivt deltakende i lokalsamfunn og i storsamfunnet.

I budsjettet for 2019 har vi derfor økt statens bevilgninger til Groruddalssatsingen og Oslo sør-satsingen. Vi har styrket Groruddalssatsingen med rundt 5 mill. kr, til ca. 44 mill. kr. I tillegg har vi bevilget 30 mill. kr til Oslo sør-satsingen, som er om lag en dobling av de statlige midlene bevilget i 2018.

Utover det vil regjeringen bruke ca. 37 mill. kr i 2019 til kriminalitetsforebygging i områder i Oslo med dårlige levekår. Disse bevilgningene skal brukes til å følge unge i risikozonen og forhindre rekruttering til kriminelle miljøer.

Samorganisering av områdesatsingene i Oslo er et grep som vil forenkle, effektivisere og styrke det faglige arbeidet med områdesatsingene. Områdesatsingen i Oslo sør inngår derfor i en samlet organisering med Groruddalssatsingen og satsingen for Oslo indre øst.

Det er viktig at staten og kommunen arbeider langsiktig i samarbeidet om områdesatsingene i Groruddalen og Oslo sør. Vi har inngått en tiårig intensjonsavtale for Groruddalssatsingen og en niårig avtale i Oslo sør-satsingen. Men det er selvsagt slik at de økonomiske rammene avklares i de ordinære, årlige budsjettprosessene. Derfor er en gjensidig forpliktende finansieringsavtale ikke aktuell, også fordi behovet for finansiering selvsagt må vurderes fortløpende.

Mange av tiltakene som fremmes i representantforslaget, er tilskuddsordninger som er rene driftstilskudd, som bare øker det ordinære nivået på tjenesteproduksjonen i en periode. Dette vil gå imot områdesatsinger som virkemiddel, der formålet nettopp er å supplere ordinær tjenesteproduksjon i en tidsavgrenset periode.

Det er Oslo kommune som har ansvaret for nivået på egne tjenester, ut fra egne prioriteringer og vurdering av lokale behov. Finansieringen av Oslo kommunes tjenester må gå gjennom de ordinære rammetilskuddene

til kommunen og ikke defineres av staten gjennom enda flere statlige tilskuddsordninger.

Oslo kommune, både som kommune og som fylkeskommune, har hatt høyere vekst i de frie inntektene i perioden 2013–2017 enn i perioden 2005–2013. Oslo kommune har også kommet godt ut av de endringer som ble gjort i inntektssystemet for fylkeskommunene i 2015 og kommunene i 2017.

Områdesatsingene er gode arenaer hvor stat og kommune kan utvikle og prøve tiltak og prosjekter. Erfaringene brukes til å forbedre praksis og til å gi et bedre tilpasset tjenestetilbud. I dette samarbeidet dekkes mange av de områdene der forslagsstillerne har fremmet forslag i denne saken. I tillegg er det mange av de foreslåtte tiltakene som allerede er gjennomført eller behandlet i Stortinget.

Regjeringen mener at vi heller bør konsentrere oss om å arbeide videre med de områdesatsingene og videreutvikle dette som et godt verktøy for å løfte områder i Oslo som har en høy konsentrasjon av levekårsutfordringer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:39:38]: Det å finne politikk som utjevner levekår, sikrer sosial mobilitet, forebygger fattigdom og gir folk i byen muligheten til å leve det livet de selv ønsker, er avgjørende for hvilken retning utviklingen av byen vår går i. Vi må ha høye ambisjoner og målrettet innsats. Alle barn og unge skal ha en trygg og god oppvekst med like muligheter til å fullføre skole, ha en meningsfull fritid, et inkluderende nabolag og en god overgang til voksenlivet.

Utsatte nabolag med dårlige levekår er sentrale for å reprodusere forskjeller i samfunnet og vil gi reduserte muligheter resten av livet for dem som vokser opp der. Er statsråden klar over betydningen av denne nabolags-effekten – det at hva slags nabolag barn vokser opp i, påvirker deres sjanser videre i livet?

Statsråd Monica Mæland [13:40:27]: Det finnes noen saker man ikke trenger å lage så veldig mye partipolitikk av, hvor man faktisk er ganske enige på tvers av partiene. Jeg ledet et byråd i Bergen som tok initiativ til områdesatsing i Bergen, en etterligning av det Oslo hadde. Oslo har noen store levekårsutfordringer; det har vi også i de andre byene, men i mindre omfang. Jeg er veldig klar over hvilken betydning dette har – hvilken betydning det har at man lokalt og statlig går sammen om å gjøre en ekstra innsats og finne nye verktøy og nye måter å jobbe på for å løfte alle. Det er jeg veldig klar over, og derfor mener jeg disse områdeprogrammene er veldig viktige. Vi har styrket dem, og det er jeg veldig glad for. Vi har et godt samarbeid med Oslo

– det rød-grønne byrådet i Oslo – om disse satsingene, og det skal vi fortsette med.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:41:17]: Det å styrke det etter et lavt nivå er jo bra. Regjeringen drar beina etter seg når det gjelder områderettet innsats i levekårsutsatte boområder. Høyre har vært en bremsekloss hele tiden. Tallene viser det. Den rød-grønne regjeringen hadde altså 1 mrd. kr til Groruddalssatsingen, mens Høyre i byråd hadde 370 mill. kr. Da Oslo fikk nytt byråd i 2015, ble denne brøken snudd på hodet. I siste del av den forrige Groruddalssatsingen bevilget Arbeiderpartiet i byråd mer enn Høyre i regjering.

Vi er nå i gang med en ny Groruddalssatsing, og regjeringen har ikke vært lett å få med på det spleiselaget. Da er spørsmålet mitt: Hvorfor har det vært så nedprioritert av regjeringspartiene å bidra til områderettet innsats i levekårsutsatte boområder, når statsråden selv i forrige spørsmål sa at hun er klar over nabolageeffektene?

Statsråd Monica Mæland [13:42:09]: Jeg er helt uenig i beskrivelsen til representanten. Vi har hatt et godt samarbeid med Oslo om å utarbeide de nye flerårige avtalene, nettopp fordi vi synes de er viktige. Vi har altså styrket dem.

Vi har også styrket andre deler av politikken som er viktig overfor levekårsutsatte barn og unge. Det handler om å målrette innsatsen til Husbanken mot barnefamilier, og det handler om å sørge for at flere lavinntektsfamilier får barnehageplass og gratis kjernetid. Jeg er helt uenig i at det skal smøres jevnt utover til alle. Vi skal målrette det mot dem som faktisk trenger det mest.

Vi har økt lærertettheten i skolen, og vi har økt bemanningsnormen i barnehagen. Vi har altså gjort en rekke ting som nettopp målretter innsatsen mot dem som trenger det mest. For Oslos del har vi også økt innsatsen på det kriminalitetsforebyggende og på polititilstedeværelse, for vi vet at alt dette henger sammen.

Heidi Greni (Sp) [13:43:18]: Trygge og gode boforhold er vi vel alle enige om er helt grunnleggende. Etter at startlånordningen ble innskjerpet, har kommunene mindre handlefrihet når det gjelder startlån. Noen kommuner etterlyser muligheten til å bruke startlån som et tilskudd – i kommuner der markedsprisen ligger under byggekostnadene. Noen kommuner etterlyser muligheten til å bruke startlån som en hjelp til egenkapital for dem som ikke har tilgang til egenkapital, men som er i stand til å betjene et boliglån. Ser statsråden at det kunne vært ekstra virkemidler for kommunene til å få flere unge førstegangsetablerere inn i boligmarkedet?

Statsråd Monica Mæland [13:44:10]: Jeg er veldig tilhenger av startlånordningen. Jeg mener det er en vel-

dig god ordning, men jeg mener altså at den skal treffe dem som trenger det. Her i salen er det rett og slett uenighet om vi skal ha en ordning som treffer alle, om vi også skal gi bistand til folk som tjener veldig godt, som er i en god livssituasjon, nyutdannede og med god jobb, eller om vi skal treffe vedvarende vanskeligstilte. Jeg er tilhenger av det siste. Jeg tror vi kan hjelpe bedre når vi målretter innsatsen. Når det gjelder startlånordningen, har kommunene stor handlefrihet. Den brukes som egenkapital, og den brukes ikke minst til å fullfinansiere flere lån i stadig økende grad. Startlån er en god ordning som benyttes av kommunene, og stadig flere får fullfinansiert lån på den måten for å komme inn på boligmarkedet. Det er veldig bra hvis man er vedvarende vanskeligstilt.

Karin Andersen (SV) [13:45:13]: Det vi vet, er at hvis flere kan eie sin egen bolig, har det ganske mye å si for nabolaget og ønsket om å ta vare på det. I de områdene vi nå snakker om, er det vedvarende store levekårsutfordringer. Det betyr at det er mange mennesker som ikke er blant de aller fattigste, men som har kronisk dårlig råd, og som ikke kan stille opp som foreldrebank for sine unger. Da snakker vi ikke om veldig høyt-lønnte, men om unge mennesker som kanskje har kommet ut i sin første jobb, men som ikke har den foreldrebanken. Det betyr at de må bo veldig dyrt og leie i mange, mange år.

Hva er grunnen til at regjeringen ikke mener at man kunne gjøre en forsiktig åpning av startlånordningen, slik at flere av disse ungdommene kunne etablert seg selv og både vært med på å finansiere sin egen boligsparekapital og bidratt inn i lokalsamfunnet, slik vi vet man gjør bedre når man eier enn når man leier?

Statsråd Monica Mæland [13:46:20]: Denne debatten har vi hatt noen ganger. Vi er rett og slett grunnleggende uenige om hva startlånordningen er, og hvem den skal være for. Jeg synes ikke den skal være for en nyutdannet jurist som tjener lite. Jeg har vært i en sånn situasjon selv, uten rike foreldre som kunne garantere for en bolig. Startlånordningen skal være for dem som er vedvarende vanskeligstilte – de som kan betjene et lån, men som ikke har egenkapital, som ikke kan fullfinansiere, og som ikke får lån på det ordinære boligmarkedet. De skal få hjelp av staten, og de får hjelp av staten. Det er altså stadig flere som får fullfinansiert. De får en større andel enn de gjorde tidligere, nettopp for å komme inn på boligmarkedet.

Mens det i 2004 var 34 pst. av de unge som eide sin egen bolig, er andelen nå på 42 pst. Det er altså en stadig økende andel unge som kommer inn på boligmarkedet, som eier sin egen bolig. Det er veldig bra. Men staten skal hjelpe dem som trenger det – ikke alle.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:47:41]: Jeg er stolt, innflyttet groruddøl. Sammen med de andre 140 000 menneskene som bor i Groruddalen, trives jeg godt der. Men som mange andre som også bor der, er jeg lei av at mitt hjemsted brukes som en kulisse for særlig politikere fra Fremskrittspartiet, som nok en gang velger å ha et desperat utspill om innvandrere når meningsmålingene viser nedgang – sist nå i går, hvor representantene Listhaug og Engen-Helgheim foreslo dobbelt straff for oss som bor i utsatte områder.

Dette er dessverre nok et eksempel på at regjeringspartiene først og fremst prater. Etter syv år i regjering er det ikke gjort noe for å bekjempe gjengene og ungdomskriminaliteten. Den har økt på Fremskrittspartiets vakt. Vi i Groruddalen og Oslo sør ønsker handling. Derfor har vi fremmet dette forslaget, for det finnes problemer i disse områdene som må tas tak i og løses på en seriøs og langsiktig måte.

Vi foreslår i dag at politiet skal være mer til stede, som kjenner områdene, som kjenner folkene, som kan forebygge gjengkriminalitet. Det stemmer Fremskrittspartiet imot. Vi foreslår i dag sterkere bruk av lovhjemler for å gjøre beslag i store verdier og dyre gjenstander som de kriminelle grupperingene besitter. Det stemmer Fremskrittspartiet imot. Vi foreslår i dag at regjeringen skal intensivere identifiseringen av pengestrømmene til de kriminelle gjengene og lederne deres og hvordan de benytter de strømmene. Det stemmer Fremskrittspartiet imot.

Jeg skjønner at det er logisk for Fremskrittspartiet å gi fattige mer straff enn rikfolk, men for meg er det helt uforståelig at man skal få mindre straff for samme forbrytelse om man kommer fra Holmenkollen enn om man kommer fra Holmlia. Vi vil heller ha et tilstedeværende politi som har tid og ressurser til å prioritere arbeidet mot gjengkriminalitet.

Vi må forebygge at sårbar ungdom rekrutteres til kriminalitet. En del unge vokser opp i belastede bomiljøer og fattigdom, og gjengmiljøene tilbyr sosial tilhørighet når samfunnet svikter. Derfor foreslår vi en lang rekke tiltak som forbedrer levekårene og oppvekstvilkårene til ungdommene, for det er i hverdagen vi utgjør en forskjell. Det gode langsiktige og forebyggende arbeidet handler om ungdomshus, sosialarbeidere, tilgang til idrettsanlegg og fritidstilbud. Det handler om opprustning av nabolag, om nok lærere og om gratis aktivitets-skole der alle ungene får være med. Det handler om ressurser til barnevern, rusomsorg og psykisk helse.

Følelsen av utenforskap kan forebygges og hindres av politikk, og derfor er jeg så skuffet over at regjerings-

partiene og Arbeiderpartiet stemmer imot disse forslagene og ikke fremmer egne forslag. Det er prat og prat.

Mari Holm Lønseth (H) [13:50:47]: Selveierdemokratiet gir gode og trygge bomiljøer. Det gir respekt og forutsigbarhet for den enkelte. I Norge er vi så heldige at 80 pst. bor i en bolig vi eier selv. I Oslo er tallet hele 75 pst. Selveierdemokratiet skal vi ta vare på. Høyre vil at alle som ønsker det, skal ha muligheten til å kjøpe sin egen bolig, men da er løsningen at man må gjøre det raskere, enklere og billigere å bygge boliger.

Regjeringen har allerede forenklet regelverket, sånn at byggekostnadene per leilighet er redusert med over 100 000 kr. Vi har ikke sett høyere igangsettingstall av nye boliger siden 1980-tallet. Dette er noe av det som samlet sett har ført til at Oslo-markedet nå er relativt stabilt, men en stabil prisutvikling i boligmarkedet kommer ikke av seg selv. Det må man legge til rette for ved å bygge nok boliger.

Da er det bekymringsfullt at det rød-grønne byrådet i Oslo bare har regulert 810 nye boliger i Oslo i 2018. Det er å styre mot en ny boligprisvekst i Oslo som holder førstegangsetablerere og vanskeligstilte utenfor markedet, og det er et politisk ansvar lokalt.

Som om ikke det var nok, er SV og Arbeiderpartiet imot forenklingen som har fått ned byggekostnadene med over 100 000 kr per bolig, og de samme partiene vil ha mer gjeld inn i boligmarkedet, noe som også fører prisene opp. Færre og dyrere boliger gjør det vanskeligere for folk å komme seg inn på boligmarkedet, og det vil være resultatet av en rød-grønn boligpolitikk.

For dem som ikke klarer å kjøpe seg en bolig på egen hånd, trenger vi flere leie-til-eie-prosjekter. Det har vi satt i gang i regjering, og bare i løpet av de siste tre årene har nesten 12 000 husstander gått fra leid til eid bolig ved hjelp av startlån. Politikk handler om å prioritere. Høyre vil heller bruke startlån til å hjelpe dem som aldri hadde klart å komme seg inn på boligmarkedet på egen hånd. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil heller bruke pengene på å subsidiere unge høyt utdannede mennesker med høy inntekt inn på boligmarkedet. Det er en ærlig prioritering. Høyre vil heller prioritere dem som trenger det mest, og gjøre det raskere, enklere og billigere å bygge boliger, sånn at alle som ønsker det, også i Oslo, får muligheten til å eie sin egen bolig.

Mudassar Kapur (H) [13:53:29]: Det er ingen tvil om at de store byene våre har store muligheter, men det er også i de store byene vi finner noen av de største utfordringene, særlig når det gjelder sosiale utfordringer. Sånn sett synes jeg det er bra at vi har denne debatten. Og det er nettopp derfor jeg synes det har vært viktig å forsterke og fornye områdesatsingene i Oslo og i andre byer, som Stavanger, Trondheim, Bergen og

Drammen. Bare her i Oslo har vi fornyet Groruddalssatsingen, vi har bredt ut Oslo sør-satsingen, og vi har også fylt indre øst-satsingen med mer innhold. Jeg kunne ramset opp alt det vi har fylt disse med, men det har jeg ikke tid til, og jeg viser til foregående innlegg fra Høyre.

Men nettopp fordi ting er i gang, synes jeg det blir litt trist å høre på Arbeiderpartiet i denne saken – istedenfor å snakke om løsninger, istedenfor å snakke om hvordan de neste ti årene skal se ut, og hvordan vi skal sørge for at de arbeidsgruppene som nå er nedsett lokalt, fordi vi stoler på lokaldemokratiet, best skal kunne jobbe fram gode løsninger for sine lokalsamfunn. Det er det denne regjeringen har sørget for. Så det å si at vi ikke har fornyet satsingene, at vi har dratt beina etter oss, er direkte feil. Vi har fornyet satsingene og forsterket dem – det må jeg få slå fast. Derfor synes jeg også det ender opp med å bli litt, hva skal jeg si, posørvirksomhet fra Arbeiderpartiet, hvor man i Stortinget nærmest ønsker å overkjøre de gode prosessene som allerede er i gang mellom regjeringen og Oslo kommune og bydelene.

Hva er det de nye satsingene handler om? Der de forrige ti årene handlet mest om infrastruktur, parker, boligutvikling osv., har man tatt med seg det beste derfra, men også fornyet det ved å tenke mer på sosial mobilitet, skape lokale arbeidsplasser, tidlig innsats i skolen, få til mer norskopplæring, en god integreringsinnsats og ikke minst arbeidet mot ungdomskriminalitet. Det siste ser vi veldig tydelig gjennom det forebyggende teamet som politiet har blitt styrket med i Oslo sør, og Stovner politistasjon, som også har blitt styrket med flere forebyggende stillinger, og så har vi det gode samspillet mellom aktørene i disse bydelene.

Så jeg er gjerne med på en debatt om hvordan vi kan gjøre byen vår til et bedre sted å bo, særlig for de områdene som henger etter sosialt, men det å si at vi ikke gjør noe på de områdene, vel vitende om at det er prosjekter i gang mens representanten fra Arbeiderpartiet står på talerstolen, det blir et politisk spill.

Heidi Greni (Sp) [13:56:39]: Senterpartiet mener Stortinget skal være varsom med å detaljregulere saker på områder som i hovedsak er av lokal karakter. Slike saker bør i utgangspunktet avgjøres av kommunestyre eller bystyre. Det kommunale selvstyret bør stå sterkt i hele landet, også i hovedstaden.

Det er ikke noen tvil om at det finnes områder både i Oslo og i andre kommuner som har særlige utfordringer, og som trenger ekstra oppmerksomhet. Områdesatsingen i Oslo er et viktig partnerskap mellom kommunen og staten. Det er langsiktig arbeid som har faste rammeavtaler. Det skaper forutsigbarhet rundt arbeidet, som jeg tror er mer hensiktsmessig enn mange nye avtaler og prosjekt.

Boligpolitikk er viktig for områdeutviklingen. Vi må sikre gode boliger for folk i alle livssituasjoner og for folk med ulik økonomi også i byene. Senterpartiet er opptatt av gode lokalsamfunn og gode boforhold for alle i hele landet. Her er Husbanken en viktig samarbeidspartner. Senterpartiet er kritisk til regjeringens kutt i rammen til Husbanken og foreslo i alternativt budsjett å øke rammen med 2 mrd. kr utover regjeringens ramme.

Boligprisene er svært høye i mange kommuner, og byene er særlige pressområder. Det er krevende for førstegangsetablerere og vanskeligstilte å komme inn på boligmarkedet. Å eie sin egen bolig er viktig for mange, både for livskvalitet og økonomi. Jeg mener vi må se på startlånordningen for å se hvordan vi kan bidra til at flere får komme inn på boligmarkedet. Derfor fremmer Senterpartiet forslag om en todelt startlånordning: én pott for varig vanskeligstilte, som dekkes av ordningen som er i dag, og en annen pott for f.eks. unge førstegangsetablerere med betalingsevne, men uten mulighet til å skaffe seg egenkapital, de som bygger i kommuner der byggekostnadene er høyere enn markedsverdien, osv.

Hensikten med forslaget er å kunne åpne for at kommunene får større rom til å utvise skjønn i sakene rundt startlån og mulighet til å tilby startlån til unge som kan betjene et boliglån, men mangler egenkapital. Det vil også gi rom for lokale vurderinger om startlån vil være hensiktsmessig i den enkelte kommune, eller om det bare vil bidra til å skru opp boligprisene ytterligere. Her er det rom for mer lokalt skjønn.

I saken fremmes det forslag om å gi Oslo kommune mulighet til å avskaffe kontantstøtte i sitt område. Senterpartiet mener det er veldig uheldig om en rettighetslov som kontantstøtte skal gjøres avhengig av bosted – like galt som å gi ulike strafferammer ut fra geografisk bosted. Familiers valgfrihet er like viktig over hele landet, og det er stor forskjell på familier og om unger er modne for barnehage når de er 10–12 måneder. Da mener jeg det er viktig at familiene skal kunne ta noen valg som passer for dem, og de skal ha tilgang på de samme ordningene uansett hvor de bor i landet.

Stein Erik Lauvås (A) [13:59:56]: Representanten Kjønaas Kjos startet sitt innlegg med at er det et problem i en kommune, så ropes det på staten. Som om det skulle være noe uhørt; Fremskrittspartiet bruker jo staten ganske aktivt selv når det passer dem. Representantene Listhaug og Engen-Helgheim har vi sett er ute – ikke minst i går – og roper på statlig innblanding for å rydde opp i kommuner og bydeler. Da ropes det på politi, på rettsvesen – noe som er et statlig ansvar, så vidt jeg vet. Men her i Stortinget i dag kommer altså Fremskrittspartiet til å stemme imot. Arbeiderpartiet kom-

mer til å stemme for forslagene nr. 3, 4 og 5. Disse forslagene vil Fremskrittspartiet stemme imot. Forslagene er nesten identiske med det representantene Listhaug og Engen-Helgheim senest i går var ute i media og ropte etter statlig hjelp til, slik at man kunne få ryddet opp.

Blant annet handler det om å begrense kriminelle gjengers hvitvasking, arbeidslivskriminalitet, kontantkjøp og pengetransport, det handler om å kunne gjøre beslag i store verdier og dyre gjenstander de kriminelle grupperingene besitter, og det handler om at politiet i større grad skal følge opp saker om trusler og forsøk på utpressing som de kriminelle gjengene er involvert i.

Dette kommer Fremskrittspartiet i Stortinget i dag til å stemme imot. Det er en ganske underlig måte å styre et parti på og samtidig styre landet – de sitter i regjering. Det er ingen grenser for hvor mye man kan snakke med dobbelt tunge. Her i stortingssalen i dag kunne Fremskrittspartiet utgjort en forskjell for disse forslagene, nr. 3, 4 og 5. Som sagt: Ute i media ropes det på innblanding fra staten, i stortingssalen gjør Fremskrittspartiet noe helt annet, de stemmer imot. Fremskrittspartiet viker unna når det gjelder.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [14:02:23]: Utdannings- og forskningskomiteen var forrige uke på besøk på Stovner barneskole i Groruddalen. 62 pst. av elevene får vedtak om særskilt norskopplæring, og andelen elever med annet morsmål er 78 pst. Allikevel er Stovner skole landets nest beste skole i lesing, skriving og regning i 5. klasse. Det er egentlig helt fenomenalt. Det viser for det første at en skole kan utjevne sosiale forskjeller. Det viser også at det har vært verdt å ta kampen mot SVs skolepolitikk, at det har vært riktig de siste 15 årene å prioritere grunnleggende ferdigheter tidlig og å skape profesjonelle lærenettverk som hele tiden utvikler undervisningen og følger opp hvert enkelt barn.

Jeg forteller dette, for det er ingen tvil om at vi må gjøre mer nasjonalt, det tror jeg vi alle er enige om. Staten må ta sin del av ansvaret for å gi alle barn like muligheter. Vi må sikre at mennesker kan være selvhjulpne, kan delta i arbeidslivet og kan delta og ta ansvar i sine fellesskap. Derfor er det bra at regjeringen har økt bevilgningene til Groruddalssatsingen og Oslo sør-satsingen, og bra at 45 000 flere barn får rett til gratis kjernetid i barnehage, at ikke postadressen bestemmer om en gutt med foreldre med lav inntekt får rett til det eller ikke.

Det er bra at arbeidsledigheten blant innvandrere går nedover i Oslo, og at vi er i gang med å reformere introduksjonsprogrammet. Ikke minst er det bra at vi nå får flere hundre lærere i Oslo, takket være et borgerlig flertall.

Men det er ganske oppsiktsvekkende i denne debatten å høre hvordan SV og Arbeiderpartiet egentlig fra-

skriver seg ansvaret for en by de styrer. Mange av forslagene handler om at man skal øremerke statlig finansiering av flere ansatte i barnehage, skole og helsestasjoner, fordi byrådet ikke prioriterer å bruke de frie midlene til det samme. Det hjelper f.eks. ikke at det borgerlige flertallet får innført og finansiert en pedagognorm i barnehagene når et Arbeiderparti-ledet byråd ber om dispensasjon fra kravet og det mangler 400 barnehagelærere. Det hjelper ikke at Oslo får 246 mill. kr til rustiltak når byrådet hvert eneste år bruker pengene på veldig mange andre tiltak enn rusomsorg. Det hjelper ikke at Oslo får mer tilskudd for å styrke norskopplæring i barnehagen når rapporter viser at språkarbeidet er svakest og pedagogtettheten lavest i de områdene som har flest fattige barnefamilier, og at vi har et byråd som ikke ønsker å målrette innsatsen i disse områdene eller å få kunnskap om hvordan det står til med språklig utvikling.

Områdesatsingene er viktige. Det gjør det mulig å skreddersy tiltak og spille på lag med lokalsamfunnet. Men vi kan ikke frita lokalpolitikere for det ansvaret de har for å forbedre tjenestene og kvaliteten, enten det er å innføre en sårt tiltrengt språksatsing i Oslo-barnehagene eller å skape gode profesjonsfellesskap på skolene.

Stovner barneskole viser at det går an dersom man jobber systematisk over tid og prioriterer det viktigste for å utjevne sosiale forskjeller. Det krevet et lagarbeid, men ikke et lagarbeid der det ene medlemmet av laget bare peker på det andre.

Himanshu Gulati (FrP) [14:05:40]: Utfordringene i Groruddalen og Oslo sør er noe som bekymrer oss alle. Det er en utvikling vi har sett over mange år, med store problemer innenfor integrering, stort trykk på innvandring og også utfordringer med kriminalitet.

Min kollega, stortingsrepresentant Kari Kjønås Kjos, redegjorde på en fin måte i begynnelsen av debatten for mange av de gode tingene som allerede er gjort – ordninger for bygging av idrettsanlegg og finansiering av andre tiltak av den typen. Men som justispolitiker og medlem av justiskomiteen er jeg også opptatt av kriminalitetsbiten, og av at det å gjøre belastede deler av byen enda mer belastet, skal få en konsekvens. Jeg er veldig glad for det arbeidet regjeringen har gjort også på det området.

Jeg mener vi er nødt til å være strenge overfor dem som driver med kriminalitet og andre ting vi ikke ønsker i våre lokalmiljøer. Det er gjort mye både innenfor forebygging, med flere titalls forebyggere i disse områdene, og ikke minst også når det gjelder politiinnsatsen og politikraften. Det ble så sent som for to uker siden sendt ut nye signaler fra politiet om at det skal få en streng konsekvens for dem som bærer kniv, driver med den typen

ting, og at også bøtene er økt for den typen utfordringer som vi har sett mer av den siste tiden.

Jeg mener at mer bør gjøres. Regjeringen har gjort mye, men jeg mener at man også må tørre å diskutere nye tanker. Jeg vil trekke fram et tiltak som Fremskrittspartiets innvandringsutvalg gikk ut med i går, om noe som har vært vellykket i bl.a. Danmark, hvor man har brukt dobbel straff overfor gjengmedlemmer og dobbel straff i belastede bydeler i København, bl.a., for å sørge for at man i de områdene hvor man har andre typer utfordringer, ikke lar kriminelle miljøer, organiserte kriminelle og andre med en ikke god intensjon skape enda flere problemer. Vi skal gjøre mye når det gjelder fritidstilbud, idrettsmuligheter – den type ting – men vi er også nødt til å være strenge overfor dem som gjør byen vår verre. Som medlem av justiskomiteen mener jeg derfor at vi er nødt til å ha en streng linje overfor kriminelle og andre med uønsket atferd i disse delene av byen.

Helge André Njåstad (FrP) [14:08:21]: Det har vore ein veldig interessant debatt i dag, med ei rekkje forslag – med eit stort spenn.

Eg vil spesielt fokusera på det som òg var hovudtemaet i replikkordskiftet med statsråden, nemleg bustadpolitikk og Husbankens verkemiddel, som òg refererer til forslag nr. 17, frå SV. Når me ser det, er det nødvendig å minna om eit par ting. Eigarlinja er – som fleire har sagt – veldig sterk i Noreg. Over 80 pst. bur i ein bustad som dei sjølv eig. Framstegspartiet og dei andre regjeringspartia vil at flest mogleg skal ha moglegheit til å eiga sin eigen bustad, det har me uttrykt direkte i regjeringsplattforma. Me har i tillegg ein veldig aktiv bustadpolitikk og er det partiet som står hardest på at me skal redusera og på sikt fjerna eigeidoms skatten, og at me skal redusera kommunale avgifter, slik at den norske bustadmodellen kan fortsetja, og slik at folk har råd til å eiga sin eigen bustad. Det er eit tema som eg har sakna at venstresida i norsk politikk er oppteken av. Me føler oss ganske aleine, me som er opptekne av at det skal vera billig å eiga og å bu i eigen bustad.

Så registrerer me at i debatten og i forslaget seier ein at ein ønskjer å sjå på startlån og å utvida det. Eg synest det er litt spesielt at dei raud-grøne, som me veit hadde ei startlånordning som var mindre i milliardar enn det som dagens regjering stiller til rådvelde for kommunane, og som var mindre målretta enn det dagens modell er, er så frimodige i replikkordskiftet. Det må vera fordi det er mange år sidan dei sjølv sat i regjering og forvalta dette regelverket, at dei no nærmast kan kritisera oss for at ordninga er dårleg. No brukar me rekordmykje pengar på dette. Viss me ser på statistikken, blir det brukt meir i startlån i dag enn det vart brukt då dei raud-grøne styrte. Det er òg meir målretta, slik at det treffer dei som

har behov for det. Det må vera eit mål for oss alle at me brukar Husbankens verkemiddel på ein slik måte at det kjem dei som har behov for det, til nytte, og ikkje alle. Det må heller ikkje bli slik at verksemda til kredittmarknaden elles konkurrerer med Husbankens verkemiddel, men at det blir eit supplement og noko som kjem på toppen, og som er målretta mot dei som har behov.

Så registrerer eg òg at SV snakkar om delt eigarskap i forslaget sitt. Det er noko som var tema i eit regjeringsoppnemnd bustadutval i 2011, som utvalet då ikkje gav si tilslutning til, og som eg heller ikkje registrerte at den raud-grøne regjeringa tok initiativ til å innføra. Så eg synest det er litt spesielt at eit parti som sat i regjering då, no føreslår det. Eg trur ikkje at delt eigarskap vil bidra til at det blir enklare og rimelegare å etablera seg i bustadmarknaden, men at det i staden – og i unødvendig grad – vil bidra til å komplisera kommunane sin bruk av dei bustadpolitiske verktøya.

I tillegg har me styrkt BSU-ordninga. Så denne regjeringa og dette stortingsfleirtalet har gjort mykje for å sikra bustadmarknaden.

Karin Andersen (SV) [14:11:36]: Det er nesten komisk å høre Fremskrittspartiet, som synes det er rart at partier som sitter i regjering sammen, har litt ulike meninger om forskjellige ting. De kan kanskje se seg sjøl i speilet litt oftere og diskutere sakene i stedet for slikt.

Det er på Fremskrittspartiets vakt vi på nytt har sett en ganske alvorlig oppblomstring av gjengkriminalitet i noen av disse belastede boligområdene i Oslo. Det er derfor vi fremmer dette forslaget om bl.a. å styrke virkemidlene overfor disse gjengene og denne kriminaliteten – og det stemmer Fremskrittspartiet imot. De kommer i stedet med noen merkelige forslag om at det skal være mindre alvorlig å begå kriminalitet i Holmenkollåsen og for eliten, som skal ha svære økonomiske silkeputer sydd under armene, mens de som er uheldige og bor i belastede områder, skal det svi hardere for – istedenfor å ta det ansvaret som Fremskrittspartiet, som har sittet med justisministerposten i hele regjeringssperioden, har for å rydde opp i dette og behovet for å ha politi i nær-områdene som kjenner ungdommene, og som kan bidra til å forebygge og avdekke. Dette vet vi fungerer, men Fremskrittspartiet bryr seg ikke noe om det. De innfører og ønsker å innføre en ren klassepolitikk.

Når det gjelder boligpolitikken, sier statsråden at vi ikke kan hjelpe alle – men vi gjør jo det. Vi har jo svære rentefradrag til alle oss som kan låne. Det er 33 mrd. kr over statsbudsjettet. Bostøtten har krympet under denne regjeringen, lånet fra Husbanken har krympet under denne regjeringen, og det er behov for å gi hjelp til noen av de ungdommene som ikke har juristutdanning. Dette

handler om hjelpepleieren, om barnehagelæreren, kanskje om de nyutdannede politifolkene – alle de vanlige arbeidstakerne som skal fylle alle de vanlige jobbene, og som, med dagens leiepriser, aldri kommer til å ha råd til å spare opp den egenkapitalen som Husbanken kunne ha bidratt med, slik at de kunne ha kommet inn i eie-markedet og kunne ha begynt å spare til seg sjøl. Det hadde vært en mye bedre bruk av offentlige penger enn det regjeringen nå holder på med.

Det sies veldig mye rart i denne debatten. Det sies f.eks. at regjeringen nå har sikret penger til nok barnehagelærere og nok lærere. Nei, de reformene er ikke fullfinansiert. Det sier KS, og det sier alle kommunene. Derfor ønsker SV å fullfinansiere det. Vi ønsker å finansiere sterkere det vi vet vil bygge de gode lokalsamfunnene, også der folk ikke har så god råd. Vi vet at det vil fungere, at flere folk da vil få gode liv, og at vi får mindre kriminalitet på kjøpet.

Carl I. Hagen (FrP) [14:14:58]: Jeg er enig med Karin Andersen i én ting: Ja, det sies veldig mye rart i denne debatten, særlig fra SV og Arbeiderpartiet, som helt glemmer at det er de som har styrt Oslo de siste fire årene.

Når det gjelder de utfordringene som er i enkelte områder, er det særlig de lokale myndighetene som har ansvaret for det aller meste av det arbeidet som der gjøres. Justissektoren er en annen sektor, men der har vi en uavhengig påtalemyndighet. Jeg venter på at SV skal fremme forslag om at justisministeren skal gi direkte instruksjoner til alle politimestere i dette landet. Det blir et samfunn som man vanligvis ikke vil ha.

Det er litt rart for meg å høre denne debatten. Det er over 40 år siden jeg advarte mot en lettsindig og naiv innvandringspolitikk, og nå er det et samlet storting som ser resultatet av det som jeg spådde den gangen, at vi har noen strøk i Oslo hvor vi har et enormt integreringsproblem. Vi har bydeler hvor innvandrerbefolkningen er i flertall. De er ikke lært opp i norske verdier og i hvordan vi skal leve våre liv her i Norge. De har med seg sine foreldre og besteforeldres kultur, og den er en helt annen.

Det gikk altså slik som jeg på 1980-, 1990- og 2000-tallet fikk veldig mange hatefulle ytringer, som det heter i dag, for å advare mot. Nå har man fått resultatet av at man ikke har lyttet til Fremskrittspartiets forslag de siste 40 årene. Det er elefanten i rommet. Det er 20 forslag fra SV, og innvandring og integrering er omtrent ikke nevnt, enda vi vet fra rapporter at over 90 pst. av de gjengkriminelle er innvandrerungdom. Da må vi legge om integreringspolitikken.

Da må vi sørge for at alle barn som fødes i Norge – særlig i Oslo – kan norsk før de begynner på skolen. Det

er ikke nok å si at de skal i barnehage. Det er mange av dem som har vært i barnehage, men de kan ikke norsk. Vi må integrere ved å kartlegge språkutviklingen fra treårsalderen og så sette inn hjelpevirkemidler for å sørge for at alle barn kan norsk når de begynner på skolen, og at de har en god bakgrunn i det norske verdigrunnlaget og i skikk og bruk.

I Oslo brukes det 285 mill. kr på enkeltvedtak om norskopplæring. Det er 13 000 elever, hvorav de aller fleste er født i Oslo, som må ha særskilt norskopplæring når de begynner på skolen. Vi må flytte innsatsen fra skolen til barnehagene og barnevernet og få en bedre koordinering av alle hjelpetiltakene og forlange at foreldre må gjøre det de får beskjed om, for å sikre at deres barn kan norsk når de begynner på skolen. Da må hensynet til barna gå foran foreldrenes eventuelle interesse for å opprettholde sine egne verdier, sin egen kultur og det systemet de har reist bort fra.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:18:21]: Hvis det hadde vært slik at hvis vi bare stengte grensene eller sørget for at ungdom som er født og oppvokst her, snakket litt bedre norsk, så hadde det løst alt, hadde det vært enkelt, men jeg tror nok ikke at Fremskrittspartiets eller representanten Carl I. Hagens forslag i det hele tatt er i nærheten av å løse de utfordringene som vi peker på her.

Representanten Lauvås var inne på noe ganske vesentlig: Regjeringspartiene, deriblant Fremskrittspartiet, snakker gjerne om de særskilte utfordringene i Goruddalen og Oslo sør, men de vil ikke snakke om særskilte løsninger for disse områdene – men det er det som trengs. Det bør være en statlig oppgave å prioritere disse områdene, og det bør gjøres utover de områdesatsingene som vi allerede har i dag. Jeg vet at det rød-grønne byrådet i Oslo prioriterer disse områdene. De har økt kommunens andel i områdesatsingen. De prioriterer gratis kjernetid i aktivitetsskolen, som har økt deltakelsen fra 30 pst. til 90 pst. f.eks. på Furuset i Goruddalen.

Vi ønsker gratis kjernetid i barnehagen, men det ønsker ikke regjeringen, for den behovsprøvde ordningen med inntektsgrense, som er regimet i dag, når ikke ut til dem som trenger det mest, og det utgjør en fattigdomsfelle, kanskje særlig for de kvinnene som opplever at det ikke lønner seg å jobbe.

Så til justispolitikken: Det er fortsatt vanskelig for meg – selv med de innleggene som har blitt holdt her fra flere representanter – å forstå logikken i at vi som bor i utsatte områder, skal få dobbel straff av det som de som bor på vestkanten, skal få for den samme forbrytelsen. Det er ingen logikk i det, men det er klassejustis i det. Det sømmer seg sikkert for et rikmannsparti som Fremskrittspartiet, men det er ingen løsning i det for disse

områdene. Hvordan hjelper det oss som bor der det er ungdomsgjenger med 14-åringer som truer folk med kniv på T-banen?

Jeg vil ha et tilstedeværende politi som har nok ressurser og mulighet til å prioritere disse områdene, og som kjenner de folkene som bor der. Det hadde vi tidligere, det har vi ikke nå, og det er faktisk et statlig ansvar. Skal vi bedre disse ungdommenes oppvekstvilkår og framtidsutsikter, må vi starte i barnehagen, vi må ha nok lærere på skolen, vi må bygge opp fritidstilbud som disse ungdommene faktisk har råd til, og sørge for at de får jobb. Derfor har vi fremmet en lang rekke forslag i dag. Jeg hører her mye motstand mot disse forslagene, men få konkrete løsninger som prioriterer disse områdene og liten vilje til å ta ansvar her i Stortinget for Groruddalen og Oslo sør.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [14:21:29]: Det er tre ting jeg har lyst til å kommentere.

Til representanten Carl I. Hagen: Det er altså Fremskrittspartiet som har ansvar for politiet i dette landet, og også i denne byen. Og det er ikke nok politi i gatene, det er ikke nok ressurser, det er ikke nok folk, det er ikke nok tid. Så ansvaret ligger der – hos regjeringen, ikke hos byrådet.

Når det gjelder integreringsutfordringene, er nøkkelen å få flere folk i arbeid. Dette er ikke et felt regjeringen har levert særlig godt på. Vi venter nå, på andre året, på en revidering av introduksjonsprogrammet, som vi bare hører prat om, men ikke ser noe konkret til. Nå har regjeringen sittet i seks år, og vi hører stadig prat om hva vi gjorde i den rød-grønne regjeringen, men ikke om hva regjeringen selv har gjort på de seks årene.

Så til hvem som har fornyet og forsterket den nye Groruddalssatsingen. Bare for å fortelle litt om bakgrunnen: Vi hadde en Groruddalssatsing fra 2007 til 2016. Det ble inngått en avtale hvor regjeringen skulle bidra med 50 mill. kr og byrådet med 50 mill. kr. Det tok ikke lang tid før den rød-grønne regjeringen skjønnte at dette er et fryktelig viktig arbeid, og at de ville bidra med mer penger. Så for hvert år som gikk i den satsingen, bevilget den rød-grønne regjeringen mer og mer og mer, og det siste året, i 2013, tror jeg beløpet var over 130 mill. kr fra regjeringens side. Det var fortsatt 50 mill. kr fra høyrebyrådet. Så snudde det, og det rød-grønne byrådet bevilget mer og mer fra sin side og sine budsjetter. Regjeringen – høyre regjeringen – bevilget mindre og mindre.

Nå har vi fått en ny satsing – det er helt riktig. Men hvem har vært motoren i det arbeidet? Det er ikke Høyre i regjering.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [14:23:41]: Jeg har bare noen kommentarer.

Både Kaski og Andersen snakker om dette med adresse. Noen ganger – eller kanskje hver gang – er det lurt å sette seg inn i saker før man begynner å kommentere dem offentlig. Det er ikke ens egen adresse som bestemmer hvilken straff en skal få. Også millionæren fra Holmenkollen vil måtte få dobbelt straff hvis lovbruddet skjer i et område som er definert på forhånd. Det er det forslaget går ut på.

Så tenkte jeg bare veldig kort å si til Lauvås: Fremskrittspartiet styrer landet gjennom å være i regjering. Vi styrer ikke landet ved å stemme for opposisjonens løse forslag som langt på vei er ting som er under arbeid, eller er gjennomført.

Til Karin Andersen og det om gjengkriminalitet: Der er jeg helt enig med Carl I. Hagen – det er altså på rød-grønn vakt i Oslo at gjengkriminaliteten nå har blusset opp igjen.

Mari Holm Lønseth (H) [14:25:08]: Det er bekymringsfullt at ungdomskriminaliteten øker. Oslo er spesielt rammet, men også andre byer og lokalsamfunn opplever at det er flere unge som blir kriminelle. Gjennomsnittsalderen på gjengmedlemmene går ned, og kriminaliteten blir mer alvorlig.

Årsaken er nok sammensatt. Det handler om frafall i videregående skole, manglende tilhørighet til lokalsamfunn, og det handler om mobbing eller for dårlig integrering. Vi trenger helt klart ulike løsninger. Kampen mot gjeng- og ungdomskriminalitet må først og fremst kjempes gjennom forebyggende arbeid som skjer rundt omkring i norske kommuner, da også Oslo, hver eneste dag.

En god skole med meningsfylte fritidsaktiviteter og en god integreringspolitikk som setter innvandrere i stand til å forsørge seg selv, er noe av det viktigste vi kan gjøre. Det er det et kommunalt ansvar å sikre, men det er klart at byene våre har noen helt særskilte utfordringer, og at staten også er nødt til å være med for å ta noe av ansvaret her. Det gjør vi bl.a. gjennom områdesatsingene, og det arbeidet går veldig bra – det går også bra bl.a. ved at vi har sikret økte overføringer til kommunene; Oslo kommune har gode budsjetter, de har god anledning til å prioritere forebyggende tiltak innenfor egen ramme. Og vi gjør det også bl.a. gjennom tiltak som bemaningsnorm i barnehagene, som det også tidligere er blitt tatt fram her at man ikke velger å innfri i det rød-grønne byrådet i Oslo.

Vi trenger også et synlig politi, og jeg mener at samarbeidet mellom politiet og kommunene er nødt til å bli bedre. Denne regjeringen har styrket politiet generelt. For det området som vi diskuterer her i dag spesielt, har vi styrket politiet med 70 mill. kr bare i 2018 og i 2019. Oslo har nå 80 forebyggere som jobber hver eneste dag

med å forebygge kriminalitet på østkanten. Til sammenligning har Malmö i Sverige 20 forebyggere. Oslo politidistrikt har mens Høyre har sittet i regjering, fått nesten 1 mrd. kr mer. Det er bra, men vi vil selvfølgelig også fortsette å styrke politiet mer. Vi skal ha to polititjenestemenn per tusen innbyggere, og det målet er vi i rute til å nå.

Jeg vil avslutningsvis også kommentere forslaget om inndragningsinstituttet. Jeg er helt enig i at flotte biler og dyre gjenstander gjør noen av gjenglederne til forbilder for andre. Klarer man å ta dette fra dem, tar man også fra dem noe av statusen. Derfor er jeg også glad for at regjeringen vil legge til rette for en styrking av inndragningsinstituttet. Professor Jon Petter Rui leverte i august 2015 en betenkning om sivilrettslig inndragning. Den betenkningen har vært på høring, og jeg ser fram til at regjeringen følger opp det arbeidet.

Olemic Thommessen (H) [14:28:25]: Representanten Kaski trodde ikke at språkkunnskapene var løsningsen på så mye, og det var egentlig det som fikk meg til å ta ordet. Denne debatten handler vel dypst sett om hvordan vi bekjemper fattigdom, det er der dette egentlig ligger. Det handler om hvordan en bydel som har fattigdomsproblemer, skal kunne løfte seg ut av alt hva det handler om. De aller, aller viktigste virkemidler for det er utdanning, og det er jobb. Det er jobben som gir deg muligheten til å fylle en rolle i et samfunn, være en samfunnsdeltaker, styrke den selvrespekten du skal ha, ved å skaffe deg en inntekt som bringer deg ut av fattigdom. I det bildet er språkopplæring og språkkunnskap nøkkelen, og det synes jeg kanskje er litt påfallende at vi ikke har snakket mer om i denne debatten.

Integreringsstrategien som regjeringen la frem før jul, har åpenbart stor betydning for byområder med stor innvandrerbefolkning, og det gjelder denne. Da er jeg helt enig med Carl I. Hagen, man må begynne tidlig, og det er også en kurs som integreringsstrategien staker ut: økt kjernetid i barnehage, styrket innsats for å få foreldrene til å sende barna dit, styrke kvaliteten i barnehagetilbudet der språklig mangfold er et sentralt tema, styrket språkopplæring i barnehagene, obligatorisk test av språkkunnskaper, nye faste ordninger for redusert foreldrebetaling i SFO – for å nevne det som dreier seg om de laveste årskullene. Videre kunne jeg ha fortsatt med tiltak som dreier seg om grunnskole og om videregående skole, kort sagt hele den veien som kan lede folk til et bedre liv.

Dette knytter seg til punkt 9 i det representantforslaget vi diskuterer. Der bes det om en utdanningsmilliard. Det høres nesten ut som en klisjé – en milliard her, en milliard der. La oss begynne med det å jobbe resultatrettet. Det viktigste er ikke hvor mye penger vi tar inn i et

system. Det viktige er hvilke resultater vi oppnår. Det er nettopp det som er det nye grepet regjeringen legger frem i integreringsstrategien. Det er krav til resultater og at vi ikke skal gi opp noen i det å skaffe seg språkkunnskap. Mer utdanning virker. Statistikken forteller oss at det virker. Det bør være til inspirasjon for oss alle at mange klarer å komme seg ut av fattigdomsfellen. Da er det resultatene som teller.

Heidi Greni (Sp) [14:31:48]: Det var representanten Mathilde Tybring-Gjedde som fikk meg til å ta ordet, for det ble sagt at barnehagenorm og lærernorm var tiltak som nå skulle løse en del av disse utfordringene. Problemet er at det tvert imot forsterker mange av utfordringene. I Trondheim har vi den situasjonen at kommunen har vært flink til å satse på de områdene der det har vært behov for å satse, hatt økt pedagogtethet, satset lærerkreftene på de skolene som har hatt størst behov for det. På grunn av at lærernormen nå går på skolenivå, er de nødt til å omprioritere – flytte lærere fra områder med områdeutfordringer til skoler som trenger det mindre. Områdesatsingen deres blir altså svekket.

Samme situasjon har man i Oslo. På f.eks. Stovner skole var tilbakemeldingene at avskilting av lærere, altså kravet om etter- og videreutdanning, var en kjempeutfordring fordi de har en stor andel ufaglærte. De greide ikke å holde på faglærerne fordi de var ute i etterutdanning – pålagt etterutdanning – og det var ufaglærte som måtte undervise på skolen. Det er ikke bra over tid.

Representanten Kjønås Kjos sa noe sånt som at gjengkriminaliteten skjedde på rød-grønn vakt. Nei, politiet er ikke et kommunalt ansvar. Nei, politiet er ikke et fylkeskommunalt ansvar. Politiet er et statlig ansvar. Det er justisministerens ansvar. Det er justisministeren fra Fremskrittspartiet sitt ansvar. Selv om vi har hatt skiftende justisministere rimelig ofte, har det hele tiden vært en justisminister fra Fremskrittspartiet, og det er regjeringen og Justisdepartementet som har ansvar for politiet. Jeg er veldig overrasket over at Fremskrittspartiet nå stemmer imot de tre forslagene som vi fremmer, som går på å intensivere identifiseringen av pengestrømmene, på å vurdere et sterkere behov for lovhjerner til å gjøre beslag i store verdier, og at vi ber regjeringen sikre at politiet i større grad følger opp saker om trusler og forsøk på utpressing som de kriminelle miljøene er involvert i. Jeg er veldig overrasket over at Fremskrittspartiet stemmer imot det.

Da vi var på fylkestur i Oslo, fikk vi også tilbakemelding om at politiets tilstedeværelse var svekket etter nærpolitireformen. I disse utsatte områdene, til og med i Oslo, var politiets tilstedeværelse svekket etter nærpolitireformen. At den var svekket i distriktene, kom ikke

som noen overraskelse på meg, men at det også skulle bli en svekkelse her i Oslo, viser at denne reformen ikke har vært til det gode for noen kommuner i landet.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [14:35:05]: Representanten Thommessen sier at dette i bunn og grunn handler om å bekjempe fattigdom. Ja, det gjør det. Regjeringen gjør altså det motsatte, øker forskjellene og gjør det vanskeligere for de mest vanskeligstilte. Men det handler også om en annen veldig viktig ting. Det er å få slutt på den ødeleggende beskjeden mange får, og som de også har fått i dag fra en representant fra Fremskrittspartiet – at de egentlig ikke skulle vært her, og at de er uønsket her i landet. Det er en beskjed man gir til noen innbyggere, og det ødelegger all tillit og alt det arbeidet som vi ønsker å fremme med dette forslaget. Vi ønsker å fremme mulighetene til å drive godt sosialt forebyggende arbeid og forsterke det på alle områder, også på språkopplæring – og da på ordentlig og ikke bare med strategier. Vi vil også at politiet skal bruke virkemidler når denne kriminaliteten oppstår, og plukke vekk gullklokker og fine biler. Vi vet at det virker, men regjeringen vil ikke gjøre det.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:36:19]: Språk er viktig. Det er derfor vi foreslår en språkmilliard, som regjeringenspartiene stemmer imot. Regjeringen har også kuttet i språkundervisningen, i norskundervisningen. Men språk er ikke alt. Hvis man spør 15-åringen i Groruddalen, som er født og oppvokst her, som snakker godt norsk, om det er språket som gjør at det er økning i ungdomskriminaliteten, vil jeg tro man får latter til svar. Man er nødt til å ha en dialog med de ungdommene som møter et politi de ikke kjenner, og som ikke har ressurser til å følge dem opp og drive med forebygging. Man er nødt til å satse på både barnehage og skole, og man må gi dem et tilbud. Man må gi dem et tilbud på fritiden, og man må gi dem jobb og muligheten til å komme seg ut av de fattigdomsutfordringene som er en helt reell situasjon i Groruddalen og Oslo sør, og som vi opplever at regjeringen ikke tar på alvor.

Himanshu Gulati (FrP) [14:37:28]: Styrket språkopplæring, fokus på barnehage tilgang for familier i en

vanskelig økonomisk situasjon og mulighet for alle til å delta i fritidsaktivitet er gode eksempler på ting som gir økt inkludering og deltakelse i samfunnet.

I mitt forrige innlegg nevnte jeg også et forslag som Fremskrittspartiet tilfeldigvis lanserte i går i forbindelse med et utvalg vi har hatt, om dobbelt straff for personer tilknyttet gjenger og personer som utfører kriminelle handlinger i utsatte områder, noe som har fungert godt i Danmark. Man må gjerne være uenig i det, jeg er sikker på at også noen av våre regjeringspartnere kanskje er uenig i det forslaget. Det må man gjerne være, men jeg reagerer på at SV prøver å vinkle dette som om det handler om å gi folk som bor i visse bydeler, dobbelt straff. Dette handler om å gi dem som begår kriminalitet i områder som allerede har vært altfor mye utsatt for den typen ting, dobbelt straff. Dette handler om å gi kriminelle dobbelt straff, ikke innbyggerne i disse områdene. Dette handler om å beskytte disse innbyggerne for å hindre at disse områdene blir enda mer utsatt for den typen ting som vi ikke liker.

I tillegg til å legge til rette for god inkludering og gode tilbud i områder med utfordringer er det viktig å være streng overfor dem som gjør disse områdene enda mindre hyggelige. Det mener jeg vi har ansvar for – i tillegg til å legge til rette med andre typer tiltak.

Jeg vil også snakke litt om innvandring og integrering. Det virker for meg som at noen av representantene fra SV ønsker å lukke sine øyne for at den massive innvandringen vi har hatt i Oslo, og utfordringene vi har hatt med integrering som følge av høy innvandrerandel i enkelte bydeler, ikke henger sammen med utfordringene vi ser i disse bydelene.

Høy innvandring og dårlig integrering i områder på grunn av høy innvandrerandel er et problem vi ser ikke bare i Oslo. Det er en utfordring som de fleste store europeiske byer har sett. Det er en utfordring vi ønsker å løse sammen med tiltak, selv om vi ofte har ulike innfallsvinkler. Men hvis man lukker øynene for sammenhengen mellom de utfordringene vi ser, og den innvandringen og vanskelige integreringen vi har hatt en del steder, tror jeg det blir enda vanskeligere å løse dette problemet.

Carl I. Hagen (FrP) [14:40:18]: Både Arbeiderpartiet og SV hevder at fordi vi stemmer imot forslagene nr. 3, 4 og 5, er vi uenig i innholdet. Men vi stemmer imot fordi det ikke er nødvendig å vedta ting som allerede er under arbeid fra regjeringens side. Det ser ut til at Arbeiderpartiet og SV ikke har lest brevet fra statsråd Monica Mæland i september i fjor – et meget fyldig brev som er trykt som vedlegg til innstillingen. Alt det man stort sett ber om, har regjeringen under arbeid. Et anmodningsvedtak om å gjøre noe man allerede er i gang med å gjøre, spiller jo ingen rolle i det hele tatt. Det er et slag i luf-

ten, og vi behøver ikke å stemme for «god jul og godt nytt år» hele tiden, når det er helt unødvendig og overhodet ikke får noen praktiske virkninger, fordi regjeringen er i full gang med arbeidet.

Så til politiet i Oslo: Det er denne regjeringen som virkelig har fått styrket politiet med nye stillinger over hele landet, særlig i Oslo. Det er gjengitt i det samme brevet hvilket arbeid som gjøres for de såkalte utsatte områdene, som er tettest befolket med innvandrere og innvandrerungdom.

Når man fortsatt opplever at barn som fødes i Oslo, ikke kan norsk når de begynner på skolen, burde man snart skjønne at vi må sette inn innsatsen mye tidligere. Kan man ikke norsk når man begynner på skolen, kommer man til å bli satt utenfor. Da får man utenforskapet, og da er gjengene attraktive. Man må være i en felles enhet allerede når man begynner på skolen, og da er det én ting som må være felles, og det er at alle barn snakker norsk, slik at de kan kommunisere med hverandre.

Vi fikk vedtak i Oslo bystyre om å kartlegge alle treåringer for å finne ut hvilke treåringer i hvilke familier som ikke helt naturlig kan norsk når de begynner på skolen, for å sette inn virkemidlene fra treårsalderen – språkopplæring, kurs, sørge for at de går i barnehage hvor det snakkes norsk. Det skulle vi gjøre fra treårsalderen. Vi må jo vite hvem det er, og hvilke familier det er. Dette stoppet øyeblikkelig det rød-grønne byrådet under Raymond Johansen. Nå sitter man der passivt og er forbauset når barn født i Oslo begynner på skolen uten å kunne norsk. Da er man forbauset. De har seg selv å takke for det.

Det er derfor vi må ha en helt annen integreringspolitikk, og hvis man ikke tilhører fellesskapet med norsk som felles språk fra skoledag én, faller man fort utenfor og blir fisket opp av gjenger, og vi får det vi nå har i utsatte områder i Oslo, som er et resultat av 40 års naivitet hos de andre partiene i denne sal.

Masud Gharahkhani (A) [14:43:14]: Jeg tror representanten Hagen har glemt at det er hans parti som faktisk har ansvaret for hvordan bosettingspolitikken i denne byen har vært – det tror jeg han har glemt. Det sier også noe om hvordan denne fordelingen blir i byen. Jeg tror også at representanten Hagen har glemt følgende: Det er hans regjering som har foreslått og styrket kontantstøtten – som både er integreringsfiendtlig og likestillingsfiendtlig – og som sier til innvandrerkvinner at man skal gi dem av skattebetalernes penger for å være hjemme og ikke delta i arbeidslivet, og for ikke å sende ungene i barnehagen slik at de kan lære seg norsk til skolestart. Så det er resultatet av deres politikk vi ser.

Hva er egentlig områdesatsing? Områdesatsing handler om to ting. Det ene er at vi må gjøre noe med de store levekårsforskjellene, slik at fattigdom ikke går i arv.

Det betyr igjen at vi små satse på ungene, sørge for at ungene får den beste starten gjennom en god skole som gjør at de har mulighet til å gjennomføre utdanningen og komme seg inn i arbeidsliv – altså at fattigdommen ikke går i arv. Det andre er å sørge for at arbeidslinjen komme på plass, for den største fattigdomsfellen er nettopp at folk blir vedvarende utenfor arbeidslivet. Da må vi fjerne kontantstøtten, noe Arbeiderpartiet her foreslår at Oslo skal ha muligheten til, og som Fremskrittspartiet ikke støtter opp om.

Så snakker man om å bekjempe kriminalitet. Min byrådsleder i denne byen sa at vi må knuse disse gjengene. Hva gjorde justisministere fra Fremskrittspartiet? De sendte en gjeng på busstur for å se på hvordan det var, i stedet for å stille opp med penger. Det er realiteten. Og hva gjør Fremskrittspartiet? Jo, før påske stemte de ned forslag som ville bidratt til å bekjempe kriminalitet og disse gjengene – og så foreslår de det samme etter påske. Dette er useriøst. Integreringspolitikken og det å bekjempe kriminalitet handler om å følge opp med handling. Det gjør Arbeiderpartiet. Fremskrittspartiet og dagens regjering handler om tom retorikk.

Presidenten: Carl I. Hagen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Carl I. Hagen (FrP) [14:45:53]: Representanten Gharahkhani minner meg nå om en historie vi hørte om Einar Gerhardsen, som av og til skulle holde taler og hadde manus, og der sto det: Svak argumentasjon: Hev stemmen! Det var det representanten prøvde seg på nå – heve stemmen med dårlig argumentasjon.

Vår bosettingspolitikk? Vi har ikke ført noen bosettingspolitikk. Vi har fremmet forslag i bystyret og fått det nedstemt av Arbeiderpartiet – vi har også gjort det her i Stortinget – om at de som lever av offentlige ytelser, skal bo der det offentlige bestemmer. Vi har opplevd en stor strøm av sekundærflyktninger, folk som er utplassert i andre kommuner rundt omkring i landet, som flytter til Oslo. De skulle vært sendt tilbake. De må bo der de får økonomiske bidrag til livsopphold. Og så skulle vi sagt: Dere har plikt til å delta i norskopplæring slik at dere fortest mulig kan snakke norsk hjemme. Det har Arbeiderpartiet alltid hengt meg ut for å si. Jeg skal ikke repetere de uttrykkene som har vært brukt, det er langt verre enn det som i dag kalles hatefulle ytringer.

Presidenten: Heidi Greni har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [14:47:18]: Jeg har et spørsmål til Fremskrittspartiet. Når det nå er for mange fremmeds-

pråklige i Oslo, det kommer for mange sekundærbosettinger til Oslo, hvorfor har Fremskrittspartiet da bestemt at det ikke skal bosettes flyktninger i de minste kommunene i Norge, som ønsker å bosette flyktninger, som har en vellykket integrering, og som ikke har den problematikken med gettoisering, mens man skal fortsette å bosette flyktninger i Oslo kommune? Det er en utfordring som jeg har tatt opp før, og som jeg ikke skjønner logikken i.

Jeg må også kommentere kontantstøtten, for jeg merker meg at det ble argumentert mot kontantstøtten fordi man ønsker å få innvandrerkvinner ut i arbeid. Ikke alle er enig i at det er viktig. Å fjerne kontantstøtten vil ikke fjerne noen av de hindringene som mange av disse kvinnene opplever når det gjelder å få seg arbeid. Det dreier seg om språk, det dreier seg om utdanning, det dreier seg om manglende kvalifikasjoner. Vi må starte der og ikke fjerne økonomiske ordninger som bare vil gi flere fattige barn i Norge. En slik ordning vil ikke Senterpartiet være med på.

Presidenten: Mari Holm Lønseth har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mari Holm Lønseth (H) [14:48:36]: Jeg tror kanskje representanten Masud Gharakhani har glemt hvem som styrer i Oslo. Det er ikke så veldig lenge siden kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner sørget for at vi fikk nye retningslinjer for hvordan man skulle bosette flyktninger i dette landet. En av de tingene man tok inn der, var at man ikke skulle bosette flyktninger i områder med høyere enn 30 pst. innvandrerandel. Det velger Arbeiderpartiet i Oslo å se helt bort fra. Når man hører opposisjonen kritisere bosettingspolitikken, er det som om man kritiserer det på autopilot. Med Høyre i regjering har vi sikret at størrelsen på kommunen ikke lenger har noe å si, men heller hvor gode resultater de har. Det velger altså Arbeiderpartiet i Oslo å se bort fra. De velger heller å bosette flyktninger i områder med 50 pst. innvandrerandel.

Sverre Myrli (A) [14:49:35]: Jeg skal overhodet ikke blande meg inn i den pågående debatten, men når Carl I. Hagen åpenbart ikke kan historien godt nok og tillegger landsfader Einar Gerhardsen det berømte sitatet «Svakt argument: Hev stemmen!», må det være på sin plass å si at det er feil. Det var ikke Einar Gerhardsen som sa de bevingede ord, det var – jeg tror jeg vil si – den legendariske mangeårige stortingsrepresentant fra Møre og Romsdal, som var en eminent taler, Olav Oksvik, som kom med de ordene. Rett skal være rett, når Hagen feilinformerer Stortinget.

Presidenten: Rett skal vera rett!

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [14:50:27]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen om å utrede nye oppgaver til Posten for å opprettholde hyppig ombæring og gi nye tjenestetilbud til mange i distriktene (Innst. 233 S (2018–2019), jf. Dokument 8:69 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ynske frå komiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det vert gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [14:51:32] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for godt samarbeid i denne saken.

Denne saken handler om et representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen fra SV. I saken fremmes det et forslag om å sette ned et offentlig utvalg som skal se på mulighetene for å gi Posten Norge AS andre oppgaver enn tradisjonell postombæring, for å sikre de framtidige inntektene til Posten.

Bakgrunnen for forslaget fra SV er at Stortinget har ventet på forslag til ny postlov fra regjeringen en tid. Det har vært forventet at dette forslaget kom til å innebære en nedgang i antall omdelingsdager fra fem dager i uken til to og en halv dag i uken.

Det framsettes også forslag til vedtak om å utsette en reduksjon i antallet ombæringsdager til den foreslåtte utredningen foreligger, slik at en eventuell inntektsøkning for Posten kunne bidra til flere ombæringsdager enn de to og en halv dagene som man forventet at regjeringen skulle foreslå.

Et flertall i komiteen støtter ikke forslaget i saken, og jeg går ut fra at de respektive partiene snakker for sine forslag og synspunkter senere. Jeg vil likevel knytte noen kommentarer til forslaget.

Den 10. april mottok Stortinget en proposisjon fra regjeringen om endringer i postloven. Her foreslår regjeringen som forventet at antallet ombæringsdager reduseres fra fem dager i uken til to og en halv dag i uken. Dette innebærer at det blir levering av post annenhver dag i en to ukers syklus.

Komiteen gjennomførte en høring i forbindelse med behandlingen av representantforslaget hvor alle relevante og berørte aktører ble invitert inn for å si sin mening om forslaget. Posten selv, som selskap, advarte i høringen mot å vedta forslaget fra SV, da dette ville skape en enorm usikkerhet for de ansatte i selskapet. Arbeidet med en ny postlov har allerede tatt lang tid, og det haster for selskapets forutsigbarhet å få landet saken. Selskapet pekte i den forbindelse på at vi allerede om kort tid vil være nede på et antall på tre brev per husstand i uken.

Det sier seg selv at det ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt eller i skattebetalernes interesse at det kjøres tomme postbiler. Samfunnet er i endring. Da må lovverket og tjenestetilbudet til landets innbyggere stå i stil til det faktiske behovet.

Den nye digitale hverdagen skaper både muligheter og utfordringer. Det er ikke nødvendigvis brev som er det viktigste for folk når man snakker om at posten skal fram. I den forbindelse kan det være greit å minne om at det fortsatt vil være daglig innlevering til Post i butikk og utlevering ved postboksanlegg.

Nye tjenester utført av Posten, som ligger til grunn i forslaget, bør vi overlate til Posten selv å vurdere. Posten står allerede i dag fritt til å utføre andre tjenester, og derfor har de i samarbeid med Telenor og Bodø kommune et pågående prøveprosjekt hvor de tilbyr nye tjenester til eldre i deler av kommunen.

Post er viktig for folk, men det er faktisk nødvendig at tilbudet står i stil med etterspørselen for at det skal kunne være liv laga å levere post. Ingen er tjent med tomme postbiler, ikke Posten Norge, ikke landets økonomi – og heller ikke klimaet er tjent med dette. Det forundrer meg at SV ikke har nevnt det med ett ord i saken.

Jonny Finstad (H) [14:55:05]: Posten har hatt en utrolig viktig funksjon i nasjonen Norge i århundrer. De har en stolt historie. Posten bandt på mange måter landet sammen. Apostlenes hester ble brukt, vanlige hester ble brukt, båt, fly og bil ble brukt – og nå brukes det internett.

Det er en stund siden vi hørte posthornet, og det er også borte fra Postens logo. Allikevel, de dramatiske endringene i Posten som vi nå ser, har vi aldri sett før. Det er, som på mange andre områder, den teknologiske utviklingen som skyter fart. Vi har ikke behov for å sende brev i samme omfang som før, og vi har ikke det samme behovet for å motta vinduskonvolutter. Det er klart at dette gir en stor inntektsnedgang for Posten, som må tilpasse seg, slik som mange andre store statlige bedrifter har måttet gjøre tidligere.

Forslaget fra SV går på nye oppgaver til Posten. Ja, det kan finnes mange muligheter, og den forretnings-

messige virksomheten står de også fritt til å utvikle i dag. Og så er det noe med statens eierstyring: Hva slags prinsipper har vi for hva vi som storting skal pålegge Posten å drive med av nye ting? Det er vel kanskje styret som må få lov til å bestemme det, og ikke Stortinget.

Likevel er det et prisverdig initiativ fra Nævra og SV. Det finnes muligheter også for Posten, slik det bl.a. testes ut nå i Bodø.

Vi får til behandling en ny postlov i Stortinget, og Høyre vil egentlig avvente den store debatten om Posten til den saken skal behandles i salen.

Bengt Fasteraune (Sp) [14:57:36]: Å sikre at alle innbyggerne i Norge får tilgang til grunnleggende posttjenester gjennom den leveringsplikten som er, som er en avgjørende del av postloven – forslag til ny postlov har også blitt fremmet for Stortinget i disse dager og skal behandles etter hvert – er helt avgjørende for distriktene. En samlet komité påpeker nødvendigheten av å ha like gode posttjenester i distriktene som i sentrale strøk. Det springende punkt, og den politiske uenigheten, kommer tydelig fram når spørsmålet om hvordan dette skal gjøres, blir debattert. Posten Norge AS ble etablert i 2002, og statens eierskap er tydelig grunnlagt i behovet for å sikre at det finnes en landsdekkende leverandør av posttjenester.

Senterpartiet vil ta hele landet i bruk. Vi ønsker at folk i hele landet skal ha lik tilgang til offentlige tjenester. Det betyr bl.a. likeverdige posttjenester. Senterpartiet er bekymret for at folk i store deler av landet opplever at tjenestene blir dårligere. Vi kan nevne politi som sentraliseres, med den konsekvens at utrykningen øker og politiet blir mindre tilgjengelig for folk. Trafikkstasjoner er foreslått nedlagt, og dermed får mange lengre reisevei bl.a. når de skal ta førerkort. I disse dager ser vi også en endring i universitets- og høgskolesektoren med nedleggelse av campuser, som gjør at tilbudet til dem som vil ta utdanning i distriktene, blir dårligere.

Alt dette skjer ikke av seg selv. Det handler om politisk vilje, og i generasjoner har det vært et uttalt mål at vi skal bygge landet. Det betyr god infrastruktur i hele landet. Det har vært politisk vilje til å bruke ressurser på at vi skal ha denne infrastrukturen, tjenester nær folk. Det har også vært en forutsetning for at vi i dag er så heldige å ha et spredt bosettingsmønster i dette landet, som heller ikke er en selvfølgelighet.

Regjeringen ønsker å redusere antallet ombæringer for Posten til to og en halv dag i snitt i uka fra 2020 og på sikt kun én dag i uka. En slik omlegging vil ha dramatiske konsekvenser, og Posten er en viktig nasjonal infrastruktur. Å opprettholde det nasjonale distribusjonsnettverket er i seg selv en viktig samfunnsoppgave Posten bør ivareta. Kutt i ombæringsdager vil også innebære at en

rekke medisiner, medisinske prøver, veterinærmedisinske prøver og tannteknikerforsendelser som man er avhengig av å sende ut på kort varsel, må distribueres på andre måter. Man tvinger folk til å velge dårligere løsninger.

Det vil også ramme lokalt næringsliv, som er avhengig av å sende og motta post hyppig. Ikke minst vil et slikt kutt ramme muligheten til å lese papiraviser ute i distriktene. I dag leser nesten halvparten av alle nordmenn en papiravis hver dag, og det er mulig fordi Posten leverer 173 000 aviser på hverdager i området.

Selv om nær sagt alle aviser tilbyr digitale versjoner av sine produkter, er inntjeningen til avisene avhengig av papirdistribusjon. Det er avgjørende å finne en løsning som ivaretar avisenes behov for ombæring seks dager i uka.

Senterpartiet mener at Postens hovedoppgave er å sikre at folk over hele landet skal få tilgang til gode og framtidsrettede posttjenester. Et godt og likeverdig tilbud av posttjenester til befolkning, næringsliv og myndigheter er en forutsetning for vekst og verdiskaping. Nå ser vi dessverre gjentatte eksempler på at postleveransene til folk i distriktene blir dårligere. Vi har eksempler på at folk må belage seg på å reise opptil 12 mil for å komme til postkassen, som en konsekvens av at Posten flytter postkassen lenger vekk fra der folk bor. Vi ser også at Posten flere steder ser ut til å skyve ansvaret og kostnader for levering over på fylkeskommuner og kommuner. Dette er ansvarsfraskrivelse, og alt dette viser at de geografiske forskjellene i posttjenestene er for store.

Vi vet at postmengden har falt med 65 pst. siden år 2000. Prognosene framover tilsier en ny nedgang. Det betyr ikke at postleveransene er mindre viktige for dem som fortsatt benytter seg av dem. Når kostnadene for å opprettholde dagens tjenester øker, blir det et spørsmål om prioritering. Er vi villige til å betale for like tjenester over hele landet?

Det sies mye om digitale løsninger. Alt dette skal gjøre postleveransene overflødige. Samtidig ser vi at dagens flertall ikke har politisk vilje til å sikre et tydelig og ordentlig bredbånd i hele landet. Senterpartiet er positiv til en utredning av nye oppgaver og mener at den kan synliggjøre muligheter for bedre tjenestetilbud til mange.

Jeg tar da opp Senterpartiet og SVs forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bengt Fasteraune har teke opp det forslaget han refererte til.

Arne Nævra (SV) [15:02:55]: Jeg har lyst til å dra opp de litt større linjene i denne debatten. Jeg betrakter faktisk denne debatten som en verdidebatt. Hvorfor det?

Hva slags samfunn er det vi ønsker oss? Hva er det vi skal bruke velstanden vår til, kjøpekraften vår til, inntektene våre, til denne rike staten, alle våre fond. Hva skal vi bruke alt dette til?

Vi kan stille oss noen spørsmål: Skal vi bruke det på velferd? Ja, det tror jeg nok de fleste ville si er fint, men for hvem og til hva er neste spørsmål. Ta oss av de gamle, kanskje? Ja visst. Skape mindre forskjeller, kanskje, mellom de som ikke helt har fulgt med i denne digitale utviklingen, som ikke er på digitale plattformer, og de som er det? De fleste av oss her i salen er på de plattformene. Kanskje vi ønsker å utviske den forskjellen? Ja. At samfunnet tar seg av viktig infrastruktur og kommunikasjon – ja, det er jo sjølsagt, de fleste vil mene det. Kanskje vi skal opprettholde bosetning og trivsel i bygder og distrikter? Ja, sant nok. De fleste av oss kommer derfra, enten direkte eller som andre eller tredje generasjon. Kanskje skal vi ta vare på dem som er ensomme, dem som ikke får så ofte besøk, som er mye aleine og ikke så lett blir sett, som kanskje har mistet et sikkerhetsnett rundt seg? Ja, det høres fint ut. Kanskje skal vi bruke en del på kultur, er det ikke det som kjennetegner et høyt velstandsnivå? Jo. Er kanskje avisene en viktig del av det? Ja, det kan vi svare ja på. Er ikke en høy velstand og trivsel også kjennetegnet av høy grad av yringsfrihet, som forutsetter god distribusjon av fri presse? Jo, kanskje det.

Uten noen føringer, uten å ha denne saken i bakhodet, tror jeg 90 pst. av landets befolkning ville ha svart ja på disse spørsmålene, og da skjønner jo de aller fleste her i salen hvor jeg vil hen. Posten spiller en så viktig rolle på alle disse feltene – og så ser vi hva som skjer. Vi får dette spøkelset som går over Europa, ja, over hele verden, dette konkurransespøkelset, rasjonaliseringsspøkelset – inntjening, inntjening – og alle funksjoner i samfunnet skal måles i penger og avkastning, det skal ikke være tapsbringende, som det heter. Til og med helse, pasienter, passasjerer og nå postombæring og postbudene skal prises som utgiftsposter eller inntektsposter. Hører jeg et ekko i salen: marked, marked, marked? Jo, det er et ekko her.

Jeg syns ikke det skal være en selvfølge at Posten skal gå rundt økonomisk, eller gå med overskudd. Det bør ikke være en selvfølge – like lite som andre viktige infrastrukturiltak, som helse, skal gjøre det. Men i denne saken har jeg forsøkt å tenke nytt og finne nye innganger som kan berge hyppige ombæring av post til distriktene, så de får sine 170 000 papiraviser. Det er det vi snakker om. Rundt 15 pst. av avisene blir distribuert av Posten.

Dette er i en tid der vanlig brevpost stuper, vi erkjenner det. Det sier jeg til Fremskrittsparti-representanten som nylig var oppe på talerstolen og etterspurte SVs holdning til det faktumet. Selvfølgelig er vi klar over det.

Det er derfor vi kommer med et forslag om å nedsette et bredt sammensatt utvalgt for å se på andre muligheter for Posten. Det er da veldig underlig at ikke flertallet her i salen har lyst til å få kunnskaper om hvordan vi kan bruke Posten – som er der, og som oppsøker alle husstander i landet – på en bedre måte. Vi kan slå flere fluer i en smekk. Vi kan kanskje tilby nye velferdstjenester. Vi kan opprettholde postombæring av aviser for næringslivet lokalt og for dem som trenger det i distriktene. Jeg syns det er underlig at man er så redd for kunnskap.

Jeg kommer tilbake til nærmere fakta i andre innlegg. SV vil stemme subsidiært for Arbeiderpartiets forslag, hvis det fremmes.

Presidenten: Neste talar er Jon Gunnes. – Det ligg eit manus frå før her!

Jon Gunnes (V) [15:08:20]: Jeg legger bort det for mitt eget, president! Det er ikke så langt, men det er i hvert fall viktig det som står der.

Det er slik at endringen av postloven skal vi debattere senere i denne vårsesjonen, og vi har, som saksordføreren sa, ventet en stund på at den skulle bli lagt fram av statsråden. Den har nå kommet, og det er det som blir virkelig spennende. Men det ante meg at denne debatten ble et vorspiel før den debatten, og det har den blitt. Det er derfor jeg ville ta ordet.

Nå diskuterer vi spørsmålet om å utrede tilleggstjenester som Posten skal ta seg av med markedsmessige prinsipper. Det er litt ulikt SV å legge fram et sånt forslag, men det var for å tjene penger til et godt formål, altså å opprettholde postombæringen like mye. Men hva skal man opprettholde? Hva skal man opprettholde når det nesten ikke sendes ut brev mer? Det er et klart signal fra Posten, som er eksperter på dette, om at det går bare enda mer nedover, og det aner oss at det kanskje ikke er mange år til det er postombæring bare én dag i uka. Det tar vi inn over oss. Vi synes ikke det er veldig bra, men sånn er nå situasjonen, og det fine med det, er at vi faktisk får brevene våre med én gang. Om de er sendt ut fra et offentlig kontor, fra en bank eller fra et forsikringselskap, så får vi dem i dag tvert, med betalingsvarsel og sånne ting, gjennom internett.

Så er det slik at det er en del andre tjenester som Posten har tatt på seg. Den ene er reklame – det er nesten sånn at Posten har levd av at det er det viktigste. Jeg sa til et postbud en dag at det er voldsomt til reklame du går og bærer på. Ja, men du må ikke ta fra meg det, for da mister jeg jobben min, sa han. De har faktisk vært de viktigste ombærerne av reklame, de har tatt seg betalt for det, og det er en tjeneste som Posten ofte har vunnet i enkelte områder.

Det er også veldig bra med frimerkeprinsippet. Det er mange næringer som prøver å leve opp til det, altså lik

tjeneste lik kostnad – det er akkurat det samme om du sender noe over gata til naboen, eller om du sender noe flere mil over hele landet. Det er bra at det gjennomføres, og det skal man jo fortsette med.

Men avisombæringen, som mange har vært bekymret for – og det med rette – blir nå opprettholdt. Det blir altså en god avisombæring for de fleste, med to dager, i tillegg til lørdagsombæringen som er ekstra, fordi postloven ble forandret for noen år siden.

Dette er litt å snakke om de tingene som kommer. Jeg skjønner ikke helt at vi skal blande oss inn i styrerommet til Posten når det gjelder hvilke oppgaver de skal ha utover det å levere post for å tjene penger. Det tror jeg faktisk de egner seg bedre til enn oss, slik at det ikke blir noen direktiver verken fra storting eller departementet om hvilke oppgaver de skal ha for å kunne tjene til ombæringen av post.

Sverre Myrli (A) [15:12:39]: Jeg tror vi her – i alle partier, egentlig – er i samme båt, eller samme postbil, eller hva vi skal si. Vi ser disse utfordringene, alle sammen. Brevmengden går ned – jeg tror jeg vil si dramatisk ned; faktisk går det vel mer ned enn det Posten har beregnet. Så noe må gjøres. Paradokset er at hvis vi skal opprettholde dagens distribusjon og brevmengden fortsetter å gå ned, må vi bruke mer penger for hvert år som brevmengden går ned. Alle ser at det er lite bærekraftig i framtida, så noe må gjøres.

Slik sett er forslaget fra SV prisverdig og veldig bra, for det er jo en idé om at Posten kan se på om det er muligheter for inntekter på andre måter, noe som igjen kan være med på å styrke posttilbudet. For vi ønsker jo at det skal være et nasjonalt posttilbud – at folk i by og bygd, alle, har et godt posttilbud.

Forslaget fra SV ble antageligvis fremmet etter at regjeringen hadde lagt ut på høring et forslag om endring av postloven. Så er det konkrete lovforslaget til Stortinget blitt lagt fram etterpå. Men allerede i høringsutkastet gikk det helt klart fram at en så for seg å gå ned på antall omdelingsdager.

Jeg vil si at Arbeiderpartiet – sikkert på lik linje med mange andre – i denne saken har hatt og har tett dialog med både de ansattes største fagforbund, Postkom, og med Posten. Jeg vil presisere at både Postkom og Posten mener at tida for endringer i antall omdelingsdager er inne, og de mener at antall dager bør reduseres for å kunne sikre flest mulig av de ansatte fortsatt hele stillinger. Det er også et moment å ta med seg i denne diskusjonen. Men både Posten og de ansattes organisasjoner har vært veldig opptatt av at omstillingen må foregå ryddig, og at det må være en ordentlig prosess.

De fleste lever bra med at antall dager med post blir redusert, kanskje til annenhver dag – tre dager den ene

uken og to dager den andre, i en syklus, som regjeringen nå har foreslått. Men for å henge bjella på katta: Det er avisdistribusjonen som er den store utfordringen, og som regjeringen riktignok nå har fremmet en delvis løsning på. Men det er verd å presisere at omtrent 75 000 abonnenter i dag får avisene sine levert av Posten. Det er vel noe sånt som i størrelsesorden 85 pst. av avisene som leveres med avisbud, og 15 pst. som leveres med Posten. Det er en vesentlig andel – fem dager i uka med Posten, og så den egne ordningen for lørdagsdistribusjon som har eksistert de siste årene.

Mye av dette vil kunne bedre seg ved at folk har mer tilgang på avisene med digitale løsninger, men det er altså bare 80 pst. av befolkningen som har en bredbåndskapasitet ut fra de målsettingene Stortinget har satt – målet er vel at det skal være 100 Mbit/s. Sammenlignet med andre land er 80 pst. veldig bra, men vi ser for oss at med 80 pst. i Norge er det fire av fem som har det, og en av fem som ikke har det. Så noe av løsningen her er også raskere utbygging av bredbånd. Da vil mange av dem som ikke i dag har tilstrekkelig bredbåndskapasitet, kunne gå over til digitale løsninger.

Vi er enig med SV i at en bør se på om det er mulig å styrke inntektssiden til Posten, og om Posten kan få andre oppgaver, men vi mener at vi ikke kan vente med eventuelle endringer i postloven til et slikt utvalg er ferdig.

Jeg gjentar til slutt at det er viktig at vi tar på alvor den situasjonen Posten er i. Vi må ha god tid til omstilling. Vi støtter også deler av SVs forslag, om å nedsette et utvalg, og så vil vi komme tilbake til mer detaljer i debatten Stortinget skal ha om litt, om endringer i postloven.

Og helt til slutt vil jeg ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Jon Georg Dale [15:17:52]: Til liks med mange av representantane som har hatt ordet i denne debatten, er også eg oppteken av eit godt og likeverdig posttilbod i heile landet. Det er likevel å lure seg sjølv å tru at vi kan halde oppe eit posttilbod som ikkje er etterspurt i nokon del av landet. Det er i realiteten det som fører fram til dette representantforslaget frå Sosialistisk Venstreparti – ganske enkelt fordi det ikkje er slik at staten prøver å ta posttenestene frå nokon, eller at regjeringa gjerne vil verte kvitt posten, men det er sånn at folk har fått e-post. Og den digitale revolusjonen som alle parti på Stortinget heile tida snakkar om er så viktig, den endringa som skjer i samfunnet som gjer at sta-

dig fleire vel digitale plattformer, som gjer at ein får raskare og betre svar, den gjev også nokre utfordringar: ganske enkelt at folk sluttar å sende brev. Det kan ein like eller ikkje like, men det er den situasjonen Posten er i, og som gjer at det er nødvendig å redusere postomdelingsdagane. Det skal vi likevel gjere på ein slik måte at vi både varetek dei behova Posten har for omstilling og behova til dei tilsette i Posten – at Posten lukkast med den omstillingsprosessen, slik at ein sikrar så mange arbeidsplassar som mogleg også i åra som kjem.

Når ein høyrer delar av opposisjonen i dag – spesielt SV og Senterpartiet – minner denne debatten meg veldig om den eg har høyrte om skulestruktur i min eigen heimkommune opp gjennom åra. For det er litt sånn det høyrst ut i dag: Vi vil gjerne ha Posten køyrande rundt, sjølv om det ikkje er brev å køyre ut, på same måten som vi gjerne vil ha grendeskular, sjølv om det ikkje er elevar igjen. Det er sikkert fint i ein politisk debatt, men det passar ikkje i hop med den verda vanlege folk der ute faktisk lever i.

Og det er det det handlar om: Det handlar om å gjere nødvendig omstilling av bedrifter, som gjer at det er større samsvar mellom dei tenestene folk har bruk for, og dei tenestene det offentlege leverer. Det høyrst i innlegget til representanten Nævra ut som at om vi berre brukar pengar på dette – sjølv om dette er eit tilbod færre og færre brukar fordi ein sendar mindre og mindre post – aukar det omdømet til velferdsstaten viss vi berre fortset med det. Men realiteten er at det kjem til å koste milliardar av kroner, som vi i staden kunne ha brukt på velferdstenester som folk treng: betre sjukehus, betre helsetenester, styrking av eldreomsorga og styrking av skulen. Det er det det handlar om.

Eg forstår SVs idealisme: Det hadde jo vore fint om ein postbil som likevel køyrte, f.eks. heime i Dalsfjorden, som er 4,5 mil lang, med hus litt her og der, hadde kunna stoppa og planta om ein plante når ein likevel var på tur, men det er ikkje sikkert det hadde gått så godt med å få fram avisa til det siste huset – viss ein skulle snirkle seg rundt fjorden på det viset. Og det er det dette handlar om.

Eg vil gjerne at Posten ser på andre forretningsmoglegheiter, om dei meiner det er naturleg for dei å gjere det. Det er jo ingen som har hindra dei i det – det ser vi f.eks. av det prosjektet ein har i Bodø, som det også er vist til i innstillinga. Men at Stortinget skal setje ned eit utval som ser på kva slags tenester eit selskap kunne ha levert, utan å ta med selskapet, kva gjev det av meirverdi? Skal ein påleggje selskapet å drive med aktivitet ein sjølv ikkje vil, fordi eit offentleg utval har meint at ein burde kunne gjere det?

Dette er eit forslag som er fint på skrivebordet, men det burde ha vorte verande der.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Nævra (SV) [15:22:12]: Jeg vil spørre statsråden om hva som er bakgrunnen for at han og regjeringa ikke ønsker mer kunnskap. Det kunne medført hyppigere postombæring hvis vi hadde fått nye ideer og nye innspill fra et bredt sammensatt utvalg. Hva er galt med å innhente kunnskap?

Statsråd Jon Georg Dale [15:22:42]: Det er ingenting gale i å innhente kunnskap. Men eg legg til grunn at selskapet, som er i ein krevjande omstillingsprosess, er dei som i størst grad er eigna til å hente kunnskap om kva slags alternative forretningsområde dei eventuelt ser for seg å gå inn i. Det ville ikkje hjelpe med eit offentleg utval når det er styret i selskapet som må gjere dei vurderingane. Det betyr at slike initiativ eventuelt må kome frå selskapet sjølv.

Så vil eg – til avveksling frå det eg normalt gjer – gje litt honnør til det arbeidet som har vore gjort i det offentleg eigde Posten gjennom veldig mange år. Det er ei av dei mest vellykka omstillingane vi har sett i selskap i offentleg sektor, eigd av staten. Det har skjedd på vår vakt, det skjedde då Arbeidarpartiet og SV sat i regjering – ganske enkelt eit selskap eigd av det offentlege, som har klart å omstille seg, ikkje berre når det var marknadssvingingar, men når ein i realiteten opererte i ein marknad der botnen hadde falle ut.

Eg er ikkje redd for kunnskap, men det er styret, som har klart ei viktig omstilling, som eventuelt må leie også det i det vidare arbeidet innanfor Posten.

Arne Nævra (SV) [15:23:50]: Jeg takker for svaret, men jeg registrerer veldig fort at det her er åpenbare politiske skillelinjer i synet på statlig virksomhet. Et statlig selskap som Posten bør kunne få retningslinjer, få rammer, som et storting bestemmer, og styret må selvfølgelig rette seg etter de nye rammene som Stortinget ønsker, eller som statsråden ønsker.

Jeg må si at fordelene med et innspill fra et sånt utvalg ville vært at det kunne åpnet noen nye dører til nye inntektsmuligheter for Posten. Ser ikke statsråden at dette kunne åpnet for en mulighet for postbudene, som allikevel kjører i områdene, sånn at det kunne gitt noe mer inntekter til Posten?

Statsråd Jon Georg Dale [15:24:50]: Utgangspunktet for det statlege eigarskapet av Posten er nedfelt gjennom eigarskapsmeldinga, gjennom dei vedtektene som operasjonaliserer seg der. Posten er eit selskap som driv med post- og logistikkverksemd. Det driv dei med fordi det er det dei kan, fordi det er der dei har meint dei har marknadspotensialet sitt, og fordi dei har klart å omsittle seg i den marknaden.

Eg meiner at viss Posten skal endre seg for å kunne sjå på forretningsområde som grenser til den aktiviteten dei allereie har, er det vurderingar som styret sjølv kan gjere – det er styret som gjennomfører omstillingane i Posten. Viss dei meiner at dei kunne ha drive med aktivitet som ligg heilt på utsida, bør det forankrast gjennom eigarskapsmeldingane, som også gjeld for Posten. Eg meiner det er ein langt betre og ryddigare måte å handtere det på, enn innfallsmetoden, som SV openbert har vorte tilhengar av.

Arne Nævra (SV) [15:25:55]: Da vil jeg vri spørsmålet lite grunn.

Det er åpenbart at det er mange aviser – meningsbærende riksaviser og lokalaviser – som vil slite, med tanke på det bakteppet vi ser: den nye postloven. Den store debatten skal vi ta i neste runde, men ser ikke statsråden de store problemene mange av disse avisene står overfor, når vi vet at det er rundt 15 pst. av disse avisene som i dag blir båret rundt omkring til alle disse husstandene – av Posten?

Statsråd Jon Georg Dale [15:26:36]: Jo, det ser eg, naturlegvis. Det er òg difor eg har justert forslaget etter at det var på høyring. For eksempel har lokalavisene peika på to klare forhold som måtte vere betre enn i det høyringsforslaget som opphavleg låg ute. Det eine var at viss ein skulle få til ei fornuftig avisdistribusjon, viss ein skulle bidra til mediemangfald, måtte ein ha avisutlevering på faste dagar, ikkje på rullerande. Deretter måtte ein ha ein distribusjon der ein kom fram til alle husstandar i eit fast rutemønster.

Det har vi altså lagt fram eit forslag om, når vi har sagt at sjølv om vi skal ned i to og ein halv dag med omdeling, skal det vere tre faste dagar for avisutkøyring: tysdag, torsdag og laurdag kvar veke i ein fast struktur. Det varetok lokalavisene. Vi vil bruke 250 mill. kr i året på det i åra framover – viss dette forslaget går igjennom – for å bidra til mediemangfald og for å gje folk betre tilgang til lokalavisene sine. For openbert har ... (presidenten avbryt).

Presidenten: Taletiden er ute.

Sverre Myrli (A) [15:27:51]: Hvis lovforslaget fra regjeringen, som nå ligger til behandling i Stortinget, er riktig forstått, vil folk få post omdelt tre dager den ene uka, altså mandag, onsdag og fredag, og to dager neste uke, tirsdag og torsdag, hvis jeg har forstått det riktig. Og så vil det også bli etablert en egen ordning for distribusjon av aviser, som – så vidt vi skjønner – er tre faste dager: tirsdag, torsdag og lørdag. Og det er riktig som samferdselsministeren sier, at mange aviser har uttalt at det i alle fall er en mye bedre ordning med tre faste

dager for avisdistribusjon enn at det skal være avviken- de fra uke til uke.

Spørsmålet mitt til samferdselsministeren er: Hva slags dialog har han hatt med avisene om det å gå til distribusjon tre dager i uka, kontra å ha distribusjon av aviser seks dager i uka?

Statsråd Jon Georg Dale [15:28:58]: I utgangspunktet har eg lagt vekt på dei høyringsinnspela som har kome. I tillegg til det har Kulturdepartementet – vi greier å jobbe på tvers av departementa i regjeringa – som også har jobba med ei mediemelding, hatt dialog med mediebedriftene sine organisasjonar, slik at vi har hatt både dei formelle høyringsrundane og dialog med dei.

Det viktige for meg i dette var å vareta lokalavisene, som bidreg til mediemangfaldet. Det meiner vi at vi har funne ei løysing på, som foreinar det behovet vi har for å levere gode tenester til befolkninga på lokalaviser og å fortsetje den nødvendige omstillinga som no skjer i Posten, og som eg er glad for at også representanten Myrli gav uttrykk for forståing for frå Stortingets talarstol. Det gjer at vi klarar å både omstille Posten og levere gode avistenester til folk over heile landet. Og eg vil berre leggje til at det var det viktigaste for meg. Det var trass alt mediebedrifter som meinte det var godt nok med 90 pst. distribusjon.

Sverre Myrli (A) [15:30:06]: For å konkretisere enda mer: I dag distribuerer Posten 15 pst. av avisene, 85 pst. distribuerer avisene selv gjennom ulike typer budordninger, og så er det en egen ordning for distribusjon av aviser på lørdag. Den ordningen som er for aviser på lørdag, blir da også på tirsdag og torsdag. Spørsmålet mitt var: Er det vurdert at den ordningen da også skulle være mandag, onsdag og fredag, altså at vi hadde hatt en egen ordning for avisdistribusjon seks dager i uka?

Statsråd Jon Georg Dale [15:30:42]: Ja, det hadde vore praktisk mogleg å gjere, viss ein ville det. Det var ingen av avisene, heller, som føreslo det i høyringsrundane. Mediebedriftenes Landsforening, f.eks., som presenterer ein del større regionaviser, føreslo at ein skulle ha fem dagar fast distribusjon i tillegg til den dagen vi allereie har, men då til 90 pst. av husstandane. Det meiner eg ville ha vore heilt uakseptabelt, å leggje opp til at 10 pst. av befolkninga ikkje fekk aviser i det heile. Derfor såg vi på eit alternativ som gjer at alle får eit likeverdig tilbod i heile landet, og så gjorde vi det basert på at vi då kjøper tysdag, torsdag og laurdag. Det kostar ca. 80 mill. kr, anslår vi, per dag, i året. Det betyr at det hadde kosta meir pengar å køyre ut langt færre aviser, fordi omtrent 70 pst. av avisene kjem ut tre dagar i veka eller færre. Så vi får ut mesteparten av avisene

med å gjere det på denne måten, og så kan vi bruke pengane til andre viktige delar av velferdstenestene.

Bengt Fasteraune (Sp) [15:32:02]: Vi i Senterpartiet er opptatt av at dette forslaget kan medføre forskjeller ute i det langstrakte land. Posten Norge AS ble etablert i 2002, og statens eierskap er grunnlagt i behovet for å sikre at det finnes en landsdekkende leverandør av posttjenester. Det er vi vel alle enige om. Statsråden mener at Posten Norge AS på fritt grunnlag bør drive utvikling av selskapet ut over dette. Selskapet skal på forretningsmessig grunnlag drive med post- og logistiktjenester samt annen virksomhet som står i direkte sammenheng med dette.

Når staten nå går inn og drastisk endrer forutsetningene for eierskapet i Posten Norge AS, nemlig når det gjelder leveringsplikten, har man da ikke samtidig sagt at grunnleggende posttjenester og målet med at det skal være like gode posttjenester i hele landet, faller bort?

Statsråd Jon Georg Dale [15:32:59]: Svaret på det er nei. Det vert like gode posttenester i heile landet. Det vert den same frekvensen på utkøyring frå Posten. Det sikrar vi også ved at vi kjøper likeverdig utdeling av lokalaviser. Det gjer at der vi, staten, kjøper tenester fordi avisene sjølve ikkje kjøper eigendistribusjon, nemleg der det ikkje finst i dag, kjøper vi det likt i heile landet. Det er forskjellen på regjeringa sitt forslag og det forslaget som f.eks. Mediebedriftenes Landsforening hadde. Så svaret er enkelt og greitt nei. Vi sikrar likeverdige tenester, vi kjøper avisomdeling, og vi sørgjer for at Posten klarar ei nødvendig omstilling, som til sjuande og sist er det som avgjer om vi klarar å sikre flest mogleg av dei arbeidsplassane vi i dag har i Posten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [15:34:17]: En kort kommentar til debatten: Som forventet var temaene som har blitt løftet i debatten, «sentralisering», «verdi» og «kunnskap». Det er vel ikke til å stikke under stol at sentralisering også vil være et tema når forslaget til ny postlov kommer, men dette er en sak som har tvunget seg fram fordi folk har andre behov enn man hadde før i tiden.

Ja, det kan saktens diskuteres om dette er en verdi-debatt, men det er vel heller et spørsmål om prioritering – hva vi skal bruke statens tilmålte ressurser til.

Det er nok ikke det at man er redd for kunnskap, men Posten som selskap er nok kapabel til å innhente den kunnskapen de har behov for, for å trekke sine for-

retningsmessige slutninger, uavhengig av hvorvidt vi har et utvalg som skal se på dette.

Jeg takker for debatten, og sier at vi kommer nok tyngre tilbake når forslaget til ny postlov skal diskuteres.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er forslagene nr. 1–4, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt.

Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet gjeninnføre attesting fra partigruppene for representantenes tjenestereiser innenlands.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet sørge for at informasjon på overordnet nivå om stortingsrepresentantenes tjenestereiser gjøres tilgjengelig på stortinget.no.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Rødt ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.44.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet sette i gang en granskning med mål om å avdekke eventuelle gjenværende tilfeller av omfattende juks med reiseregningene.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet øke bruken av stikkprøver for å skjerpe kontrollen av reiseregningene på Stortinget.»

Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.34)

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:67 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å hindre misbruk av godtgjørelser for stortingsrepresentanter – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble bifalt med 93 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.46.00)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8, fra Anette Trettebergstuen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 9–11, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innføre selvstendig uttaksrett for foreldrepenger til fars kvote.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.46.39)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9 og 10, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå at forebygging og oppfølging av seksuell trakassering skal tas inn i arbeidsmiljølovens bestemmelse om helse, miljø og sikkerhet (HMS), og at arbeidet mot seksuell trakassering pålegges og prioriteres høyt i HMS-arbeid ellers, gjennom blant annet opplæring av verneombud.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og igangsette et program for forebygging av seksuell trakassering i skolen, som inkluderer handlingsplaner mot og retningslinjer for håndtering av seksuell trakassering på alle skoler.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.00)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen å lage en samfunnskontrakt som forplikter til aktivt integreringsarbeid og bidrag til å hindre negativ sosial kontroll, i alle tros- og livssynssamfunn som mottar offentlig støtte. Kontrakten lages i samarbeid med tros- og livssynssamfunnenes organisasjoner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 69 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.17)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3–6 og 8, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet i forbindelse med utarbeidelse av forslag til ny lov for Sivilombudsmannen samt en lov for Ombudsmannen for Forsvaret fremme forslag om kjønnsnøytrale titler. Sivilombudsmannen endres til Sivilombudet. Ombudsmannen for Forsvaret endres til Ombudet for Forsvaret»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en rekrutteringsstrategi for å motvirke kjønnsulikheter i utdanning og arbeidsliv.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utvikle et program med mål om å bekjempe negative holdninger og sosial kontroll mot LHBTI+ personer. Programmet utvikles i samarbeid med organisasjonene som arbeider på feltet, og skal sikre god integrering, og styrking av opplæringen om LHBTI+ i opplæringen for folk i introduksjonsordningen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et offentlig utvalg om mannsrollen og menns likestillingsutfordringer.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte et eget trepartssamarbeid for økt likestilling, etter modell av Skjeie-utvalgets forslag. Partssamarbeidet skal få årlige midler over statsbudsjettet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i utarbeidelsen av en kvinnehelsestrategi sørge for at kvinner sikres bedre utredning, behandling og oppfølging i helse-tjenesten, at forskningen på kvinnehelse styrkes slik at vi får økt kunnskap om kvinners helse, og at kvinnehelse kommer inn i alle helseprofesjonsutdanningene.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2 fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen å sørge for kjønnsnøytrale titler i alle av statens virksomheter. Arbeidet med nye titler må skje i samarbeid med partene i arbeidslivet.»

Her ser det ut til at alle partier – Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt – har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer holdt i Stortingets møte 29. april 2019 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 21 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Siri Gåsemyr Staalesen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2–5, fra Kari Anne Bøkestad Andreasen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 6, fra Kari Anne Bøkestad Andreassen på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 7–21, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til et program for opprustning av belastede bomiljøer, der barn og ungdom selv er med på å bestemme tiltak.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.47)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Oslo kommune mulighet til å avskaffe kontantstøtte innenfor sitt område, hvor ressursene i stedet kan bli brukt til å få folk i arbeid, utdanning eller kvalifisering.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 66 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere sterkere bruk av lovhjemler til å gjøre beslag i store verdier og dyre gjenstander de kriminelle grupperingene besitter, og som de ikke kan godtgjøre at de har skaffet seg på lovlig vis.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.22)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 5, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere identifikeringen av pengestrømmene de kriminelle gjengene og lederne benytter, med mål om å begrense de kriminelle gjengenes hvitvasking, arbeidslivskriminalitet, kontantkjøp og pengetransport til opprinnelseslandene til gjengledernes familier.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at politiet i større grad følger opp saker om trusler og forsøk på utpressing som de kriminelle miljøene er involvert i. Politiet bør i større grad benytte offentlig påtale i slike saker.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om startlån fra Husbanken, slik at søkerne som er unge eller førstegangsetablerere med betalingsevne, men uten egenkapital, skal være i målgruppen for å mota startlån. Det skal være opp til hver enkelt kommune å forvalte denne ordningen etter skjønnsmessige vurderinger lokalt, slik at alle kommuner kan bruke ordninger til å sikre at unge og førstegangsetablerere får mulighet til å bosette seg i kommunene. Startlånordningen deles i to ordninger, én for dagens målgruppe og én for unge førstegangsetablerere.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.17)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7–21, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i statsbudsjettet for 2020, fremme forslag om å styrke det statlige bidraget til Groruddalssatsingen vesentlig samt utvide den til å inkludere Søndre Nordstrand.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inngå en langsiktig finansieringsavtale for områdesatsingen på minst ti år som gjensidig forplikter Oslo kommune og staten, og som understreker at forpliktelsen vil gå enda lenger frem i tid.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en langsiktig finansieringsavtale som styrker idrettsanlegg, infrastruktur for fritidsaktiviteter og langsiktige driftstilskudd til idrettslag og lokal frivillighet i områder hvor fattigdommen blant barnefamilier og ungdomsledigheten er stor.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en pott som idrettsklubber kan søke om penger fra, slik at de kan ansette ressurspersoner i idretten for å motvirke klasseskiller.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en pott som Oslo kommune kan bruke til å redusere prisene og øke tilbudet ved kulturskolen i områder hvor det er mange familier som er fattige. Dette bør gjøres i samarbeid med aktivitetsskolen.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre ordningen med universell gratis halvdagsplass i utsatte områder i Oslo.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om statlig finansierte ekstra barnehagelærere i kommunale barnehager i områder der mange av barna kommer fra lavinntektsfamilier.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en språkmilliard for bedre norskopplæring til dem som trenger det, slik at flere får mulighet til å lykkes i norsk samfunns- og arbeidsliv.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innlemme kvinner som er avhengige av sosialhjelp, i målgruppen for Jobbsjansen.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et særskilt statlig lærerløft og om miljøarbeidere i skolen i områder med stor fattigdom.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til hvordan Husbanken kan gi unge og lavtlønte muligheten til å komme seg lettere inn på boligmarkedet gjennom å etablere flere leie-til-eie-modeller, åpne for å gi startlån til flere og delt eierskap, hvor unge og lavtlønte får egenkapital til å kjøpe bolig mot at Husbanken får sin andel tilbake ved salg.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ungdomsgaranti som sikrer alle unge under 25 år rett til jobb, utdanning eller kvalifiseringstiltak i løpet av tre måneder.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringen av andrelinjebarnevernet i Oslo kommune sammen med kommunen og sørge for at dette ikke underfinansieres.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke midler til styrking av helsestasjoner i Groruddalen og Oslo Sør med god dekning av jordmødre.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de store byene i Norge har tilstrekkelige politiresurser, slik at politidistriktene kan ha varige og faste fagmiljøer med lokalkunnskap i utsatte områder for å drive forebygging av organisert kriminalitet, gjengproblematikk og familievold.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.36)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen styrke innsatsen for forebyggende tiltak og kriminalitetsbekjempelse i områder med økende ungdomskriminalitet.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.58)

Videre var innstilt:

I I

Dokument 8:240 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om et langsiktig og helhetlig løft for Gro Ruddalen og Oslo Sør – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.34)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sverre Myrli på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Bengt Fasteraune på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å se på mulighetene for å gi Posten Norge AS flere oppgaver enn tradisjonell postombæring, både for å øke tjenestetilbudet til mange husstander, særlig i distriktene, og for å sikre økte inntekter til Posten, slik at postombæring kan sikres fem dager i uken. Postloven skal ikke endres mens det pågår utredninger om nye oppgaver til Posten.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.52.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å se på mulighetene for å gi Posten Norge AS flere oppgaver enn i dag.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 52 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.52.32)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:69 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen om å utrede nye oppgaver til Posten for å opprettholde hyppig ombæring og gi nye tjenestetilbud til mange i distriktene – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.08)

Sak nr. 5 [15:53:16]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

